

Årsrapport 2015

SpareBank 1 Forsikring AS

Innhold

ÅRSBERETNING	3
STYRET I SPAREBANK 1 FORSIKRING	14
STYRENDE ORGANER	15
RESULTATREGNSKAP	17
BALANSE	19
KONTANTSTRØM	21
ENDRING I EGENKAPITAL	22
NOTER TIL ÅRSREGNSKAPET	
NOTE 1 – REGNSKAPSPRINSIPPER	23
NOTE 2 – RISIKOSTYRING	32
NOTE 3 – FINANSIELL RISIKO	34
NOTE 4 – FORSIKRINGSRISIKO	36
NOTE 5 – PREMIER, AVSETNINGER OG OVERSKUDDSDDELING	40
NOTE 6 – BRANSJEFORDELT RESULTATREGNSKAP OG RESULTATANALYSE	43
NOTE 7 – KONTRAKTSFASTSATTE FORSIKRINGSFORPLIKTELSER	48
NOTE 8 – FORSIKRINGSFORPLIKTELSER MED INVESTERINGSVALG	48
NOTE 9 – FORSIKRINGSFORPLIKTELSER I LIVSFORSIKRING	49
NOTE 10 – NYTEGNING	49
NOTE 11 – FLYTTING TIL OG FRA LIVSFORSIKRING	50
NOTE 12 – ERSTATNINGER FOR EGEN REGNING	51
NOTE 13 – INNTEKTER FRA FINANSIELLE EIENDELER	51
NOTE 14 – KLASSIFISERING AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER	52
NOTE 15 – VERDSETTELSESHIERARKI- FINANSIELLE EIENDELSER TIL VIRKELIG VERDI	53
NOTE 16 – FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET	56
NOTE 17 – FINANSIELLE EIENDELER MÅLT TIL AMORTISERT KOST	58
NOTE 18 – FINANSIELLE DERIVATER	59
NOTE 19 – VERDIPAPIRER TILGJENGELIG FOR SALG	60
NOTE 20 - AVKASTNING PÅ KOLLEKTIV- OG SELSKAPSPORTEFØLJEN	60
NOTE 21 – AVKASTNING PÅ INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN	61
NOTE 22 – EIENDOM	62
NOTE 23 – IMMATERIELLE EIENDELER (PROGRAMVARE) / INVENTAR OG UTSTYR	65
NOTE 24 – ANTALL ÅRSVERK, PENSJONS OG PENSJONSFORPLIKTELSER	65
NOTE 25 – SKATT	68
NOTE 26 – ANDRE FORPLIKTELSER	69
NOTE 27 – ANDRE FORDRINGER	69
NOTE 28 – SALGSKOSTNADER	69
NOTE 29 – LØNN OG ANNEN GODTGJØRELSE TIL ADMINISTRERENDE DIREKTØR OG LEDENDE ANSATTE, SAMT STYRET, KONTROLLKOMITÉ OG REPRESENTANTSKAP	70
NOTE 30 – VESENTLIGE TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTER	72
NOTE 31 – ANSVARLIG LÅN OG FONDSOBLIGASJONSLÅN	73
NOTE 32 – KAPITALDEKNING	74
NOTE 33 – EGENKAPITAL	75
REVISJONSBERETNING	76
KONTROLLKOMITÉENS UTTALELSE	78

SPAREBANK 1 FORSIKRING AS

ÅRSBERETNING FOR 2015

SpareBank 1 Forsikring AS har en meget god underliggende drift samt god kontroll på selskapets iboende risiko. Dette bidro til tilfredsstillende resultater og god avkastning i alle finansielle porteføljer.

SpareBank 1 Forsikring AS oppnådde et resultat før skatt og andre resultatkomponenter på 308,6 mill. kroner i 2015. Resultatet etter skatt ble 418,4 mill. kroner. Forvaltningskapitalen økte gjennom året med 9,0 % til 40,7 mrd. kroner. Bufferkapitalen utgjorde 22,3 % av de forsikringsmessige avsetningene.

SELSKAPETS STRATEGI

SpareBank 1 Forsikring AS er et heleiet datterselskap av SpareBank 1 Gruppen AS. SpareBank 1 Gruppen eies av SpareBank 1-bankene og LO.

SpareBank 1 Forsikring AS understøtter strategien til SpareBank 1-bankene mot deres bedrifts- og privatkunder, samt LO mot deres medlemmer og foreninger.

Med bakgrunn i selskapets strategi har selskapet følgende fokusområder:

- Markedsfokus – skape gode kundeopplevelser, økt konkurransekraft og større kryssalg
- Organisasjonsfokus – skape forenkling for distributørene, sterke kompetansemiljøer og effektiv drift

Virksomheten til SpareBank 1 Forsikring AS og SpareBank 1 Skadeforsikring AS er samlet, så langt som det er hensiktsmessig og innenfor gjeldende regelverk, under én felles ledelse og i én felles enhet. Selskapet kan følge utviklingen bedre med en samlet ledelse og et samlet kundetilbud og kan tilby

- Et helhetlig forsikringstilbud som dekker kundenes behov, som selger godt og gir eierne lønnsom forretning
- En inspirerende arbeidsplass med ledere som er tydelige på mål, forventninger og verdier, og som gir

inspirasjon og muligheter for faglig og personlig utvikling

- Et selskap som leverer jevnt gode resultater over tid, og som bankene og LO-forbundene oppfatter som en sterk samarbeidspartner

HØYDEPUNKTER FRA ÅRET

- Selskapet oppnådde et meget godt resultat i 2015. Egenkapitalavkastning etter skatt ble 12,5 %.
- Fortsatt oppbygging av selskapets bufferkapital, kursreguleringsfondet økte med 200 mill. kroner.
- Første avtale med nytt tjenestepensjonsprodukt (hybridpensjon) ble inngått i februar 2015.
- God utvikling i salg over nett. Av de produkter som er tilgjengelig for kjøp på nett, står digitalt salg for ca. 10 %.
- God finansavkastning i alle porteføljer med investeringsvalg, både absolutt og i forhold til referanseindekser. Avkastning i investeringsprofilen "Moderat" ble 10,4 %.
- Satsningen på å øke tilveksten av LO-medlemmer fikk god fart gjennom året. Tilveksten fra dette segmentet økte med mer enn 40 % sammenlignet med året før.

SALG OG MARKED

Selskapet tilbyr innskuddspensjon, tjenestepensjon (hybridpensjon), kollektiv ytelsespensjon og gruppelivsforsikring til arbeidsgivere og deres ansatte, samt gruppelivsforsikring til forbund og fagforeninger. Innen personmarkedet tilbyr selskapet risikoforsikring, kapitalforsikring og renteforsikring med investeringsvalg. Selskapets produkter distribueres i all hovedsak gjennom bankene i SpareBank 1-alliansen og LO.

Selskapets satsingsområder er innskuddspensjon, hybridpensjon, individuelle risikoforsikringer og gruppelivsforsikring. I følge den foreløpige markedsstatistikken til Finans Norge hadde SpareBank 1 Forsikring AS en markedsandel innenfor personforsikringer (dødsrisiko,

uførekapital og uførepensjon), gruppelevsforbikring og innskuddspensjon på henholdsvis 24,0 %, 19,1 % og 7,6 % ved utgangen av 2015. Markedsandelene er på samme nivå som forrige år, hvor tilsvarende tall var 23,6 %, 18,7 % og 8,2 %. Prosentandelene gjelder brutto forfalte premier.

Salget av innskuddspensjon og gruppelev i 2015 økte med 10 % i forhold til salget i 2014 målt i årlig premie. SpareBank 1 Forsikring AS opprettholdt i 2015 en sterk stilling i markedet for individuelle risikoforbikringer. Salget av slike forbikringer, inkludert arbeidsledighetsforbikring, ga en årlig premieinntekt på 209 mill. kroner, som innebar en økning på 20,7 % fra året før. Salget av spareforbikringer utgjorde 82 mill. kroner, 12 % mer enn i 2014.

DIGITALISERING AV FORBIKRINGSTJENESTENE

I løpet av 2015 har arbeidet med å samle liv- og skadevirksomhetenes digitale løsninger blitt videreført for å kunne tilby SpareBank 1 kundene en helhetlig forbikringsopplevelse. Selskapet har som målsetting å sikre sømløse opplevelser på tvers av produkter og prosesser. Både innen bedrift- og privatmarkedet kan kundene nå gjennom felles kundeløsninger se sitt samlede forbikringsengasjement. Innen privatmarked har løsningene fått et responsivt design, som sikrer at skjermbildet alltid er tilpasset skjermstørrelsen. Kundene kan derfor velge om kjøp og vedlikehold skal gjøres på mobil, nettbrett eller pc. Den digitale brukeropplevelsen har fått økt fokus ettersom selskapet nå tilbyr stadig flere selvbetjente løsninger. Det har derfor blitt satset mer på kontinuerlig forbedring av eksisterende løsninger gjennom analyse- og innsiktsarbeid. Samtidig er det tatt de første steg i retning av å skape helhetlig design og konsistente brukeropplevelser på tvers av løsninger og flater. Dette arbeidet innbefatter også en sterkere knytning til ny felles profil for SpareBank 1 Alliansen.

I starten av året ble det mulig for privatkunder å kjøpe arbeidsledighetsforbikring på nett. I løpet av året har denne løsningen blitt justert og forbedret for å holde tritt med en stadig økende etterspørsel. Den har også blitt tilpasset til mobilbanken og tilbys der til alle kunder med boliglån. Denne løsningen har vist at det er mulig å utnytte nettet som effektiv salgskanal. Arbeidsledighetsforbikring ble det første produktet som solgte mer i selvbetjent enn i betjent salgskanal.

For SMB-markedet har det blitt levert en ny løsning som gjør det enkelt å finne fram til relevante forbikringer for egen bedrift og ansatte. Gjennom å tilby ulike pakker av forbikringer på tvers av produktområdene settes bedriftene

bedre i stand til å dekke behovet for lovpålagte og verdikøkende forbikringer og pensjonssparing. Løsningen gir pris på forbikringene umiddelbart og er helautomatisert med digital signering. En versjon for rådgivere er også utviklet.

Som en følge av digitalisering og økt kundefokus skjer det nå en dreining inn mot tjenester og bort fra produkter. Kundene forventer nå at produktene tilbys som en del av et helhetlig tjenestespekter, og de digitale tjenestene må derfor tilpasses dette behovet og oppleves som relevante i hverdagen.

SpareBank 1 ønsker å legge til rette for et godt samspill mellom de digitale løsningene og personlige rådgivertjenester for å gi optimal service til kunden. Det forventes fortsatt sterk vekst i salg og selvbetjening på digitale flater.

SPONSORAVTALE MED SKILANDSLAGET LANGRENN

SpareBank 1 Forsikring har sammen med SpareBank 1s regionale banker og EiendomsMegler 1 inngått en avtale om å bli ny hovedsamarbeidspartner for Norges Skiforbund Langrenn; både for kvinner og menn. Avtalen trådte i kraft 1. mai 2015 og gjelder fra sesongen 2015/2016. Sponsoravtalen har en varighet på 3 år, med opsjon på 2 nye år. SpareBank 1 skal sammen med Norges Skiforbund jobbe med å forene topp- og breddeangrenn i Norge. For SpareBank 1 Forsikring er dette samarbeidet en god mulighet til å synliggjøre selskapet som en fremtredende leverandør av forbikring, samt å skape opplevelser for egne ansatte. For Norges Skiforbund gir avtalen en mulighet til å styrke utviklingen av regionale utøvere, og til å satse på breddeaktiviteter rundt i landet.

ÅRSREGNSKAP

RESULTAT

Selskapets resultat etter skatt og andre resultatkomponenter ble 418,4 mill. kroner i 2015, mot 422,8 mill. kroner forrige år. Selskapets resultat før skattekostnad ble 308,6 mill. kroner, mot 610,0 mill. kroner året før. Resultatet ble belastet med 89,3 mill. kroner som var andelen til SpareBank 1 Skadeforbikring AS av estimatavviket i henhold til kostnadsfordelingen mellom selskapene. Tilsvarende forhold medførte en inntekt på 64,8 mill. kroner i 2014. Estimataavviket knyttet til selskapets pensjonsordning for samtlige ansatte utgjorde i andre resultatkomponenter en inntekt på 145,4 mill. kroner, mens det ble kostnadsført 104,5 mill. kroner forrige

år. Resten av avviket i forhold til forrige år skyldtes i hovedsak lavere finansinntekter. Det underliggende driftsresultatet var godt.

FORVALTNINGSKAPITAL

Selskapets forvaltningskapital var 40.701 mill. kroner per 31. desember 2015. Året før var forvaltningskapitalen 37.324 mill. kroner. Dette tilsvarte en økning på 9,0 %. Endringen skyldtes hovedsakelig økning i forsikringsforpliktelsene og kursutvikling på finansielle eiendeler.

PREMIEINNTEKTER

Brutto premieinntekter eksklusiv tilflyttet kapital ble 4.391 mill. kroner i 2015 mot 4.039 mill. kroner i 2014. Dette tilsvarte en økning på 8,7 %.

Innenfor tradisjonell forsikring økte premieinntektene fra individuelle rente- og pensjonsforsikringer, kapitalforsikringer og ulykkesforsikringer med henholdsvis 10,1 %, 5,2 % og 7,9 % i løpet av 2015. Innenfor forsikring med investeringsvalg (unit linked) ble premieinntektene fra individuelle rente- og pensjonsforsikringer redusert med 18,8 %, mens inntektene fra individuelle kapitalforsikringer økte med 9,3 % i løpet av året. Innenfor innskudds- og ytelsespensjon økte premieinntektene med henholdsvis 11,6 % og 14,6 % fra 2014 til 2015. Gruppelivsforsikringer økte med 3,4 %.

Overføring av premiereserve fra andre selskaper utgjorde 546,8 mill. kroner i 2015, mot 495,9 mill. kroner forrige år.

Fordeling av premieinntekter:

Beløp i mill. kroner	Per 31.12.15	Per 31.12.14
<u>Tradisjonell forsikring:</u>		
Individuelle pensjonsforsikringer	406,6	369,4
Individuelle kapitalforsikringer	721,3	685,4
Ulykkesforsikringer	279,9	259,5
Gruppelivsforsikringer	749,6	724,8
Kollektive pensjonsforsikringer	571,6	498,9
<u>Forsikring med investeringsvalg:</u>		
Individuelle pensjonsforsikringer	23,8	29,3
Individuelle kapitalforsikringer	162,4	148,6
Innskuddstjenestepensjon	1.476,1	1.322,7
Sum brutto forfalte premieinntekter	4.391,3	4.038,6
Overførte premiereserver	546,8	495,9
Avgitt gjenforsikringspremie	-200,4	-186,9
Premieinntekter for egen regning	4.737,7	4.347,6

ERSTATNINGER

Brutto utbetalte erstatninger inklusive gjenkjøp ble 2.093 mill. kroner i 2015 mot 1.948 mill. kroner i 2014. Dette tilsvarte en økning på 7,4 %. Fraflytting, det vil si overføring av kundenes reserver til andre selskaper, ble redusert med 95 mill. kroner fra 489 mill. kroner i 2014, til 394 mill. kroner i 2015. Slik flytting registreres regnskapsmessig som erstatninger. Erstatninger for egen regning, inkludert endring i erstatningsavsetninger, ble 2.588 mill. kroner i 2015. I forhold til 2014 var dette en økning på 106 mill. kroner, tilsvarende 4,3 %.

DRIFTSKOSTNADER

De forsikringsrelaterte driftskostnadene eksklusiv mottatt gjenforsikringsprovisjon utgjorde 914,8 mill. kroner i 2015, mot 875,4 mill. kroner i 2014. Kostnadene til salgs- og porteføljeprovisjon økte med 26,0 mill. kroner til 327,3 mill. kroner, en økning på 8,6 %.

Driftskostnadene eksklusiv provisjoner økte med 16,7 mill. kroner. Honorarer til konsulenter og kostnader i tilknytning til IT økte med 34,8 mill. kroner. Avskrivninger av immaterielle eiendeler, IT-systemer, var 4,6 mill. kroner lavere, mens øvrige driftskostnader ble redusert med 13,5 mill. kroner.

Hovedårsaken til det positive estimatavviket knyttet til selskapets pensjonsordning for ansatte på 145,4 mill. kroner var reduksjon i forutsetningen om pensjonsregulering.

FINANSIELLE EIENDELER

SpareBank 1 Forsikring AS plasserer forvaltningskapitalen i aksjefond, obligasjons- og pengemarkedsfond, rentebærende papirer og eiendommer. Selskapet benytter i begrenset grad andre finansielle instrumenter. De finansielle eiendelene er delt inn i seks porteføljer. Selskapets kapital forvaltes i en egen selskapsportefølje. Forvaltningen av kundemidlene knyttet til individuelle spareforsikringer solgt før 1. januar 2008 forvaltes i en adskilt kollektivportefølje. Fripoliser med høye krav til årlig avkastning forvaltes også i en egen adskilt kollektivportefølje, mens de øvrige fripolisene forvaltes i en adskilt kollektivportefølje sammen med kundemidlene tilhørende ytelsespensjon. I den ordinære kollektivporteføljen forvaltes midlene til øvrige produkter med kontraktsfastsatte forpliktelser. Den sjettede porteføljen er eiendelene knyttet til livsforsikring med investeringsvalg. En betydelig andel av plasseringene i kollektivporteføljene er i eiendom og obligasjoner som måles til amortisert kost i regnskapet. I kollektivporteføljene samlet har selskapet en

aksjeandel på 13,7 %. Styring av forvaltningskapitalen skjer gjennom en modell der selskapets finansielle eksponering vurderes samlet.

Fordelingen av selskapets finansielle eiendeler mellom kollektivporteføljer og aktivaklasser per 31.12.15:

Prosent fordeling Finansielle eiendeler	Gammel individual bestand	Fripoliser og ytelses- pensjon	Fripoliser med høye krav til avkastning
Obligasjoner til amortisert kost	34,2	32,7	39,7
Obligasjoner til virkelig verdi	31,3	36,0	30,3
Eiendom	18,4	17,7	17,8
Aksjer og andeler	14,9	13,6	12,0
Andre eiendeler	1,2	0,0	0,2
Sum eiendeler	100,0	100,0	100,0

Fordelingen av finansielle eiendeler mellom aktivaklasser i den ordinære kollektivporteføljen og selskapsporteføljen per 31.12.15:

Prosent fordeling, Finansielle eiendeler		Ordinær bestand	Selskaps- portefølje
Obligasjoner til amortisert kost		28,7	20,4
Obligasjoner til virkelig verdi		40,7	61,5
Eiendom		16,6	17,5
Aksjer og andeler		13,9	0,0
Andre eiendeler		0,1	0,6
Sum eiendeler		100,0	100,0

Kursreguleringsfondet i kollektivporteføljene utgjorde 1.717 mill. kroner ved utgangen av 2015, mot 1.517 mill. kroner året før. Av fondet tilhørte 395 mill. kroner den ordinære kollektivporteføljen, 549 mill. kroner tilhørte porteføljen til fripoliser og ytelsespensjon, 306 mill. kroner tilhørte porteføljen til fripoliser med høye krav til avkastning og 467 mill. kroner tilhørte porteføljen til gamle individuelle spareforsikringer.

INNTEKTER FRA FINANSIELLE EIENDELER

Utsikter til svakere global vekst la en demper for risikovilligheten i finansmarkedene i fjor, spesielt for siste halvdel av året. Avkastningen for globale aksjer endte på 2,6 %, mens Oslo Børs var opp 5,9 %. Kredittpåslaget for

obligasjoner kom kraftig ut mot slutten av året i Norge. Også internasjonalt var det en reprising av kreditt, men ikke like tydelig som her hjemme. Styringsrenten i Norge ble senket i to omganger i fjor, til 0,75 % ved utgangen av året.

I selskapets ordinære kollektivportefølje ble avkastningen fra aksjeporteføljen 6,9 %. Rentebærende verdipapirer til virkelig verdi ga en avkastning på 0,3 %.

Avkastningen fra eiendomsporteføljen ble 6,4 % i 2015. Porteføljen består i hovedsak av kontor-eiendommer konsentrert til sentrale deler av Oslo og kjennetegnes av høy utleiegrad og langsiktige kontrakter. Verdien av eiendomsinvesteringene ble i 2015 oppregulert med 39,7 mill. kroner, som tilsvarer 1,0 % av bokført verdi.

Selskapet oppnådde en verdijustert kapitalavkastning i kollektivporteføljen under ett på 3,6 % i 2015, mens den bokførte kapitalavkastningen ble 2,5 %. I 2014 ble tilsvarende avkastning henholdsvis 7,2 % og 4,2 %. Verdijustert avkastning i de fire kollektivporteføljene for ordinær bestand, fripoliser og ytelsespensjon, fripoliser med høye krav til avkastning og gammel individual bestand var henholdsvis 3,7 %, 3,3 %, 3,4 % og 4,0 %. Bokført avkastning i disse porteføljene ble henholdsvis 1,9 %, 2,0 %, 2,4 % og 4,1 %. I selskapsporteføljen ble kapitalavkastningen 2,1 % i 2015, mot 5,3 % året før. Av selskapets tilleggsavsetninger ble 77,1 mill. kroner benyttet til å dekke renteforpliktelsene ved utgangen av 2015. Gjenværende tilleggsavsetninger utgjorde 550,1 mill. kroner.

SpareBank 1 Forsikring AS har oppnådd følgende kapitalavkastning de siste fem år:

Nøkkeltall i %	2015	2014	2013	2012	2011
Realisert(bokført)	2,5	4,2	5,7	4,7	5,4
Verdijustert, eiendeler til virkelig verdi	3,6	7,2	8,1	7,3	2,5

Selskapets gjennomsnittlige årlig garanterte rente er på 2,9 %.

EIENDELER OG AVKASTNING I FORSIKRINGER MED INVESTERINGSVALG

Finansielle eiendeler knyttet til forsikringer med investeringsvalg utgjorde 15.567 mill. kroner per 31. desember 2015, sammenlignet med 13.035 mill. kroner på samme tidspunkt året før. Midlene fordelte seg med

56,2 % i aksjefond, 28,8 % i obligasjonsfond og 15,0 % i pengemarkedsfond.

Selskapet tilbyr ulike investeringsprofiler. Innen bedrifts-markedet hadde fondsporteføljen "100 % aksjer" en avkastning ved utgangen av 2015 på 20,2 %. Investeringsprofilene "Offensiv", "Moderat" og "Forsiktig" ga avkastning på henholdsvis 15,1 %, 10,4 % og 5,5 %. Avkastningen er eksklusive forvaltningskostnad.

Innen privatmarkedet oppnådde fondsporteføljen "100 % aksjer" en avkastning på 17,8 %. Investeringsprofilene "Offensiv", "Moderat" og "Forsiktig" ga avkastning på henholdsvis 13,3 %, 8,9 % og 4,5 %. Avkastningen er inklusive forvaltningskostnad.

FORSIKRINGSMESSIGE AVSETNINGER

Forsikringsforpliktelsene knyttet til kontraktsfastsatte forpliktelser utgjorde 19.980 mill. kroner ved utgangen av 2015, mot 19.272 mill. kroner forrige år. Dette tilsvarer en økning på 3,7 %. Selskapet hadde 15.767 mill. kroner i forsikringsforpliktelser knyttet til forsikringer med investeringsvalg ved årets slutt. Tilsvarende beløp utgjorde 13.190 mill. kroner året før. Dette tilsvarer en økning på 19,5 %.

Kontraktene i kollektiv ytelsespensjon ble i 2014 fullt oppreservert i henhold til nytt dødelighetsgrunnlag og myndighetenes retningslinjer. Selskapet har et oppreserveringsbehov for fripoliser, og har fått godkjent å bruke inntil syv år på å fullføre oppreserveringen (2014-2020). I 2015 ble selskapets resultat belastet med 1,7 mill. kroner, og det ble anvendt 23,2 mill. kroner av risikoutjevningfondet. Det ble avsatt 3,4 mill. kroner fra risiko- og renteoverskudd til oppreserveringen i 2015. Ved utgangen av året var gjenstående oppreserveringsbehov for fripoliser om lag 120 mill. kroner, som utgjorde ca. 2,5 % av premiereserven. Av dette må selskapets bidrag minst være om lag 35 mill. kroner. Størrelsen på kapitalbidrag vil avhenge av hvilken avkastning selskapet oppnår.

Selskapet hadde tilleggsavsetninger ved utgangen av 2015 på 550,1 mill. kroner, fordelt med 211,0 mill. kroner innen kollektiv pensjonsforsikring, 118,2 mill. kroner innen fripoliser og 220,9 mill. kroner innen individuelle forsikringer. Tilleggsavsetningene utgjør henholdsvis 168,1 %, 72,4 % og 169,1 % av selskapets årlig garanterte renteforpliktelse innen disse forsikringsområdene.

Erstatningsavsetningene for meldte (RBNS) og ikke meldte (IBNR) forsikringstilfeller ble styrket med til sammen

258,5 mill. kroner. Forrige år ble erstatningsavsetningene styrket med 228,4 mill. kroner.

SKATTEMESSIGE FORHOLD

Selskapet fikk en skattekostnad på 35,7 mill. kroner i 2015, sammenlignet med 82,6 mill. kroner året før.

Aksjerelaterte inntekter fra eiendeler som forvaltes i selskapets kollektiv- og investeringsvalgporteføljer er ikke omfattet av fritaksmetoden. Det er innført et sjablongfradrag som skal tilsvare disse inntektenes forholdsmessige andel av overskuddet som tilordnes selskapet, slik at unntaket fra fritaksmetoden ikke får effekt for denne delen av de aksjerelaterte inntektene. I 2. kvartal 2015 ble det foretatt en fornyet vurdering av forutsetningene for avsetning av utsatt skattegjeld, hensyntatt effekten av sjablongfradraget. Denne avdekket at avsetningen per 31.12.2014 skulle vært 60,1 mill. kroner høyere. Feilen ble korrigert direkte mot egenkapitalen i balansen.

Skattekostnaden for 2015 ble 86,9 mill. kroner mindre enn en beregning med 27 % skatt skulle tilsi. Av dette skyldtes 40,2 mill. kroner endringen i selskapsskatten fra 27 % til 25 % i 2016. Effekten av fritaksmetoden knyttet til eiendelene i selskapsporteføljen og sjablongfradraget var hovedårsaken til den øvrige forskjellen.

RESULTATANALYSE

Netto risikoresultat før oppreservering utgjorde 359,9 mill. kroner i 2015, mot 376,0 mill. kroner året før. Hovedårsaken til nedgangen var økt antall meldte uføretilfeller. Erstatningsavsetningene for alle produktgrupper anses for å være tilstrekkelige ved utløpet av 2015. Av risikoresultatet til fripoliser på 5,3 mill. kroner ble 3,3 mill. kroner benyttet til å styrke premiereserven i forbindelse med oppreservering til nytt dødelighetsgrunnlag og 1,0 mill. kroner ble avsatt til risikoutjevningfondet. Av risikoresultat i kollektiv ytelsespensjon på 31,7 mill. kroner ble 15,9 mill. kroner avsatt til risikoutjevningfondet.

Netto administrasjonsresultat var 23,8 mill. kroner, mot minus 8,0 mill. kroner forrige år. Selskapet har historisk hatt et negativt resultat, men har vist positiv utvikling i de senere år. I 2015 ble det for første gang oppnådd et positivt administrasjonsresultat for selskapet som helhet.

Netto avkastningsresultat i forhold til kundene (finansinntekter i kundeporteføljene redusert med garantert avkastning) ble minus 77,3 mill. kroner, mot

285,6 mill. kroner i 2014. Nedgangen i forhold til året før skyldtes hovedsakelig høyere netto realiserte tap. Resultatet i 2015 ble belastet med 75,0 mill. kroner som følge av økt avsetning for uførepensjoner under utbetaling ved at beregningsrenten ble redusert. Av selskapets tilleggsavsetninger ble 77,1 mill. kroner benyttet til å dekke renteforpliktelsene ved utgangen av 2015.

Resultatanalyse:

Beløp i mill. kroner	2015	2014
Risikoresultat, netto	359,9	376,0
Administrasjonsresultat, netto	23,8	-8,0
Avkastningsresultat	-77,3	285,6
Oppreservering for økt levealder	-3,4	-0,5
Selskapets bidrag til oppreservering	-24,9	-16,8
Vederlag for rentegaranti	33,5	26,8
Resultat til fordeling	311,5	663,1

Risikoresultat, netto, per bransje:

Beløp i mill. kroner	2015	2014
Individuelle kapitalforsikringer	231,4	200,4
Ulykke	28,6	43,3
Individuelle renteforsikringer	-4,9	6,0
Gruppelivsforsikringer	60,3	36,3
Kollektive pensjonsforsikringer	44,5	90,0
Risikoresultat	359,9	376,0

Administrasjonsresultat, netto, per bransje:

Beløp i mill. kroner	2015	2014
Individuelle kapitalforsikringer	51,6	47,3
Ulykke	12,1	6,0
Individuelle pensjonsforsikringer	-2,5	-0,1
Gruppelivsforsikringer	20,6	14,4
Kollektive pensjonsforsikringer	-58,0	-75,6
Administrasjonsresultat	23,8	-8,0

KAPITALFORHOLD OG SOLIDITET

Selskapets kapitaldekning var på 22,5 % ved utgangen av 2015, mot 21,5 % ved utgangen av 2014. Hele den ansvarlige kapitalen består av kjernekapital. Minstekravet til kapitaldekning var 8 %.

Av selskapets tilleggsavsetninger ble 77 mill. kroner benyttet til å dekke renteforpliktelsene ved utgangen av 2015. Tilleggsavsetningene utgjorde etter dette 550 mill. kroner per 31. desember 2015. Kursreguleringsfondet utgjorde 1.717 mill. kroner, som var en økning på 200 mill.

kroner i løpet av året. Etter foreslått disponering av resultatet for 2015 utgjorde bufferkapitalen samlet 4.326 mill. kroner, tilsvarende 22,3 % av de forsikringsmessige avsetningene ved utgangen av året. Til sammenligning utgjorde bufferkapitalen året før 3.782 mill. kroner, tilsvarende 20,3 % av de forsikringsmessige avsetningene. Hovedårsaken til styrkingen i bufferkapital i løpet av året er økningen av kursreguleringsfondet, samt tilbakeholdelse av årets totalresultat. Bufferkapitalen defineres som summen av kjernekapital utover minstekravet på 4 %, tilleggsavsetninger innenfor ett års rentegaranti og kursreguleringsfondet i kollektivporteføljen.

Solvensmarginkapitalprosenten etter Solvens I regelverket var 377,2 % per 31. desember 2015, mot 316,0 % året før. Minstekravet til solvensmarginkapital var 100 %. Ved utgangen av 2015 utgjorde solvensmarginkravet 1.009 mill. kroner, mot 1.086 mill. kroner i 2014.

Styret anser at selskapets forretningsmessige eksponering er tilpasset dets risikoevne. Årsregnskapet er avlagt under forutsetning om fortsatt drift.

SOLVENS II

Det nye Solvens II regelverket trer i kraft 1. januar 2016. Selskapet anses å være godt kapitalisert sett opp mot de nye regulatoriske kravene hvor solvensmarginen ved utgangen av september 2015 var estimert til 138 %, uten bruk av overgangsregler. I løpet av 2015 har SpareBank 1 Forsikring AS deltatt i to førtidige rapporteringer av Pilar 1 tall per 31.12.2014 og 30.09.2015. Gjennom dette arbeidet har selskapet tatt i bruk et eget rapporteringssystem som bidrar til en mer effektiv rapporteringsprosess. Videre anses selskapet som godt forberedt til å møte de økte kravene til systemet for risikostyring og compliance. De fire kontrollfunksjonene for aktuar, risikostyring, compliance og internrevisjon blir formelt etablert fra 1. januar 2016. SpareBank 1 Forsikring AS har for fjerde året på rad gjennomført en egenvurdering av risiko og solvens (ORSA) som ble sendt Finanstilsynet i 2015. Arbeidet med Solvens II har fortsatt høy prioritet i selskapet og involverer en rekke ressurser i organisasjonen. Selskapet vil i 2016 fortsette arbeidet med å videreutvikle prosesser for fastsettelse av forsikringstekniske avsetninger og risikomodellering, i tillegg til videreutvikling av systemet for risikostyring og compliance.

RISIKOFORHOLD

Selskapet er eksponert mot forsikringsrisiko gjennom den forsikringsmessige virksomheten, finansiell risiko knyttet til

aktivplasseringer (markeds- og kredittisiko), i tillegg til likviditetsrisiko og operasjonell risiko. Selskapets resultat påvirkes blant annet av utviklingen i rentenivå, utviklingen i aksje- og eiendomsmarkedet, samt utvikling i levealder og sykdom/uførhetsforløp. Dette stiller krav både til hvordan selskapet forvalter sine eiendeler og til hvordan selskapet styrer og kontrollerer sin risiko. Styret har vedtatt policydokumenter der risikostyringen står sentralt. Virksomheten har i 2015 videreført sin sterke prioritering av risikostyring og internkontroll.

FORSIKRINGSRISIKO

Forsikringsrisiko er risiko for at premier og tilhørende reserver ikke er tilstrekkelige i forhold til de forpliktelser selskapet har påtatt seg. Selskapet tilbyr både uførhets-, dødsrisiko- og pensjonsforsikringer. Endringer i utbetalingsreglene i folketrygden for uføreytelser m.m. vil kunne påvirke antall uføre og uføreavsetninger vesentlig. Når det gjelder endring i dødsrisiko, er det den stadig økende levealderen som påvirker om forventede utbetalingstidspunkter blir som forutsatt. Med en forventet økning i levealder vil selskapets fremtidige utbetalinger til alderspensjon være økende sammenlignet med tidligere år. En stor del av selskapets forsikringsportefølje består av risikoforsikringer. Disse forsikringene har positivt risikoresultat. Selskapets forsikringsrisiko vurderes å være under god kontroll.

MARKEDSRISIKO

Markedsrisiko er risiko for at selskapets verdier reduseres som følge av bevegelser i markedet. Markedsrisikoen i selskapet vurderes fortløpende ved bruk av stresstester. Styret har vedtatt en investeringsstrategi der blant annet aksje-, eiendom-, rente- og valutarisiko vurderes. Den tilgjengelige risikokapital skal til enhver tid tåle et kraftig, umiddelbart og samtidig verdifall i aksje- og renteporteføljene, samt et vesentlig fall i eiendomsverdiene. Investeringsstrategien er utformet slik at forvaltningen av kapitalen skal gi best mulig avkastning over tid for både kunder og eier, hensyntatt en akseptabel risiko i forhold til forsikringsforpliktelsene. Selskapets gjennomsnittlige årlig garanterte rente er 2,86 % beregnet ut fra gjennomsnittlig forsikringsfond. Den finansielle risikoen er i stor grad knyttet til selskapets evne til å innfri den årlige rentegarantien. Plasseringer i obligasjoner som måles til amortisert kost i regnskapet skal bidra til en sikker og jevn avkastning. Investeringsstrategien ivaretar også lovpålagte krav til ansvarlig kapital og kapitalforvaltning. Selskapets investeringer er i tråd med styrevedtatte

rammer og eksponeringen anses forsvarlig i forhold til den risikobærende evnen til selskapet.

KREDITTRISIKO

Kredittisiko er risiko for tap som skyldes at selskapets motparter ikke oppfyller sine forpliktelser. For SpareBank 1 Forsikring AS er kredittisikoen i hovedsak relatert til investeringer i obligasjonsmarkedet, samt mot motparter i derivatavtaler og mot reassurandører. Styret har vedtatt rammer for de ulike verdipapirutstederne. Risikoen knyttet til sertifikat- og obligasjonsmarkedet er i hovedsak konsentrert om investeringer med såkalt investment grade (ratet BBB eller bedre). Det er lagt vekt på at eksponeringen skal være diversifisert innenfor ulike sektorer og mot ulike debitorer for å unngå konsentrasjon av kredittisiko. Selskapets kredittisiko anses som moderat.

LIKVIDITETSRISIKO

Likviditetsrisiko er risikoen for at selskapet ikke har likviditet til å møte betalingsforpliktelser ved forfall, eller at det oppstår tap som følge av at selskapet må selge eiendeler for å dekke likviditetsbehovet. For SpareBank 1 Forsikring AS er i hovedsak likviditetsrisikoen knyttet til ekstraordinære erstatningsutbetalinger og kundeavgang. Ved styring av likviditetsrisiko er hovedmålsettingen å sørge for at selskapet til enhver tid kan betale sine forpliktelser innen forfallsdato. Likviditeten er avhengig av hvor lang tid det vil ta å omgjøre verdien av finansielle plasseringer til kontanter. Selskapet har til enhver tid bankinnskudd for å møte kjente kontantstrømmer. I styringen av likviditetsrisiko vektlegges det at en stor del av finansielle investeringer skjer i verdipapirer som er lett omsettelige. Selskapet vil kunne realisere lett omsettelige verdipapirer på kort tid hvis det skulle oppstå et ekstraordinært likviditetsbehov. Likviditetsrisikoen til selskapet anses som lav.

OPERASJONELL RISIKO

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser. Definisjonen omfatter også juridisk risiko. For å redusere risikoen er virksomheten organisert med vekt på veldefinerte ansvarsområder og klare rapporteringslinjer. Selskapet har etablert rutiner for identifisering og oppfølging av selskapets operasjonelle risiko, og den årlige risikovurderingen behandles i styret. Arbeidet med anti-hvitvasking og personvern er to eksempler på fokusområder i selskapet de senere årene. Innenfor anti-hvitvaskingsområdet er det en pågående prosess for å ytterligere sikre at selskapet har tilstrekkelige rutiner for å

forhindre og avdekke økonomisk kriminalitet. Arbeidet innenfor fagområdet personvern har som hovedhensikt å påse at selskapets kunder skal være trygge på at selskapet behandler personopplysninger til det beste for kunden og i tråd med myndighetsfastsatt regelverk. Selskapets internrevisor bistår selskapet med vurderinger av den operasjonelle risikoen. Internrevisor rapporterer funn og konklusjoner direkte til selskapets styre.

ORGANISATORISKE FORHOLD

SpareBank 1 Forsikring AS er et heleiet datterselskap av SpareBank 1 Gruppen AS med forretningsadresse i Oslo. Selskapet er ikke børsnotert. Administrerende direktør i morselskapet er også administrerende direktør i SpareBank 1 Forsikring AS. Morselskapets hovedoppgave er å utøve styring og kontroll med produktselskapene i konsernet. Styringen av virksomheten i SpareBank 1 Forsikring AS skjer med utgangspunkt i norsk lovgivning, selskapets vedtekter og interne etiske retningslinjer, samt de strategier og mål styret har trukket opp. Opplysninger om godtgjørelse til administrerende direktør, styret, kontrollkomiteen og revisor fremgår av note til regnskapet.

SpareBank 1 Gruppen har samlet skade- og livsforsikringsvirksomhetene så langt som det er hensiktsmessig innenfor gjeldende regelverk, under én felles ledelse og i én felles enhet, SpareBank 1 Forsikring. Målet er å ha et helhetlig kundetilbud og sterke, interne fagmiljøer. Samlingen har også skapt grunnlag for mer effektive prosesser i hele verdikjeden, sterkere konkurranseevne og lavere kostnader. SpareBank 1 Skadeforsikring AS har utkontraktert store deler av sin virksomhet til SpareBank 1 Forsikring AS. Imidlertid har 26 ansatte med nøkkelfunksjoner i skadeforsikringsselskapet sitt ansettelsesforhold i dette selskapet. SpareBank 1 Forsikring AS får dekket sine kostnader ved utførelsen av leveransen til SpareBank 1 Skadeforsikring AS etter fastsatte fordelingsnøkler.

SpareBank 1 Forsikring AS har 678 fast ansatte ved utgangen av 2015, tilsvarende 664 årsverk. Ved utgangen av 2014 var det 627 fast ansatte (615 årsverk).

HR-STRATEGI

SpareBank 1 Forsikring AS har i 2015 fortsatt arbeidet med å utvikle en prestasjonsorientert samarbeidskultur. Dette bidrar til at selskapet vil kunne levere godt på nåværende og fremtidige mål. Beskrivelsen "Vår måte - slik gjør vi det i Alliansesamarbeidet" inneholder en konkretisering av selskapets styrings- og ledelsesfilosofi "Dynamisk Styring",

samt en beskrivelse av hva som kreves av ledere og medarbeidere. Selskapet har videreført ledertrening som skal utvikle lederne innenfor selskapets styrings- og ledelsesfilosofi.

Sentrale områder i selskapets HR-strategi er: kompetanseutvikling, karrieremuligheter, lønn og belønning, livsfasepolitikk, friskvern (HMS) og likestilling. HR-strategien inneholder retningslinjer som skal bidra til at SpareBank 1 Forsikring AS skal være en attraktiv og inkluderende arbeidsplass uten noen form for diskriminering.

ARBEIDSMILJØ OG SYKEFRAVÆR

Arbeidsmiljøet i selskapet vurderes til å være godt. Den årlige organisasjonsundersøkelsen bekrefter dette med en svært høy overordnet medarbeidertilfredshet. Undersøkelsen følges opp gjennom systematiske aktiviteter i organisasjonen for å rette på de svakheter som fremkommer i undersøkelsen.

Samarbeidet med de ansattes organisasjoner har vært konstruktivt og bidratt positivt til driften og resultatene i 2015. Selskapet har medarbeidere som er organiserte i LO Finans og Finansforbundet. Arbeidsmiljøutvalget i selskapet sikrer kort vei mellom eventuelle utfordringer i arbeidsmiljøet og myndighet til å løse disse. Selskapet har et AKAN-arbeid som ivaretas av Arbeidsmiljøutvalget.

SpareBank 1 Forsikring AS har også i 2015 hatt fokus på sykefraværsoppfølging og forebyggende arbeid. Målsettingen for gjennomsnittlig fravær var 3,8 %. Resultatet ble 4,3 %, fordelt på henholdsvis 3,5 % legemeldt og 0,8 % egenmeldt fravær. Det er ikke rapportert om noen arbeidsulykker eller yrkesskader i løpet av året.

I selskapets etiske retningslinjer er det fastsatt regler for hvordan ansatte og tillitsvalgte skal varsle dersom de får kunnskap om forhold som er i strid med blant annet lover, forskrifter eller konsernets interne regler. Det er også etablert en egen varslingsrutine. Det ble ikke varslet slike saker i 2015.

LIVSFASE OG LIKESTILLING

Av totalt antall ansatte i selskapet ved årsskiftet er 52 % kvinner og 48 % menn. Kvinneandelen blant selskapets ledere er 46 %. I SpareBank 1 Forsikrings øverste ledergruppe på 11 medlemmer er det 4 kvinner.

Det er vedtatt en livsfasepolitikk der et av målene er å øke den reelle pensjonsalderen. I alle rekrutteringsprosesser vektlegges fokus på å fremme likestilling og hindre

diskriminering på grunn av kjønn, nedsatt funksjonsevne, etnisitet, nasjonal opprinnelse, avstamning, hudfarge, seksuell orientering, religion og livssyn. Det fokuseres på at fordeling av kjønn blant ledere gjenspeiler den generelle kjønns sammensetningen i selskapet.

SpareBank 1 Forsikring AS anvender en metode for vurdering av roller og stillinger for å sikre objektiv lønnsfastsettelse. I forbindelse med de årlige vurderingene av lønn er også likelønn i forhold til arbeid av lik verdi et tema. Hovedårsaken til at det er et noe høyere lønnsnivå for menn enn kvinner i selskapet skyldes at det er flere menn enn kvinner i både ledende stillinger og tunge faglige stillinger.

Styret i selskapet har i alt 7 medlemmer. Av disse er 3 kvinner.

ATTRAKTIV ARBEIDSGIVER

SpareBank 1 Forsikring AS opplever en økende interesse fra unge arbeidstakere. Dette sees på som et resultat av at SpareBank 1 fremstår som et sterkt varemerke. Arbeidet med å fremstå som en attraktiv arbeidsgiver med både spennende karrieremuligheter og konkurransedyktige betingelser videreføres i 2015.

SpareBank 1 Forsikring AS rekrutterte 67 nye medarbeidere i 2015. Majoriteten av de som ble ansatt har minst 3 års utdanning utover videregående skole. SpareBank 1 Forsikring AS har rekruttert medarbeidere i flere aldersgrupper, fra yngste 23 år til eldste 56 år. Gjennomsnittlig alder for medarbeidere i SpareBank 1 Forsikring AS er nå 44 år.

SAMFUNNSANSVAR

SpareBank 1 Forsikring AS har forpliktet seg til å ta hensyn til hvordan selskapets atferd påvirker mennesker, miljø og samfunn. Dette ansvaret stiller krav utover lovgivningen som finansmarkedet er underlagt.

Samfunnsansvaret dreier seg også om svindel- og skadeforebyggende tiltak, sikring av liv, helse og verdier, gode produkter til kundene, forretningsetikk, miljømessig påvirkning, kredittpolitikk, holdningsskapende arbeid og lokalt engasjement.

Å ta et aktivt samfunnsansvar innebærer å ha et langsiktig perspektiv på alle sider og konsekvenser av virksomheten i samfunnet.

ARBEIDSTAKERRETTIGHETER OG SOSIALE FORHOLD

SpareBank 1 Forsikring AS har lagt til rette slik at ansatte skal kunne få en god balanse mellom arbeid og fritid, personlig utvikling og ulike livsstilsaktiviteter. Konsernet har også inngått avtale om inkluderende arbeidsliv med målsettinger som bygger oppunder et omdømme som en seriøs og attraktiv arbeidsgiver.

DET YTRE MILJØ

SpareBank 1 Forsikring AS har en begrenset påvirkning på det ytre miljøet. Påvirkningen skjer blant annet gjennom avfall, energibruk, reisevirksomhet, transport, materialvalg, innkjøp og vannforbruk.

BEKJEMPELSE AV KORRUPSJON

SpareBank 1 Forsikring AS har ikke utarbeidet egne retningslinjer for bekjempelse av korrupsjon. Konsernets etiske retningslinjer, som er en del av ansettelseskontrakten, sier hvordan medarbeiderne skal forholde seg til gaver, kunder og representasjon. Et eget e-kurs på etikk er obligatorisk for alle nyansatte. Konsernet har også rutiner for varsling av kritikkverdige forhold og sikkerhetsbrudd.

ETISK FORVALTNING

SpareBank 1 Forsikring AS skal bidra til å fremme gode etiske holdninger. Innenfor kapitalforvaltningsområdet kommer dette til uttrykk gjennom å følge internasjonalt anerkjente prinsipper for etisk forvaltning. Etiske hensyn vektlegges ved valg av eksterne kapitalforvaltere og ved analyser av selskaper i egne fond.

Det legges vekt på både god eierskapsutøvelse, samt utelukkelse av selskaper som ikke tilfredsstillers selskapets etiske standarder. Eierskapsutøvelse vil si at selskapets forvaltere søker å påvirke selskapene til å fremme gode etiske holdninger. Når det gjelder utelukkelse av selskaper, følger konsernet samme tilnærming som Statens Pensjonsfond Utland (SPU) med hensyn til hvilke selskaper og bransjer som skal ekskluderes.

For øvrig vises det til Sparebank 1 Gruppen AS sin årsberetning for 2015 for ytterligere beskrivelse av hvordan samfunnsansvar praktiseres innenfor SpareBank 1 Gruppen konsern. Denne er offentliggjort på "<http://investor.sparebank1.no>".

DISPONERING AV ÅRETS RESULTAT

SpareBank 1 Forsikring AS oppnådde et totalresultat inkludert andre resultatkomponenter på 418,4 mill. kroner i 2015.

Styret foreslår å disponere resultatet slik: 418,4 mill. kroner avsettes til konsernbidrag, 5,1 mill. kroner overføres fra risikoutjevningfond og 5,1 mill. kroner overføres til annen opptjent egenkapital.

Det er lagt til grunn at SpareBank 1 Gruppen AS vil overføre et konsernbidrag på 418,4 mill. kroner til SpareBank 1 Forsikring AS (sirkelkonsernbidrag).

FREMTIDSUTSIKTER

Økt fokus på pensjon forventes å gi langsiktig vekst i markedet for både trygghetsprodukter og pensjonssparing. Et helhetlig forsikringstilbud, samarbeidet med LO og SpareBank 1 bankenes distribusjonsnett, gir et godt utgangspunkt for fortsatt økt forretningsvolum.

Kundenes bruk av digitale løsninger øker sterkt. SpareBank 1 Forsikring AS har digitale kjøpsløsninger for sine hovedprodukter. Det er stort fokus på å sikre gode kundeopplevelser gjennom løsninger som er enkle, gjenkjennbare på tvers av flater (mobil, brett, PC) og tilpasset kundens forskjellige behov.

SpareBank 1 Forsikring AS er markedsleder med flest antall kunder innen individuell risikoforsikring. Det er fortsatt et udekket behov i markedet og selskapet forventer ytterligere lønnsom vekst. Nye kjønnsnøytrale tariffer er gjort gjeldende for nye forsikringer i samsvar med nye europeiske krav. Yrke og utdanning er innført som nye tariffkriterier i stedet for kjønn.

Et nytt tjenestepensjonsprodukt (hybridpensjon) kommer i tillegg til ytelsespensjon og innskuddspensjon. Hybridpensjonen har både noen av egenskapene til ytelsespensjon (dødelighetsarv og avkastningsgaranti) og egenskapene til innskuddspensjon (innbetaling i prosent av lønn). SpareBank 1 Forsikring AS begynte å tilby produktet fra 1. januar 2015 og den første avtalen ble inngått i februar 2015. Det er en økende interesse for produktet både fra dem som har privat ytelsespensjon og fra dem som har offentlig tjenestepensjon.

Levealderen i Norge øker mer enn forventet, og for produktene ytelsespensjon og fripoliser, der alderspensjonen er beregnet ut fra forventet levealder, er det derfor behov for økte avsetninger. Finanstilsynet fastsatte nytt dødelighetsgrunnlag med virkning fra 1. januar 2014. Selskapet har dekket hele oppreserveringsbehovet for ytelsespensjon, mens det for fripoliser gjenstår ca. 120 mill. kroner som utgjør 2,5 % av premiereserven. Det gjenstår 5 år av den oppreserveringsperioden som myndighetene

tillater. Størrelsen på kapitalbidrag fra eier utover de 20 % som myndighetene krever vil avhenge av hvilken avkastning selskapet oppnår.

Endringer i uførepensjonen i privat tjenestepensjon ble vedtatt i mai 2015. Forskrifter for overgang fra gammel til ny uførepensjon, og ny uførepensjon trådte i kraft 1. januar 2016 med ett års overgangsperiode. Opptjente uførepensjonsrettigheter vil bli fripoliser og det må etableres nye uførepensjonsordninger.

Sterk premieøkning som følge av redusert beregningsrente og økte priser ved lengre levealder har ført til overgang fra ytelsespensjon til innskudds- eller hybridpensjon. Det forventes at denne trenden fortsetter i 2016.

SpareBank 1 Forsikring AS anses å være godt posisjonert i forhold til det fremtidige pensjonsmarkedet der økte kapitalkrav ved Solvens II ble innført fra 1. januar 2016. Selskapet har gode resultater fra rene risikoprodukter og det er fokus på lønnsomhet i selskapet. Gjennom den kapitalforvaltningsstrategien som er fulgt sikter selskapet mot å gi langsiktig stabil avkastning til kunder og eier. Det forventes at selskapet vil kunne håndtere overgangen til nye kapitalkrav på en tilfredsstillende måte.

Styret takker samtlige medarbeidere i selskapet og ansatte i bankene for god innsats i 2015.

Oslo, 8. mars 2016

Styret i SpareBank 1 Forsikring AS

Bjørn Engås
Styreleder

Helge Nordahl

Joachim Høegh-Krohn

Wenche Seljeseth

Gerd Kristiansen

Pia Sandberg

Geir Hjelkervud

Turid Grotnoll
Adm. direktør

Styret i Sparebank 1 Forsikring AS

Bjørn Engaas
Styrets leder

Gerd Kristiansen

Joachim Høegh-Krohn

Helge Nordahl

Wenche M. Seljeseth

Geir Hjelkerud

Pia Sandberg

Turid Grotmoll
Adm. Dir.

Styrende organer i SpareBank 1 Forsikring AS

STYRET

Bjørn Engaas	Styrets Leder
Joachim Høegh-Krohn	Medlem
Helge Nordahl	Medlem
Wenche Seljeseth	Medlem
Gerd Kristiansen	Medlem
Pia Sandberg	Medlem/ansattrepresentant
Geir Hjelkerud	Medlem/ansattrepresentant
Erna Hagensen	Varamedlem
Sigurd Aune	Varamedlem
Ole Kristian Læhren	Varamedlem
Karolina Lindquist	Varamedlem

KONTROLLKOMITÈ

Dag Nafstad	Leder
Knut Ro	Nestleder
Dag Nafstad	Nestleder
Rolf Røkke	Medlem
Ivar Listerud	Medlem
Vigdis Wiik Jacobsen	Medlem

REPRESENTANTSKAP

Ingvald Løyning
Kjell Bjordal
Kjell Olav Pettersen
Karl Eirik Schjøtt-Pedersen
Siri Strømmevold
Ellen Stensrud
Øyvind Aske
Haakon Tronrud
Arne Henning Falkenhaus
Kyrre Elvegård
Rune Svendsen
Kjersti Andresen
Endre Sæther
Nina Klaveness Ek
Anders Drage

Årsregnskap og noter for 2015

SpareBank 1 Forsikring AS

RESULTATREGNSKAP

NOK 1 000		Noter	2 015	Omarbeidet 2014
1.1	Forfalte premier, brutto	10	4 391 293	4 038 580
1.2	Avgitte gjenforsikringspremier		-200 373	-186 903
1.3	Overføring av premiereserve fra andre forsikringsselskaper	11	546 761	495 924
1	Sum premieinntekter for egen regning		4 737 681	4 347 601
2.1	Inntekter fra investeringer i datterforetak (eiendomsselskap)	22	205 460	292 661
2.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	13	443 201	450 450
2.4	Verdiendringer på investeringer	13	200 285	533 193
2.5	Realisert gevinst og tap på investeringer	13	-157 195	27 133
2	Sum netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen		691 751	1 303 437
3.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	13	-4 093	134 095
3.4	Verdiendringer på investeringer	13	1 034 112	842 356
3.5	Realisert gevinst og tap på investeringer	13	364 687	491 315
3	sum netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen		1 394 706	1 467 766
4	Andre forsikringsrelaterte inntekter		82 520	81 130
5.1.1	Utbetalte erstatninger, brutto		-2 092 620	-1 947 933
5.1.2	-Gjenforsikringsandel av utbetalte erstatninger		128 078	98 563
5.1	Utbetalte erstatninger		-1 964 542	-1 849 370
5.2.1	Endring i erstatningsavsetninger, brutto		-258 503	-228 375
5.2.2	-Endring av gjenforsikringsandel av erstatningsavsetninger		38 648	83 813
5.2	Endring i erstatningsavsetninger		-229 855	-144 562
5.3	Overføring av premiereserve, tilleggsavsetninger og kursreserve til andre forsikringsselskaper	11	-394 016	-488 728
5	Sum erstatninger for egen regning	12	-2 588 413	-2 482 660
6.1.1	Til/fra premiereserve, brutto		-371 477	-140 075
6.1.2	-Endring i gjenforsikringsandel av premiereserven		18 650	530
6.1	Endring i premiereserve		-352 827	-139 545
6.2	Endring i tilleggsavsetninger		81 903	-161 820
6.3	Endring i kursreguleringsfond		-200 285	-533 193
6.4	Endring i premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond		-4 645	-6 705
6.5	Endring i tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten		7 906	4 695
6.6	Overføring av tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond fra andre forsikringsselskaper	11	889	252
6	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - kontraktsfastsatte forpliktelser		-467 059	-836 316
7.1	Endring i premiereserven		-2 530 344	-2 453 439
7.3	Endring i premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond		-23 692	-33 327
7	Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser - særskilt investeringsportefølje		-2 554 036	-2 486 766
8.1	Overskudd på avkastningsresultatet		-56 979	-33 082
8.2	Risikoresultat tilordnet forsikringskontraktene		-16 924	-42 831
8.3	Annen tilordning av overskudd		-	-53 795
8	Sum midler tilordnet forsikringskontraktene - kontraktsfastsatte forpliktelser		-73 903	-129 708
9.1	Forvaltningskostnader		-32 216	-20 073
9.2	Salgskostnader	28	-385 966	-354 426
9.4	Forsikringsrelaterte administrasjonskostnader (inkl. provisjoner for mottatt gjenforsikring)	24	-496 569	-500 870
9.5	-Gjenforsikringsprovisjoner og gevinstandeler		31 288	17 080
9	Sum forsikringsrelaterte driftskostnader		-883 463	-858 289
10	Andre forsikringsrelaterte kostnader		-24 938	-59 951
11	Resultat av teknisk regnskap	6	314 846	346 244

NOK 1 000		Noter	2015	Omarbeidet 2014
12.1	Inntekter fra investeringer i datterforetak (eiendomsselskap)	22	43 901	58 005
12.2	Renteinntekt og utbytte mv. på finansielle eiendeler	13	87 631	100 901
12.4	Verdiendringer på investeringer	13	-59 662	24 752
12.5	Realisert gevinst og tap på investeringer	13	15 528	15 486
12	Sum netto inntekter fra investeringer i selskapsporteføljen		87 398	199 144
13	Andre inntekter		3 006	72 106
14.1	Forvaltningskostnader		-2 240	-1 619
14.2	Andre kostnader		-94 366	-5 910
14	Forvaltningskostnader og andre kostnader knyttet til selskapsporteføljen		-96 606	-7 529
15	Resultat av ikke-teknisk regnskap		-6 202	263 721
16	Resultat før skattekostnad		308 644	609 965
17	Skattekostnader	25	6 860	-110 866
18	Resultat før andre resultatkomponenter		315 504	499 099
19.3	Aktuarielle gevinster og tap på ytelsesbaserte pensjonsordninger - ytelser til ansatte	24	145 424	-104 523
19.5	Gvinster og tap på finansielle eiendeler tilgjengelig for salg		-3	20
19.9	Skatt på andre resultatkomponenter	25	-42 514	28 221
19	Andre resultatkomponenter		102 907	-76 282
22	Totalresultat		418 411	422 817

BALANSE- EIENDELER

NOK 1 000		Noter	31.12.15	Omarbeidet 31.12.14
1.2	Andre immaterielle eiendeler		165 080	190 695
1	SUM IMMATERIELLE EIENDELER	23	165 080	190 695
2.1.1	Investerings eiendommer	22	218	204
2.1	Bygninger og andre faste eiendommer		218	204
2.2.1	Aksjer og andeler i datterforetak (eiendomsselskap)	22	750 411	678 011
2.2	Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak		750 411	678 011
2.3.1	Investeringer som holdes til forfall	14,17	227 763	272 380
2.3.2	Utlån og fordringer	14,17	643 459	378 523
2.3	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		871 222	650 903
2.4.1	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	14,15,19	1 315	1 318
2.4.2	Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkast.	14,15,16	2 686 257	2 727 940
2.4.5	Andre finansielle eiendeler	14,15,16	-24 387	27 568
2.4	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		2 663 185	2 756 826
2	SUM INVESTERINGER		4 285 036	4 085 944
4.1	Fordringer i forbindelse med direkte forretninger		45 183	40 904
4.3	Andre fordringer	27	55 135	269 582
4	SUM FORDRINGER		100 318	310 486
5.2	Kasse, bank		284 841	172 987
5	SUM ANDRE EIENDELER		284 841	172 987
6.3	Andre forskuddsbetalte kostnader og opptjente ikke mottatte inntekter		4 868	4 727
6	SUM FORSKUDDSBETALTE KOSTNADER OG OPPTJENTE IKKE MOTTATTE INNTEKTER		4 868	4 727
SUM EIENDELER I SELSKAPSPORTEFØLJEN			4 840 143	4 764 839
7.1.1	Investerings eiendommer	22	1 016	1 030
7.1	Bygninger og andre faste eiendommer		1 016	1 030
7.2.1	Aksjer og andeler i datterforetak (eiendomsselskap)	22	3 496 398	3 426 170
7.2	Datterforetak, tilknyttede foretak og felleskontrollerte foretak		3 496 398	3 426 170
7.3.1	Investeringer som holdes til forfall	14,17	2 146 130	2 808 650
7.3.2	Utlån og fordringer	14,17	4 455 343	2 757 333
7.3	Finansielle eiendeler som måles til amortisert kost		6 601 473	5 565 983
7.4.1	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	14,15,16	2 770 305	2 493 548
7.4.2	Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkast.	14,15,16	6 935 531	7 658 992
7.4.4	Finansielle derivater	14,15,18	523	-
7.4.5	Andre finansielle eiendeler	14,15,16	121 510	58 326
7.4	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		9 827 869	10 210 866
7	SUM INVESTERINGER I KOLLEKTIVPORTEFØLJEN		19 926 756	19 204 049
7A	GJENFORSIKRINGSANDEL AV FORSIKRINGSFORPLIKTELSE I KOLLEKTIVPORTEFØLJEN		367 212	319 914
8.4.1	Aksjer og andeler (inkl. aksjer og andeler målt til kost)	14,15,16	8 749 706	7 233 561
8.4.2	Obligasjoner og andre verdipapirer med fast avkast.	14,15,16	6 817 959	5 765 506
8.4.5	Andre finansielle eiendeler	14,15,16	-788	36 276
8.4	Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi		15 566 877	13 035 343
8	SUM INVESTERINGER I INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN		15 566 877	13 035 343
SUM EIENDELER			40 700 988	37 324 145

BALANSE- EGENKAPITAL OG GJELD

NOK 1 000		Noter	31.12.15	Omarbeidet 31.12.14
EGENKAPITAL OG GJELD				
9.1	Selskapskapital		348 400	348 400
9.2	Overkurs		481 500	481 500
9.4	Annen innskutt egenkapital		1 242 876	1 242 876
9	SUM INNSKUTT EGENKAPITAL	33	2 072 776	2 072 776
10.1.3	Risikoutjevningfond		54 113	59 218
10.1	Sum Fond		54 113	59 218
10.2	Annen opptjent egenkapital		1 408 895	985 379
10	SUM OPPTJENT EGENKAPITAL	33	1 463 008	1 044 597
11.4	Fondsobligasjoner		200 000	200 000
11	SUM ANSVARLIG LÅNEKAPITAL	31	200 000	200 000
12.1	Premiereserve		14 851 934	14 413 526
12.2	Tilleggsavsetninger		550 105	659 847
12.3	Kursreguleringsfond		1 717 056	1 516 771
12.4	Erstatningsavsetning		2 433 594	2 212 149
12.5	Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond		375 622	409 981
12.6	Andre tekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomheten		51 763	59 669
12	SUM FORSIKRINGSFORPLIKTELSER I LIVSFORSIKRING - KONTRAKTFASTSATTE FORPLIKTELSER	7,9	19 980 074	19 271 943
13.1	Premiereserve		15 244 021	12 718 800
13.4	Erstatningsavsetning		199 672	162 615
13.5	Premiefond, innskuddsfond og pensjonistenes overskuddsfond		322 853	309 020
13	SUM FORSIKRINGSFORPLIKTELSER I LIVSFORSIKRING - SÆRSKILT INVESTERINGSPORTEFØLJE	8	15 766 546	13 190 435
14.1	Pensjonsforpliktelser og lignende	24	50 581	186 388
14.2.1	Forpliktelser ved periodeskatt		-	-
14.2.2	Forpliktelser ved utsatt skatt		524 345	415 791
14.2	Forpliktelser ved skatt	25	524 345	415 791
14	SUM AVSETNINGER FOR FORPLIKTELSER		574 926	602 179
15	PREMIEDEPOT FRA GJENFORSIKRINGSSKAPER		223 375	193 838
16.1	Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring		137 649	161 741
16.2	Forpliktelser i forbindelse med gjenforsikring		12 358	22 554
16.4	Finansielle derivater	14,15,18	57 906	35 813
16.5	Andre forpliktelser	26	77 397	342 455
16	SUM FORPLIKTELSER		285 310	562 563
17.2	Andre påløpte kostnader og mottatte, ikke opptjente inntekter		134 973	185 814
17	SUM PÅLØPTE KOSTNADER OG MOTTATTE, IKKE OPPTJENTE INNTEKTER		134 973	185 814
	SUM EGENKAPITAL OG FORPLIKTELSER		40 700 988	37 324 145

Oslo, 8. mars 2016

 Bjørn Engas
 Styreleder

 Helge Nordahl

 Joachim Høegh-Krohn

 Wenche Seljeseth

 Gerd Kristiansen

 Pia Sandberg

 Geir Hjeltnes

 Turid Grotthol
 Adm. direktør

KONTANTSTRØMOPPSTILLING

NOK 1 000	2015	2014
KONTANTSTRØM FRA OPERASJONELLE AKTIVITETER		
Resultat av ordinær virksomhet før skattekostnad	308 641	609 965
Andel av resultat fra tilknyttede selskaper og felleskontrollert virksomhet regnskapsført etter egenkapitalmetoden	-209 651	-124 973
Avskrivninger og nedskrivninger	41 501	42 369
Verdiregulering investeringseiendommer	-39 708	-132 494
Verdiendring av verdipapirer til virkelig verdi	-84 300	-1 401 540
Netto renteinntekter/rentekostnader	-499 892	-536 129
Betalte rentekostnader	-5 054	-5 854
Mottatte renteinntekter	499 194	518 418
Forskjell mellom kostnadsført pensjon og inn-/utbetalinger i pensjonsordninger	-7 003	-45 435
Periodens betalte skatter	-	-8 426
Økning fordring på reassurandør	-47 298	-84 343
Endring i forsikringstekniske avsetninger	3 284 242	3 596 392
Endring i andre tidsavgrensingsposter	171 117	169 710
Netto kontantstrøm fra operasjonelle aktiviteter	3 411 789	2 597 660
KONTANTSTRØMMER FRA INVESTERINGSAKTIVITETER		
Tilgang av verdipapirer til virkelig verdi	-2 011 990	-9 093 193
Vederlag ved avhending av verdipapirer til virkelig verdi	-	7 282 372
Netto økning verdipapirer til virkelig verdi	-2 011 990	-1 810 821
Tilgang av verdipapirer som holdes til forfall	-1 962 755	-1 008 106
Vederlag av avhending av verdipapirer som holdes til forfall	705 967	323 345
Tilgang immaterielle eiendeler	-15 886	-19 960
Netto kontantstrøm fra investeringsaktiviteter	-3 284 664	-2 515 542
Utbetalinger ved tilbakebetalinger av ansvarlig lånekapital		
Utbetaling av utbytte / konsernbidrag	-57 646	-156 572
Netto kontantstrøm fra finansieringsaktiviteter	-57 646	-156 572
Netto kontantstrøm for perioden	69 479	-74 454
Kontanter og bankinnskudd ved periodens begynnelse	215 362	289 816
Kontanter og bankinnskudd ved periodens slutt	284 841	215 362

ENDRING I EGENKAPITAL

NOK 1 000	Innskutt egenkapital	Overkurs	Annen innskutt egenkapital	Risiko-utjevningsfond	Annen opptjent egenkapital	Reassuranse avsetning	Total egenkapital
Egenkapital pr. 31.12.2014	348 400	481 500	1 242 876	59 218	1 040 472	5 007	3 177 473
Korreksjon feil tidligere år	-	-	-	-	(60 100)	-	-
Korrigert EK pr. 01.01.2015	348 400	481 500	1 242 876	59 218	980 372	5 007	3 177 473
Resultat før andre resultatkomponenter	-	-	-	-	315 504	-	315 504
Estimatavvik pensjonskostnader	-	-	-	-	145 424	-	145 424
Verdiendring eiendeler tilgjengelig for salg	-	-	-	-	(3)	-	(3)
Skatt på andre resultatkomponenter	-	-	-	-	(42 514)	-	(42 514)
Totalresultat	-	-	-	-	418 411	-	418 411
Poster ført direkte mot EK:							
Avsatt til risikoutjevningfond	-	-	-	(5 105)	5 105	-	-
Endring i reassuranseavsetning	-	-	-	-	(764)	764	-
Sum inntekter og kostnader for perioden	-	-	-	(5 105)	4 341	764	-
Egenkapitaltransaksjoner med eier:							
Avsatt til konsernbidrag	-	-	-	-	-	-	-
Egenkapital pr. 31.12.2015	348 400	481 500	1 242 876	54 113	1 403 124	5 771	3 535 784

En fornyet vurdering av forutsetningene for avsetning av utsatt skattegjeld, hensyntatt effekten av sjablongfradraget, avdekket at avsetningen pr. 31.12.2014 skulle vært 60,1 mill. kroner høyere. Feilen ble korrigert direkte mot egenkapitalen i balansen.

Sammenligningstall pr. 31.12.2014 er i den forbindelse omarbeidet.

NOTER TIL REGNSKAPET

NOTE 1 - REGNSKAPSPRINSIPPER

GENERELT

Selskapet er underlagt "Lov om forsikringselskaper, pensjonsforetak og deres virksomhet mv (forsikringsvirksomhetsloven)" av 10. juni 2005. Regnskapet er utarbeidet i overensstemmelse med regnskapsloven av 17. juli 1998, "Forskrift om årsregnskap mm. for forsikringselskaper", fastsatt av Finansdepartementet 16. desember 1998 med siste endringer 3. november 2014, samt god regnskapskikk. I henhold til årsregnskapsforskriften er selskapsregnskapet utarbeidet i samsvar med forskrifter om internasjonale regnskapsstandarder med mindre annet følger av forskriften. Adgangen etter årsregnskapsforskriften § 3-11 om å fravike enkelte bestemmelser i de internasjonale standardene etter forskrift om forenklet anvendelse av internasjonale regnskapsstandarder (forenklingsforskriften) § 3-1 nr. 1 til 3 og § 3-2 nr. 1 og nr. 9, er benyttet.

De fleste bestemmelsene i forsikringsvirksomhetsloven trådte i kraft den 1. januar 2008. Vesentlige endringer i loven var at prising skal skje i forkant og at det ble nye krav til oppsplitting av prisen på de ulike elementer i tariffen. Rentegaranti skal prises særskilt. Den nye loven resulterte i flere overskuddsregimer enn tidligere. Kollektiv pensjon og nye individuelle produkter følger ny overskuddsmodell, mens fripolis følger modifisert overskuddsmodell. Individuelle sparekontrakter inngått før 2008 kan følge gammel overskuddsdeling. Ettårige risikoprodukter er uten rett til overskudd, men kundene får/belastes avkastningen i produkter med investeringsvalg.

Regnskapet er utarbeidet etter historisk kost prinsippet, med unntak av investeringseiendommer, bygninger og finansielle instrumenter som vurderes til virkelig verdi.

INDELING AV FORVALTNINGSKAPITALEN

Selskapets forvaltningskapital er delt inn i selskapsporteføljen, kollektivporteføljen og investeringsvalgporteføljen.

- Kollektivporteføljen:

Kollektivporteføljen består av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetningene til dekning av kontraktsfastsatte forpliktelser. I henhold til forsikringsvirksomhetsloven er erstatningsavsetninger i tilknytning til forsikringer hvor forpliktelsene er knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje forvaltet i kollektivporteføljen. Risikoutjevningfondet er forvaltet i kollektivporteføljen i henhold til forsikringsvirksomhetsloven til tross for at det i henhold til årsregnskapsforskriften er klassifisert som egenkapital.

Selskapet har etablert fire kollektivporteføljer. Finansielle eiendeler knyttet til bestanden av individuelle forsikringer solgt før 1. januar 2008 forvaltes i en adskilt portefølje. Fripolis med høye krav til årlig avkastning forvaltes også i en egen adskilt portefølje, mens de øvrige fripolisene forvaltes i en adskilt portefølje sammen med kundemidlene tilhørende ytelsespensjon. I den ordinære kollektivporteføljen forvaltes midlene til øvrige produkter med kontraktsfastsatte forpliktelser.

- Investeringsvalgporteføljen:

Investeringsvalgporteføljen består av eiendeler som motsvarer de forsikringsmessige avsetningene til dekning av forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje.

- Selskapsporteføljen:

Selskapsporteføljen består av eiendeler som motsvarer selskapets ansvarlige kapital og annen gjeld enn forsikringsforpliktelsene. I henhold til oppstillingsplanen i årsregnskapsforskriften er fordringer i forbindelse med direkte forsikringer innpassert i selskapsporteføljen til tross for at de inngår i midler til dekning av forsikringsforpliktelser.

VERDIPAPIRER OG DERIVATER

Finansielle eiendeler innregnes i balansen når selskapet blir part i eiendelens kontraktmessige betingelser. Alminnelig kjøp og salg av finansielle eiendeler er regnskapsført på transaksjonsdagen. Finansielle eiendeler fraregnes når de kontraktmessige rettene til kontantstrømmene fra den finansielle eiendelen utløper, eller når selskapet overfører den finansielle eiendelen i en transaksjon hvor all eller tilnærmet all risiko og fortjenestemulighet knyttet til eierskap av eiendelen overføres.

Selskapet klassifiserer verdipapirer i en av følgende kategorier:

- til virkelig verdi over resultatet
- eiendeler tilgjengelig for salg
- utlån og fordringer
- investeringer holdt til forfall

Klassifiseringen avhenger av hensikten med eiendelen. Finansielle eiendeler blir klassifisert ved anskaffelsen.

Finansielle eiendeler som føres til virkelig verdi over resultatet regnskapsføres ved anskaffelsen til virkelig verdi, og transaksjonskostnader resultatføres. Alle finansielle eiendeler som ikke regnskapsføres til virkelig verdi over resultatet balanseføres første gang til virkelig verdi, med tillegg av transaksjonskostnader. Finansielle eiendeler tilgjengelig for salg og finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet vurderes til virkelig verdi etter førstegangs balanseføring. Eiendeler klassifisert som utlån og fordringer og investeringer holdt til forfall regnskapsføres til amortisert kost ved bruk av effektiv rentemetode.

Virkelig verdi av børnoterte investeringer er basert på gjeldende kjøpskurs. Hvis markedet for verdipapiret ikke er aktivt (eller hvis det gjelder et verdipapir som ikke er børnotert) bruker selskapet verdsettelsesteknikker for å fastsette den virkelige verdien. Disse omfatter nylig gjennomførte transaksjoner til markedsvilkår, henvisning til andre instrumenter som i vesentlig grad er like, og bruk av diskontert kontantstrømsanalyse og opsjonsmodeller. Teknikkene vektlegger markedsinformasjon i størst mulig grad og i minst mulig grad selskaps-spesifikk informasjon.

- Verdipapirer og derivater til virkelig verdi over resultatet:

Denne kategorien har to underkategorier; finansielle eiendeler holdt for handelsformål og finansielle eiendeler ledelsen har øremerket til denne kategorien (fair value option). Alle finansielle eiendeler kan øremerkes til virkelig verdi over resultatet dersom

- o klassifiseringen reduserer mismatch i måling eller innregning som ellers ville ha oppstått som følge av ulike regler for måling av eiendelser og forpliktelser
- o de finansielle eiendelsen inngår i en portefølje som løpende måles og rapporteres til virkelig verdi

I tråd med styrets investeringsstrategi har man etablert en investeringsportefølje som er øremerket til virkelig verdi ved førstegangsinnregning. Porteføljen styres løpende og verdsettes til virkelig verdi. Status på virkelig verdi rapporteres jevnlig til ledelsen og styret.

Porteføljen *holdt til handelsformål* består av finansielle eiendeler anskaffet før etableringen av investeringsporteføljen øremerket til virkelig verdi over resultatet.

Gevinst eller tap fra endringer i virkelig verdi av eiendeler klassifisert som "finansielle eiendeler til virkelig verdi over resultatet", inkludert utbytte, medtas i resultatregnskapet under "Netto inntekter fra investeringer i kollektivporteføljen, investeringsvalgporteføljen eller selskapsporteføljen" i den perioden de oppstår.

- Verdpapirer tilgjengelig for salg

Verdpapirer tilgjengelig for salg er ikke-derivative finansielle eiendeler selskapet velger å plassere i denne kategorien eller som ikke er klassifisert i noen annen kategori. Verdpapirer som er klassifisert i denne kategorien, måles til virkelig verdi. Verdiendringer føres over andre resultatkomponenter. Selskapet har en helt ubetydelig post klassifisert i denne kategorien.

- Utlån og fordringer

Verdpapirer klassifisert som utlån og fordringer er ikke-derivative finansielle eiendeler med betalinger som er faste eller lar seg fastsette, og som ikke blir notert i et aktivt marked, unntatt de som selskapet har klassifisert til virkelig verdi over resultatet. Utlån og fordringer regnskapsføres til amortisert kost etter effektiv rente-metode.

- Investeringer som holdes til forfall

Investeringer som holdes til forfall er ikke-derivative finansielle eiendeler notert i et aktivt marked, med betalinger som er faste eller lar seg fastsette og faste forfall som selskapet har intensjon om å holde til forfall. Disse obligasjonene måles til amortisert kost etter effektiv rente-metode.

- Derivater

Finansielle derivater inngår som en integrert del av forvaltningen av aksje- og obligasjonsporteføljen for å oppnå den ønskede avkastnings- og risikoprofil. Sikringsbokføring gjennomføres ikke, selv om man foretar økonomisk sikring.

Derivatene består av valuta- og renteinstrumenter. Derivater føres til virkelig verdi over resultatet på dato hvor kjøp av derivatet er inngått.

- Virkelig verdi

Virkelig verdi er det beløpet den enkelte eiendel kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle instrumenter og i hvilke grad de handles i aktive markeder. Instrumenter klassifiseres i en av tre verdsettelsesnivåer basert på det laveste nivå av verdsettelsesinformasjon som er betydningsfull for verdsettelse av instrumentene.

Kvoterte priser i aktive markeder anses som det beste estimat på en eiendels virkelige verdi. Når kvoterte priser i aktive markeder ikke er tilgjengelige, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av verdsettelsesmetoder som baserer seg på observerbare markedsdata. Når verken kvoterte priser i aktive markeder eller observerbare markedsdata er tilgjengelige, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av verdsettelsesteknikker som ikke er basert på observerbare markedsdata.

Amortisert kost

Amortisert kost er definert som det beløp eiendelen ble målt til ved førstegangsinregning minus betalinger mellom partene pluss effektive renter minus eventuell nedskrivning. Effektiv rente er den renten som nøyaktig diskonterer estimerte framtidige kontantstrømmer over eiendelens forventede levetid.

-Verdifall på finansielle eiendeler målt til amortisert kost

For finansielle eiendeler målt til amortisert kost vurderes det hver balansedag om det finnes objektive bevis på verdifall. Slike objektive bevis kan være informasjon om betalingsvansker hos utsteder som indikerer en reduksjon i framtidige kontantstrømmer. Det blir først vurdert om det foreligger objektive indikasjoner for vesentlige eiendeler enkeltvis. Dersom det ikke blir innregnet verdifall for eiendelen blir den vurdert på nytt i en gruppe av eiendeler som har tilsvarende kredittrisiko. Dersom det foreligger objektive bevis for at et verdifall har inntrådt, beregnes tapet til forskjellen mellom bokført verdi og

nåverdien av forventede framtidige kontantstrømmer. Tap ved verdifall reverseres dersom reverseringen objektivt kan knyttes til en hendelse som finner sted etter at tapet ble innregnet.

Det er pr 31.12.2015 ikke funnet objektive bevis på verdifall for eiendeler som ikke måles til virkelig verdi.

VALUTA

Eiendeler og gjeld i utenlandsk valuta er omregnet til norske kroner etter valutakurs på balansedagen. Relaterte gevinster og tap ved omregning er innregnet i resultatet.

Hoveddelen av eiendeler i utenlandsk valuta er sikret med valutaterminforretninger. Ved realisasjon av valutaterminforretningene resultatføres gevinst og tap.

INVESTERING I EIENDOMSSLESKAPER

SpareBank 1 Forsikring AS har eiendomsplasseringer gjennom investeringer i datterselskaper og tilknyttede selskaper. Aksjer i datterselskaper og tilknyttede selskaper er regnskapsført etter egenkapitalmetoden. Regnskapene til disse selskapene er omarbeidet i samsvar med de prinsipper som selskapsregnskapet til SpareBank 1 Forsikring AS er utarbeidet etter.

Eiendommene i datterselskapene og de tilknyttede selskapene vurderes til virkelig verdi. Etter IFRS er virkelig verdi det beløp en eiendel kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold. Selskapet benytter en intern verdsettelsesmodell for å beregne virkelig verdi av eiendommene. I modellen estimeres en 30-års kontantstrøm på basis av forventede framtidige kostnader og inntekter for hver enkelt eiendom. Etter utløpet av det 30. året i kontantstrømmen er det beregnet en sluttverdi. Kontantstrømmen inklusive sluttverdien inflateres med forventet prisvekst og diskonteres med et avkastningskrav som består av risikofri rente og et risikopåslag. Risikopåslaget er satt individuelt for hver eiendom. Beregningen av virkelig verdi oppdateres ved hver regnskapsavslutning. Leieinntekter, driftskostnader og effekten av verdiendringer knyttet til eiendommene vises i note.

Parallelt med intern verddivurdering blir det for kontrollformål utført ekstern verddivurdering for utvalgte eiendommer i porteføljen. Utvalget er trukket tilfeldig av forhåndsdefinert antall eiendommer. Utvalget for ekstern vurdering rulleres over en periode på 3 år.

I forbindelse med verddivurderingen er effekten av latent skatt beregnet utenom verddivurderingsmodellen. Latent skatt oppstår som følge av aksjeeie og ikke direkte eie. Den latente skatten i selskapene medfører ofte en rabatt i forhold til eiendomsverdien ved omsetning av slike selskaper. Latent skatt er beregnet med 7 % av differansen mellom virkelig verdi og skattemessig verdi, redusert med bokført utsatt skatt i selskapsregnskapene for eiendommene. Dette er i henhold til normal bransjepraksis. Nettoeffekten er behandlet som nedskrivning av verdien av aksjene i eiendomsselskapene.

IMMATERIELLE EIENDELER

Standard IKT-programvare som oppfyller kriteriene for balanseføring føres til anskaffelseskost (inkludert utgifter til å få programmene operative), og avskrives lineært over forventet utnyttbar levetid.

Utgifter til vedlikehold av programvare kostnadsføres etter hvert som de påløper. Utgifter direkte forbundet med utvikling av identifiserbar og unik programvare som eies av selskapet, blir balanseført som en immateriell eiendel når følgende kriterier er oppfylt:

- det er teknisk mulig å ferdigstille programvaren slik at den vil være tilgjengelig for bruk
- ledelsen har til hensikt å ferdigstille programvaren og bruke eller selge den
- det er mulig å bruke eller selge programvaren
- det kan påvises hvordan programvaren vil generere sannsynlige fremtidige økonomiske fordeler
- tilstrekkelige tekniske, finansielle eller andre ressurser er tilgjengelig for å ferdigstille og ta i bruk eller selge programvaren
- utgiftene kan måles pålitelig

Direkte utgifter omfatter personalkostnader for programutviklingspersonell og en andel av direkte tilhørende faste kostnader. Andre utviklingsutgifter som ikke oppfyller disse kriteriene blir kostnadsført etter hvert som de påløper. Utviklingsutgifter som er kostnadsført kan ikke balanseføres som en eiendel i senere perioder. Balanseført egenutviklet programvare avskrives lineært over forventet utnyttbar levetid fra tidspunktet programvaren er tilgjengelig for bruk.

Immaterielle eiendeler vurderes årlig for å sikre at avskrivningsperioden som brukes er i samsvar med utnyttbar levetid. Ved verdifall foretas nedskrivninger.

FORDRINGER PÅ FORETAK I SAMME KONSERN

Fordringer på foretak i samme konsern er ført opp til pålydende. SpareBank 1 Forsikring AS har ingen fordringer på eller gjeld til SpareBank 1 Gruppen AS eller datterselskaper utover det som følger av løpende forretningsmessige transaksjoner.

KOSTNADSFORDELING MELLOM SØSTERSELSKAP

Etter at eier i 2012 besluttet å integrere datterselskapene SpareBank 1 Forsikring AS, og SpareBank 1 Skadeforsikring AS, har SpareBank 1 Skadeforsikring AS utkontraktert store deler av sin virksomhet til SpareBank 1 Forsikring AS. SpareBank 1 Skadeforsikring AS kjøper tjenester fra SpareBank 1 Forsikring AS. Kostnadene til SpareBank 1 Forsikring AS ved utførelsen av leveransene fordeles til SpareBank 1 Skadeforsikring AS etter fordelingsnøkler. Fordelingsnøkler gjennomgås årlig.

SKATT

Resultatført skatt består av periodeskatt (betalbar skatt) og utsatt skatt. Periodeskatt er beregnet skatt på årets skattepliktige resultat. Beregnet skattekostnad knyttet til andre resultatkomponenter blir ført under andre resultatkomponenter.

Utsatt skatt regnskapsføres etter gjeldsmetoden. Det beregnes forpliktelse eller eiendel ved utsatt skatt på midlertidige forskjeller, som er differansen mellom balanseført verdi og skattemessig verdi på eiendeler og forpliktelser, når det er sannsynlig at det vil foreligge fremtidig skattbar inntekt, og at midlertidige forskjeller kan trekkes fra i denne inntekten. Utsatt skatt fastsettes ved bruk av skattesatser og skattelover som er vedtatt eller i det alt vesentlige er vedtatt på balansedagen, og som antas å skulle benyttes når den utsatte skattefordelen realiseres eller når den utsatte skatten gjøres opp.

Eiendel ved utsatt skatt innregnes bare i det omfang det forventes fremtidig skattepliktige resultater fra selskapets egen virksomhet som gjør det mulig å utnytte den tilhørende skattefordelen. Ved vurdering av sannsynlighet vil historisk inntjening og forventede fremtidige marginer bli lagt til grunn.

Aksjerelaterte inntekter fra eiendeler som forvaltes i selskapets kollektiv- og investeringsvalgporteføljer er ikke omfattet av fritaksmetoden. Det er innført et sjablongfradrag som skal tilsvare disse inntektenes forholdsmessige andel av overskuddet som tilordnes selskapet, slik at unntaket fra fritaksmetoden ikke får effekt for denne delen av de aksjerelaterte inntektene.

Det er ikke beregnet utsatt skatt knyttet til verdiendring av eiendommer eid i egne selskaper for den delen som er knyttet til selskapsporteføljen eller som vil omfattes av sjablongfradraget. Realisasjon av eiendommene vil i praksis være salg av aksjer. Eventuelle gevinster eller tap ved realisasjon av aksjer tilhørende selskapsporteføljen vil ikke være skattepliktig som følge av fritaksmetoden, og det er selskapets oppfatning at regnskapet gir best informasjonsverdi når utsatt skatt ikke oppføres på slike verdiendringer.

PENSJONSORDNINGER

Selskapet har både innskuddsplaner og ytelsesplaner. Selskapets kollektive pensjonsordninger er plassert i SpareBank 1 Forsikring AS.

En innskuddsplan er en pensjonsordning hvor selskapet betaler faste bidrag til forsikringsselskapet. Det har ingen juridisk eller annen forpliktelse til å betale ytterligere tilskudd. Innskuddene regnskapsføres som lønnskostnad i takt med at de forfaller.

En ytelsesplan er en pensjonsordning som definerer en pensjonsutbetaling som en ansatt vil motta ved pensjonering. Selskapets kollektive ytelsesbaserte ordning sikrer medlemmene en pensjon på

70 % av sluttlønn opp til 12G fram til 77 år med etterfølgende avtrapping. Lønn utover 12G er sikret gjennom en innskuddsbasert ordning. Den ytelsesbaserte ordningen ble lukket for nyansatte etter 1. mai 2005.

I tillegg kommer forpliktelser som følger av Avtalefestet Pensjon (AFP) og enkelte særskilte avtaler om førtidspensjoner og tilleggspensjoner. I den gamle AFP-avsetningen ligger kun en avsetning for tidligere ansatte mellom 66 år og 67 år som i dag er AFP-pensjonister. Den gamle AFP-ordningen vil utfases ved utgangen av 2015.

Den balanseførte forpliktelsen knyttet til ytelsesplaner er nåverdien av de definerte ytelsene på balansedatoen minus virkelig verdi av pensjonsmidlene. Pensjonsforpliktelsen beregnes årlig av en uavhengig aktuar ved bruk av en lineær opptjeningsmetode.

Nåverdien av de definerte ytelsene bestemmes ved å diskontere estimerte fremtidige utbetalinger med en diskonteringsrente med utgangspunkt i renten på en obligasjon utstedt av et selskap med høy kredittverdighet, OMF renten (Obligasjoner med fortrinnsrett) da dette markedet anses dypt nok. OMF renten skal ha tilnærmet den samme løpetiden som den relaterte pensjonsforpliktelsen. Bruk av foretaksobligasjon som diskonteringsrente krever at det finnes foretaksobligasjoner med lang løpetid, høy kvalitet, i samme valuta, og at det er et dypt marked for slike obligasjoner. Markedsaktører har fremholdt at OMF markedet er tilstrekkelig dypt, og at prisingen i markedet er pålitelig. Analyser utført eksempelvis av aktører som Gabler Wassum, samt våre eierbankers egne analyser hensyntatt rentebytteavtaler underbygger at det finnes et dypt og likvid marked for foretaksobligasjoner med høy kredittverdighet, konsentrert til OMF. Det norske markedet for OMF har blitt mer velutviklet etter finanskrisen, og har høy kreditt-rating. Selskapet har derfor valgt å legge til grunn OMF renten som diskonteringsrente for beregning av pensjonsforpliktelsen. Gjennværende gjennomsnittlig opptjeningstid for medlemmene av ytelsesplanen i SpareBank 1 Forsikring AS er beregnet til ca. 8 år.

Selskapet benytter en ny levetidstabell K 2013 BE (beste estimat) utarbeidet av aktuarfirmaet EIKOS. Denne tabellen er svakere enn K2013. Aktuarielle gevinster og tap (estimataavvik) som skyldes ny informasjon eller endringer i de aktuarmessige forutsetningene blir regnskapsført under andre resultatkomponenter i den perioden de oppstår.

Endringer i pensjonsplanens ytelser resultatføres eller inntektsføres løpende i resultatregnskapet, med mindre rettighetene etter den nye pensjonsplanen er betinget av at arbeidstakeren blir værende i tjeneste i en spesifisert tidsperiode (opptjeningsperioden). I dette tilfellet amortiseres kostnaden knyttet til endret ytelse lineært over opptjeningsperioden.

Lov om statstilskudd til arbeidstakere som tar ut avtalefestet pensjon i privat sektor (AFP-tilskuddsloven) trådte i kraft 19. februar 2010. Arbeidstakere som tar ut AFP med virkningstidspunkt i 2011 eller senere, vil bli gitt ytelser etter den nye ordningen. Ny AFP-ordning utgjør et livsvarig påslag på Folketrygden og kan tas ut fra 62 år. Den nye AFP-ordningen legger opp til at bedriften skal betale en samlet premie med utgangspunkt i årslønn til arbeidstakeren. Premien beregnes med utgangspunkt i en fast prosent av årslønn mellom 1 og 7,1 ganger gjennomsnittlig grunnbeløp. Årspremiesatsen for 2015 utgjør 2,4 %. Det skal ikke betales premie for arbeidstakere etter det året de fyller 61 år. Opptjening i ny ordning beregnes på bakgrunn av arbeidstakerens livsinntekt, slik at alle tidligere arbeidsår innregnes i opptjeningsgrunnlaget. Ny ordning finansieres ved at Staten dekker 1/3 av pensjonsutgiftene og 2/3 dekkes av arbeidsgiver.

SLUTTVEDERLAG

Sluttvederlag blir betalt når ansettelsesforhold avsluttes av selskapet før det normale tidspunktet for pensjonering eller når en ansatt frivillig aksepterer å slutte mot et slikt vederlag. Selskapet regnskapsfører sluttvederlag når det beviselig er forpliktet til enten å avslutte arbeidsforholdet til dagens arbeidstakere i henhold til en formell, detaljert plan som selskapet ikke kan trekke tilbake, eller til å gi sluttvederlag som følge av et tilbud som er gitt for å oppfordre til frivillig avgang.

EGENKAPITAL

Egenkapital består av innskutt egenkapital som aksjekapital og overkurs, og opptjent egenkapital inkludert risikoutjevningfond.

Risikoutjevningfond

Risikoutjevningfondet har som formål å absorbere svingninger i risikoresultatet over tid. Avsetningen anses ikke å være knyttet til selskapets forsikringsrisiko for eksisterende eller fremtidige kunder og klassifiseres som opptjent egenkapital.

ANSVARLIG LÅNEKAPITAL

Ansvarlige lån har prioritet etter all annen gjeld. Ansvarlig lånekapital blir oppført til nominelle verdier. SpareBank 1 Forsikring AS har ved utløpet av 2015 ingen slike ansvarlige lån.

En fondsobligasjon er en obligasjon med pålydende rente, og hvor SpareBank 1 Forsikring AS ikke har plikt til å betale ut renter i en periode hvor det ikke utbetales utbytte, og investor har heller ikke senere krav på renter som ikke er utbetalt, dvs. rentene akkumuleres ikke. Fondsobligasjon er godkjent som et element i kjernekapitalen innen en ramme på 15 prosent av samlet kjernekapital. Finanstilsynet kan kreve at fondsobligasjonene skrives ned proporsjonalt med egenkapitalen dersom SpareBank 1 Forsikrings kjernekapitaldekning faller under 5 prosent eller samlet kapitaldekning faller under 6 prosent. Nedskrevne beløp på fondsobligasjonene skal være skrevet opp før det kan utbetales utbytte til aksjonærene eller egenkapitalen skrives opp. Fondsobligasjoner er ansvarlig lånekapital og er oppført til nominelle verdier.

FORSIKRINGSMESSIGE AVSETNINGER

Selskapets produkter er alle klassifisert som forsikringskontrakter.

Forsikringskontrakter skal vurderes etter IFRS 4. Standarden inneholder ikke spesifikke vurderingsregler utover enkelte mindre forhold. Det tillates anvendelse av regnskapsprinsipper som den enkelte regnskapspliktige har anvendt i tidligere årsregnskap under forutsetning av at de norske reglene om forsikringsmessige avsetningene er tilstrekkelige. For å dokumentere dette må selskapet gjennomføre en tilstrekkelighetstest. SpareBank 1 Forsikring AS gjennomfører årlig en slik test. Dette tilsier at tidligere anvendte prinsipper knyttet til forsikringsmessige avsetninger for livsforsikring kan anvendes.

De forsikringsmessige forpliktelsene innenfor livsforsikring omfatter premiereserve, tilleggsavsetninger, kursreguleringsfond, erstatningsavsetning, premiefond, innskuddsfond, pensjonistenes overskuddsfond og andre tekniske avsetninger.

Grunnlagsrenten vurderes til enhver tid etter renten på langsiktige statsobligasjoner, og i tråd med forskriften om premier og forsikringsfond i livsforsikring.

Dødelighetsforutsetningene er i all hovedsak basert på fellesundersøkelser i Finans Norge, mens forutsetninger om uførhet i all hovedsak er basert på selskapets egne erfaringer. I dødelighetsforutsetningene for uføre er det tatt høyde for korrelasjonen mellom uførhet og dødelighet.

Reserveavsetningene og premiene er fastsatt ut i fra prinsippet om at det skal være sikkerhetsmarginer i reservene og premiene. Sikkerhetsmarginene i premier og reserver er ikke kvantifisert, men vurdert ut i fra usikkerhet og langsiktighet til forpliktelsene.

Den ordinære premiereserven til selskapet er beregnet etter prospektive prinsipper på samme tariffgrunnlag som premietariffen. Det er foretatt IBNR- og RBNS-avsetninger etter statistiske metoder basert på selskapets egne erfaringer.

- Premiereserve:

Premiereserven er selskapets avsetning til å møte fremtidige forsikringsmessige forpliktelser. Reserven er beregnet som kontantverdien (neddiskontert med rente lik den garanterte rente) av selskapets samlede fremtidige forsikringsforpliktelser i henhold til de enkelte forsikringsavtaler, med fradrag av kontantverdien av fremtidige premier. En forsikrings premiereserve svarer til 100 prosent av forsikringens garanterte gjenkjøps-/flytteverdi før avbrudds-/flyttegebyr.

Finanstilsynet har fastsatt at nytt dødelighetsgrunnlag for kollektiv pensjonsforsikring, K2013, som ble gjeldende fra 2014. For kollektiv ytelsespensjon er kontraktene fullt oppreservert i tråd med myndighetenes føringer. SpareBank 1 Forsikring AS har et oppreserveringsbehov for fripoliser, og har fått godkjent å bruke inntil syv år på å fullføre oppreserveringen (2014-2020).

Premiereserven til dekning av forpliktelser knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje motsvarer verdien av de finansielle eiendelene som er tilordnet kontrakten. Selskapet har ikke investeringsrisiko på kundemidler, da det ikke garanteres minsteavkastning ovenfor kundene.

- Tilleggsavsetninger:

For å sikre soliditeten i livsforsikringselskapene kan det foretas tilleggsavsetninger inntil 12 prosent av premiereserven knyttet til den enkelte forsikringskontrakt. Tilleggsavsetningene er betinget kundetildelt overskudd som kan benyttes til å dekke den årlige rentegarantien, dersom avkastningen fra de finansielle eiendelene ikke er tilstrekkelig. Det kan ikke trekkes mer enn ett års rentegaranti det enkelte år.

- Kursreguleringsfond:

Avsetningen tilsvarer netto urealiserte merverdier på finansielle eiendeler, med unntak av investering i eiendom, vurdert til virkelig verdi og som inngår i kollektivporteføljen. Netto urealiserte merverdier fastsettes ved en samlet vurdering av porteføljen. Kursreguleringsfondet kan ikke være negativt.

- Erstatningsavsetning:

Erstatningsavsetningen skal dekke selskapets forventede erstatningsutbetalinger for forsikringstilfeller som er meldt, men ikke ferdig oppgjort, og skader som er inntruffet, men ennå ikke meldt ved regnskapsperiodens utløp (RBNS og IBNR). Avsetningene dekker også forventede indirekte skadebehandlingskostnader i henhold til forsikringsvirksomhetslovens bestemmelser om forsikringstekniske avsetninger for skadeforsikringsvirksomhet.

- Premiefond:

Premiefondet utgjør innbetalinger fra forsikringstakerne i forbindelse med tradisjonell pensjonsforsikring. Innbetalingene føres ikke i resultatregnskapet, men direkte i balansen.

- Innskuddsfond:

Innskuddsfondet utgjør innbetalinger fra forsikringstakerne i forbindelse med pensjonsforsikring hvor forpliktelsene er knyttet til verdien av særskilt investeringsportefølje. Innbetalingene føres ikke i resultatregnskapet, men direkte i balansen.

- Pensjonistenes overskuddsfond:

Fondet består av overskudd tilordnet premiereserve knyttet til pensjoner under utbetaling i kollektiv pensjonsforsikring. Fondet skal hvert år benyttes som engangspremie for tillegg til ytelsene til pensjonistene.

PREMIEINTEKTER

Premieinntekter for egen regning omfatter forfalte bruttopremier fratrukket premie for avgitt gjenforsikring og overførte premiereserver fra andre selskaper. Inntektsføringen er uavhengig av om premien er betalt eller ikke. Ved nytegning inntektsføres premien når forsikringen blir utstedt. Periodisering av opptjent premie ivaretas ved avsetning til premiereserven.

ERSTATNINGER

Erstatninger for egen regning omfatter utbetalte forsikringsoppgjør fratrukket mottatt gjenforsikring, overførte forsikringsmidler til andre selskap og endring i erstatningsavsetninger. Avsetning for erstatninger som ikke er ferdigbehandlet eller utbetalt ivaretas ved avsetning til erstatningsavsetningen.

FLYTTING AV LIVSFORSIKRINGSKONTRAKTER

Overføring av premiereserve, tilleggsavsetning og kursreguleringsfond fra annet selskap føres over resultatregnskapet under posten "Premieinntekter for egen regning; Overføring av premiereserve fra andre forsikringselskaper" og "Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser; Overføring av tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond fra andre forsikringselskaper". Overføring av premiereserve, tilleggsavsetning og kursreguleringsfond til annet selskap føres under "Erstatninger for egen regning; Overføring av premiereserve, tilleggsavsetninger og kursreguleringsfond til andre forsikringselskaper". Kostnads-/inntektsføringen skjer på det tidspunktet risikoen overføres. På samme tidspunkt reduseres/økes premiereserven i

forsikringsfondet tilsvarende. Beløpet blir stående som kortsiktig gjeld/tilgodehavende til oppgjør finner sted. Forsinkelsesrenter ved fraflytting føres under "Andre forsikringsrelaterte kostnader".

HENDELSER ETTER BALANSEDAGEN

Regnskapet anses som godkjent for offentliggjøring når styret har behandlet regnskapet. Generalforsamlingen, representantskapet og regulerende myndigheter vil etter dette kunne nekte å godkjenne regnskapet, men ikke forandre dette.

Hendelser fram til regnskapet anses godkjent for offentliggjøring, og som vedrører forhold som allerede var kjent på balansedagen, vil inngå i informasjonsgrunnlaget for fastsettelsen av regnskapsestimater og således reflekteres fullt ut i regnskapet. Hendelser som vedrører forhold som ikke var kjent på balansedagen, vil bli opplyst om dersom de er vesentlige.

Regnskapet er avlagt etter en forutsetning om fortsatt drift. Denne forutsetningen var etter styrets oppfatning til stede på det tidspunkt regnskapet ble godkjent for fremleggelse.

NOTE 2 - RISIKOSTYRING

GENERELT

SpareBank 1 Forsikring AS er gjennom sin virksomhet eksponert for både finansiell-, forsikrings-, operasjonell og forretningsrisiko. Selskapets resultat påvirkes blant annet av utviklingen i rentenivå, aksje- og eiendomsmarkedet, samt utvikling i levealder og sykdom/uførhetsforløp. Finansiell risiko omfatter markedsrisiko, kredittrisiko, likviditetsrisiko og motpartsrisiko. Den finansielle risikoen er i stor grad knyttet til hvordan selskapet klarer å innfri den årlige minsteavkastningen (rentegarantien) som en stor del av kundene er garantert. Dette stiller krav både til hvordan selskapet forvalter sine eiendeler og til hvordan selskapet styrer og kontrollerer sin risiko. Forsikringsrisiko er risiko for at premier og tilhørende reserver ikke er tilstrekkelige i forhold til de forpliktelser selskapet har påtatt seg. Helhetlig risikostyring er et prioritert område i SpareBank 1 Forsikring AS.

MÅL FOR RISIKOSTYRINGEN

Risikostyringen i SpareBank 1 Forsikring AS skal støtte opp under selskapets overordnede mål og strategi. I tillegg skal risikostyringen bidra til trygghet for kundene, samt bidra til høyest mulig avkastning innenfor et akseptabelt risikonivå. Risikonivået skal stå i samsvar med styrets risikoappetitt, mens risikostyringen skal sikre finansiell stabilitet og forsvarlig kapitalforvaltning. Styret fastsetter hvert år rammer for finansiell risiko og forsikringsrisiko, i tillegg til å definere selskapets overordnede risikoappetitt. Selskapets mål for risikostyring skal oppnås gjennom:

- En sterk risikokultur med høy bevissthet om risikostyring
- En optimal kapitalallokering i henhold til selskapets strategi
- Tilstrekkelig bufferkapital ut fra selskapets vedtatte risikoprofil
- Intern og ekstern rapportering

Selskapets samlede risikoeksponering beskrives i selskapets risikoreport som behandles av styret. SpareBank 1 Gruppen har det overordnede ansvaret for risikostyringen i konsernet.

ORGANISERING AV KONTROLLFUNKSJONER

I forbindelse med innføringen av Solvens II i 2016 stilles det krav til selskapets organisering av kontrollfunksjoner som består av aktuarfunksjonen, compliancefunksjonen, risikostyringsfunksjonen og internrevisjon. Selskapets kontrollfunksjoner blir formelt etablert fra 1.januar 2016. Internrevisjonen utføres på oppdrag av styret og utføres av eksterne aktører.

Risikostyringsfunksjonen ivaretas av avdelingen Risikostyring og Compliance med ansvar for overvåking og oppfølging av finansiell risiko, rapportering og compliance. Avdelingen er organisert i forretningsområdet Økonomi og Risikostyring og er uavhengig fra operasjonelle funksjoner. Avdelingen innehar både aktuariell og finansiell kompetanse. Selskapets forsikringsrisiko overvåkes av Aktuarfunksjonen og er organisert uavhengig som et eget forretningsområde direkte under administrerende direktør. Avdelingen innehar kompetanse både innen forsikringsteknisk og finansiell matematikk.

Compliancefunksjonen er uavhengig fra operasjonelle funksjoner og skal blant annet identifisere og vurdere risiko samt overvåke og rapportere compliancerisiko i selskapet. Internrevisjonen er en uavhengig kontroll- og rådgivningsfunksjon som skal bidra til at organisasjonen på en effektiv og tilfredsstillende måte når sine mål. Internrevisjonen gir råd til ledelsen om selskapets risikostyring og rapporterer direkte til styret.

INVESTERINGSSTRATEGI

Selskapets investeringsstrategi inneholder rammer for hvordan selskapet skal plassere og forvalte sine eiendeler, herunder tillatte markeder, aktivaklasser og finansielle instrumenter. Investeringsstrategien inneholder også retningslinjer og rammer for kreditteksponering, motpartseksponering, valutarisiko og bruk av derivater i sikringsstrategier. Selskapets investeringsstrategi vedtas av styret.

POLICYDOKUMENTER

Selskapet har vedtatt "Policy for risikostyring og internkontroll" som gir føringer for selskapets overordnede holdninger til risikostyring og understøttes av følgende policyer:

- Policy for styring og kontroll av markeds- og motpartsrisiko
- Policy for styring og kontroll av likviditetsrisiko
- Policy for styring og kontroll av forsikringsrisiko
- Policy for styring og kontroll av operasjonell risiko
- Policy for styring og kontroll av compliance risiko
- Policy og standard for egenvurdering av risiko og kapitalbehov (ORSA)
- Policy for risikotoleranse og kapitalmål
- Policy for kontrollfunksjoner
- Policy for utkontraktering
- Datapolicy - Solvens II
- Beredskapsplan for oppfølging av kapitalmål og solvensmargin

Policydokumentene omfatter strategier, organsiering, fullmakter, ansvar, risikorammer, overvåking, kontroll og rapportering. Samtlige dokumenter behandles av styret hvert år.

SOLVENS II

Solvens II regelverket trer i kraft 1. januar 2016. Det nye regelverket er omfattende og det stilles store krav til forsikringssekskapenes kapitalbehov, risikostyring, datakvalitet, rapportering og dokumentasjon. Kapitalkravet beregnes ut fra forhåndsdefinerte stressscenarioer og omfatter alle vesentlige risikoer innen markeds-, forsikrings-, motparts- og operasjonell risiko. Både eiendeler og forpliktelser skal vurderes til markedsverdi under Solvens II.

SpareBank 1 Forsikring AS anses som godt forberedt til å kunne etterleve de krav som stilles i Solvens II regelverket. Arbeidet med Solvens II har høy prioritet i selskapet og involverer en rekke ressurser i organisasjonen. Selskapet har i 2015 deltatt i to førtidige rapporteringer under Solvens II og gjennomført en egenvurdering av risiko og kapitalbehov (ORSA). Egenvurderingen (ORSA) ble oversendt Finanstilsynet i desember 2015. Selskapet har i 2015 arbeidet videre med implementering og videreutvikling av rapporteringsverktøyet for Pilar 3. Selskapet har i 2015 videreutviklet selskapets modell for beregning av beste estimat og risikomodellering i henhold til de nye kapitalkravsberegningene som innføres med Solvens II.

STRESSTESTER

SpareBank 1 Forsikring AS beregner de regulatoriske stresstestene (Stresstest I og Stresstest II definert av Finanstilsynet) på jevnlig basis. Styret informeres om resultatene. Stresstest II er ment å tilfredsstille gjeldende regelverk, mens Stresstest I er en forenklet versjon av stresstesten under Solvens II. Siste rapportering av Stresstest I og Stresstest II gjennomføres pr. 31.12.2015. I 2016 vil Stresstest I og Stresstest II bli erstattet av Pilar 1 stresstesten under Solvens II. Utvikling i kursreservene følges på daglig basis.

SENSITIVITETSANALYSE

Aktivasiden til SpareBank 1 Forsikring AS er stresstestet for å vise hvor mye eiers resultat påvirkes dersom følgende scenarioer skulle inntreffe: Nedgang i aksjemarkedet på 20 %, renteoppgang på 1,5 % og nedgang i eiendomsmarkedet på 12 %. Disse stressfaktorene samsvarer med stressfaktorene i Stresstest II for tilsvarende risikoer. Stresstestscenariene er beregnet per 31.12.2015

Scenario	Verdifall	Mill. kroner
Fall i aksjemarkedene	-20,0 %	544
Stigende rentenivå	1,5 %	349
Fall i eiendomsverdi	-12,0 %	498

Sensitivitetsanalyser for forsikringsrisiko er gitt i note 4

MOTPARTSRISIKO

Motpartsrisiko er risiko for tap som skyldes at konsernets motparter ikke oppfyller sine forpliktelser overfor selskapet. Motpartsrisiko er relatert til obligasjoner, bankinnskudd, fordringer, eiendom og reassurans. Styret har vedtatt rammer for de ulike verdipapirutstederne. I tillegg er det fastlagt minimumsnivå for kredittrating innenfor de ulike utstedergruppene. Videre er det lagt vekt på at eksponeringen skal være diversifisert innenfor ulike sektorer og mot ulike debitorer for å unngå konsentrasjon av kredittrisiko.

Tabellen nedenfor viser prosentvis fordeling av obligasjonsporteføljen eksklusive investeringsvalg og rentederivater per 31.12.2015 fordelt på ratingklasse.

Obligasjonsporteføljen er inndelt etter nest beste offisielle rating fra Standard & Poors, Moodys og Fitch.

Offisiell rating	Bokført verdi i millioner kroner	Prosentvis fordeling
Stat	1 585	9,3 %
Obligasjoner med fortrinnsrett AAA	3 253	19,0 %
Obligasjoner med fortrinnsrett AA	1 125	6,6 %
AAA	585	3,4 %
AA	1 523	8,9 %
A	4 466	26,1 %
BBB	1 759	10,3 %
BB	198	1,2 %
B	15	0,1 %
CCC	4	0,0 %
Ikke ratet	2 583	15,1 %
Sum	17 094	100,0 %

OPERASJONELL RISIKO

Operasjonell risiko er risikoen for tap som følge av utilstrekkelige eller sviktende interne prosesser eller systemer, menneskelige feil eller eksterne hendelser. Definisjonen omfatter juridisk risiko og compliance risiko. Operasjonell risiko omfatter både utilsiktede og tilsiktede hendelser, og er til stede i hele organisasjonen. For å redusere risikoen er virksomheten organisert med vekt på veldefinerte ansvarsområder og klare rapporteringslinjer. Selskapet har etablert rutiner for identifisering og oppfølging av selskapets operasjonelle risiko, og den årlige risikovurderingen behandles i styret.

NOTE 3 – FINANSIELL RISIKO**MARKEDSRISIKO**

Markedsrisiko er risikoen for tap som følge av prisbevegelser i markedene for aksjer, renter, eiendom, andre verdipapirer, valuta og kredittspread. Under dagens regelverk påvirkes ikke de forsikringsmessige avsetningene av endringer i rentenivået. Fall i aksje- og eiendomsmarkedene, økt rentenivå og økt spreadrisiko er de vesentligste risikofaktorene som kan påvirke selskapets markedsrisiko under gjeldende soliditetsregelverk. Ved ikrafttreden av Solvens regelverket fra 1. januar 2016 vil også de forsikringsmessige avsetningene påvirkes av rentenivået, både ved fastsettelse av beste estimat, samt ved beregning av renterisiko i et stresset scenario. Selskapet har i flere år beregnet Pilar 1 stresstesten som et ledd i forberedelsene til Solvens II.

SpareBank 1 Forsikring AS vurderer markedsrisikoen i selskapet fortløpende ved bruk av stresstester. Selskapet benytter også andre statistiske verktøy og metoder for å vurdere markedsrisikoen. Selskapet arbeider kontinuerlig med å videreutvikle modeller for måling og overvåking av risiko. Selskapet har definerte handlingsregler for risikoreduserende tiltak hvis bufferkapitalutnyttelsen når forhåndsdefinerte nivåer.

SpareBank 1 Forsikring AS tilbyr pensjonsprodukter som har rentegaranti, det vil si en minsteavkastning som kundene er garantert hvert år. Selskapets gjennomsnittlige årlig garanterte rente er 2,86%, beregnet ut fra gjennomsnittlig forsikringsfond.

Selskapets finansielle risiko er i stor grad knyttet til om selskapet klarer å innfri den årlige rentegarantien. Et lavt rentenivå vil øke risikoen for at selskapet ikke oppnår rentegarantien. Dersom avkastningen ikke er stor nok til å dekke den garanterte renten, vil selskapet måtte benytte deler av bufferkapitalen som er bygget opp av tidligere års overskudd. I ett kalenderår kan tilleggsavsetninger kun benyttes for å dekke ett års rentegaranti. Eier er ansvarlig for eventuelt udekket beløp.

Investeringsstrategien og dermed markedsrisikoen for de ulike porteføljene i SpareBank 1 Forsikring AS skal være tilpasset den risikotoleransen selskapet har for de ulike produkter, kontrakter og ansvarlig kapital. Aktiv risikostyring i kundeporteføljene reduserer sannsynligheten for å ikke oppnå rentegarantien.

Avdeling for Risikostyring og Compliance overvåker markedsrisikoen i selskapet og følger opp rammer og retningslinjer som er gjeldende for selskapet.

VALUTARISIKO

Valutarisiko er definert som økonomisk tap som følge av endringer i valutakurser. Selskapets eksponering i utenlandske papirer var 7 187 mill. kroner per 31.12.15. Som en del av selskapets risikostyring, søkes hoveddelen av valutakursrisikoen i underliggende porteføljer nøytralisert ved valutaterminforretninger.

Eiendeler i utenlandsk valuta er i sin helhet knyttet til investeringsvirksomheten. Disse eiendelene er direkte eller indirekte eksponert mot endring i utenlandsk valuta mot norske kroner. Selskapet søker å nøytralisere det vesentlige av denne eksponeringen. Selskapet benytter valutaterminer for å sikre underliggende portefølje i annen valuta enn norske kroner. Valutakursbevegelser som medfører gevinster eller tap på sikringskontrakter vil motsvares av tap eller gevinst i underliggende portefølje.

Eiendeler i utenlandsk valuta

Valuta omregnet til NOK 1000	EUR	JPY	USD	Annen valuta
Aksjer og andeler	269 610	208 401	1 365 538	481 829
Investeringsvalgportefølje	1 336 801	1 098 749	2 425 778	-
Netto i NOK	1 606 411	1 307 150	3 791 316	481 829
Valutakurs	9,61900	0,07317	8,80900	-

Per 31.12.2015 hadde selskapet inngått følgende valutaterminkontrakter:

NOK 1000		Beløp solgt valuta	Beløp kjøpt NOK
EUR Netto Swap + Forwards	14.01.2016	46 500	-427 465
JPY Netto Swap + Forwards	14.01.2016	3 450 000	-243 839
USD Netto Swap + Forwards	14.01.2016	134 000	-1 159 861
Nominelt beløp			1 911 359
Markedsverdi valutaterminkontrakter			80 194

LIKVIDITETSRIKISIKO

Likviditetsrisiko er risikoen for at selskapet ikke har likviditet til å møte sine betalingsforpliktelser ved forfall, eller at det oppstår tap som følge av at selskapet må selge eiendeler for å dekke likviditetsbehovet.

Ved styring av likviditetsrisiko er hovedmålsettingen å sørge for at selskapet til enhver tid kan betale sine forpliktelser innen forfallsdato. Likviditeten er avhengig av hvor lang tid det vil ta å omgjøre verdien av finansielle plasseringer til kontanter.

SpareBank 1 Forsikring AS har til enhver tid en kontantbeholdning (bankinnskudd) for å møte kjente kontantstrømmer. Sentralt i styringen av likviditetsrisiko er at en stor del av finansielle investeringer skjer i verdipapirer som er lett omsettelige. En egen likviditetsstrategi er vedtatt av styret. Ved utgangen av 2015 hadde selskapet 1 679 mill. kroner i likvide midler i selskapsporteføljen, som kan dekke tilsvarende utbetalinger på kort tid.

Forfallsstruktur på balanseposter gruppert etter forfallstidspunkt

NOK 1 000	Inntil 6 mnd	6 - 12 mnd	1 - 3 år	3 - 5 år	Mer enn 5 år	Uten forfall	Sum
Aksjer og andeler til virkelig verdi	-	-	-	-	-	11 520 011	11 520 011
Obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi	98 126	249 681	863 234	2 835 187	2 990 540	9 402 978	16 439 747
Utlån og fordringer til virkelig verdi	-	-	-	-	-	-	-
Derivater til virkelig verdi	-	-	-	-	-	523	523
Andre finansielle verdipapirer til virkelig verdi	-	-	-	-	-	96 335	96 335
Aksjer tilgjengelig for salg	-	-	-	-	-	1 315	1 315
Utlån og fordringer som måles til amortisert kost	41 493	8 017	145 471	350 472	4 553 350	-	5 098 802
Obligasjoner som holdes til forfall	102 776	371 433	662 880	520 677	716 126	-	2 373 893
Sum	242 395	629 131	1 671 586	3 706 336	8 260 016	21 021 162	35 530 626

NOTE 4 - FORSIKRINGSRISIKO

VIKTIGE FORUTSETNINGER

Grunnlagsrenten følger regelverk fastsatt av Finanstilsynet. For 2015 er grunnlagsrenten 2 % for nye kontrakter. For øvrig følger ny opptjening og opptjente rettigheter den maksimalt tillatte grunnlagsrente som var gjeldende på opptjeningstidspunktet.

- Dødelighetsforutsetningene er i all hovedsak basert på fellesundersøkelser i Finans Norge, mens forutsetninger om uførhet i all hovedsak er basert på selskapets egne erfaringer. I dødelighetsforutsetningene for uføre er det tatt høyde for korrelasjonen mellom uførhet og dødelighet.

- Gjeldende tariff for kollektiv ytelsespensjon og fripoliser er K2013. Selskapet har et oppreserveringsbehov for fripoliser, og har fått godkjent å bruke inntil syv år på å fullføre oppreserveringen (2014-2020). Oppreserveringen følger myndighetenes retningslinjer. I 2015 er resultat til eier belastet med 1,7 mill., og det er anvendt 23,2 mill. fra risikoutjevningfond. Det er avsatt 3,4 mill. fra risiko- og renteovertskudd i 2015. Gjenstående oppreserveringsbehov for fripoliser er om lag 120 mill., som utgjør ca 2.5 % av premiereserven, hvorav eiers bidrag minst må være om lag 35 mill. Eiers belastning vil blant annet avhenge av avkastningsnivået.

- Premier og reserver er fastsatt ut fra det prinsipp at det skal være sikkerhetsmarginer i reservene og premiene. Sikkerhetsmarginene i premier og reserver er ikke kvantifisert, men vurdert ut fra usikkerhet og langsiktighet til forpliktelsene.

- Den ordinære premiereserven til selskapet er beregnet etter prospektive prinsipper på samme tariffgrunnlag som premietariffen. Det er avsatt IBNR- og RBNS-avsetninger etter statistiske metoder basert på selskapets egne erfaringer.

STYRING AV RISIKO FRA FORSIKRINGSKONTRAKTER

Vurdering av forsikringsrisiko

Det er utarbeidet risikohåndbøker med retningslinjer for risikovurdering med helse- og tegningsregler for overtagelse av potensielle kunder. Ved tegning av individuelle risikoprodukter gjennomføres det en helsevurdering av forsikrede. Resultatet av denne vurderingen gjenspeiles i nivået på risikopremien som kreves. Ved inngåelse av kollektive avtaler med risikodekninger risikovurderes bedriften (underwriting). I underwritingen vurderes bedriftens tilhørende økonomi, bransje og syke- og uførehistorikk.

Kontroll av forsikringsrisiko

I selskapets eksisterende portefølje overvåkes forsikringsrisikoen innen hver produktgruppe. Hver produktgruppes risikoresultat inndeles i elementene dødelighet, uførhet og overlevelse. Utviklingen av risikoresultatene følges gjennom året. For hver type av risiko er det ordinære risikoresultat for en periode differansen mellom de risikopremier selskapet har tatt inn for perioden og de erstatninger som inntreffer i perioden. Forsikringstilfelle som selskapet ikke har fått melding om, men som man av erfaring bør

anta er inntruffet, hører med i vurderingen. I forbindelse med risikobasert tilsyn har selskapet utarbeidet et rammeverk for styring og kontroll av forsikringsrisiko.

RISIKORESULTAT 2015

NOK 1 000	Individuell rente/ pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Ulykke	Gruppeliv	Sum
Dødsrisiko (inkl. opplevelsesrisiko)	-1 251	281 759	-12 519	-	78 186	346 175
Uførhet	-3 758	-43 281	58 296	-	5 645	16 902
Ulykke	-	-	-	12 229	1 665	14
Risikoresultat før tekniske avsetninger	-5 009	238 478	45 777	12 229	85 496	376 971
Tekniske avsetninger	956	-8 576	-568	16 334	-25 238	-17 092
Risikoresultat etter tekniske avsetninger	-4 053	229 903	45 208	28 563	60 259	359 879
Oppreservering	-	-	-3	-	-	-3 264
Risikoresultat netto	-4 053	229 903	41 944	28 563	60 259	356 615

Tallene under viser risikoresultat før tekniske avsetninger for 2015 ved en reduksjon i dødeligheten på hhv 10 prosent og 20 prosent eller en økning i uførheten på hhv 10 prosent og 20 prosent.

NOK 1000	Individuell rente/ pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Ulykke	Gruppeliv	Sum
10 prosent reduksjon i dødelighet	(7 606)	254 312	41 629	12 229	114 017	414 581
20 prosent reduksjon i dødelighet	(10 203)	270 146	37 481	12 229	142 539	452 192
10 prosent økning i uførhet	49 349	228 686	22 899	12 229	58 695	371 858
20 prosent økning i uførhet	28 708	218 893	22	12 229	31 893	291 745

Hvordan risikoresultat påvirker resultat til eier, avhenger av hvilken overskuddsmodell som gjelder for det enkelte produkt.

REASSURANSE

Styret vedtar årlig selskapets reassuransesprogram.

Selskapet har følgende typer reassuransedekninger:

Kvotereassuranse

Ved kvotereassuranse deles forsikringsrisikoen mellom to parter, og på den måten overføres deler av risikoen til en reassurandør, der andelen som overføres er avtalespesifikt.

Eksedentreassuranse (surplus)

I kontraktene er det fastsatt en egenandel etter risikotype. All risiko utover egenandelen reassureres. Eksedentreassuranse er i likhet med kvotereassuranse en proporsjonal ordning, men med den ulikhet at prosentatsen varierer fra forsikring til forsikring. Eksedentreassuranse benyttes særlig for individuelle forsikringer.

Excess of loss / Katastrofereassuranse

For hver erstatning som overskrider et fast beløp dekker reasurandøren det overskytende beløp, gjerne begrenset til et spesifisert maksimum. En erstatning kan defineres per risiko eller per begivenhet. Eksempel på en excess of loss er katastrofereassuranse. I det tilfelle hvor erstatning defineres per risiko, kan excess of loss til forveksling ligne på eksedentreassuransen.

TILSTREKKELIGHETSTEST

I henhold til IFRS4 skal det utføres en tilstrekkelighetstest av reserven. Denne er utført etter samme prinsipp siden 2004. Beregningene tar utgangspunkt i de prognoser som ligger i selskapets finansmodell, der både aktiva- og passiva-siden inngår. Det er forutsatt at administrasjons- og risikoresultat blir på dagens nivå, og finansavkastning som i selskapets strategifremskrivinger.

For fripoliser blir gjenstående oppreserveringsbehov som følge av økt forventet levealder, fordelt over de resterende 5 år.

Tilstrekkelighetstesten viser at premiereserven er tilstrekkelig ut fra de forutsetninger som er lagt til grunn.

FORHOLD OG BETINGELSER I FORSIKRINGSKONTRAKTER

FORSIKRINGSRISIKO

I de fleste produktgrupper tilbyr selskapet dekninger for uførhet, enten gjennom uførepensjon, premiefritak eller uførekapital. Innen individuelle kontrakter og gruppelev tilbyr det dødsrisikoforsikringer.

Innen kollektiv pensjon tilbyr selskapet etterlattedekninger som trer i kraft ved forsikredes død.

Endringer i utbetalingsreglene i folketrygden for uføreytelser m.m. vil kunne påvirke antall uføre og uføreavsetninger vesentlig. Når det gjelder endring i dødsrisiko, er det den stadig økende levealderen som påvirker om forventede utbetalingstidspunkter blir som forutsatt.

Med en stadig økning i levetid vil selskapets fremtidige utbetalinger til alderspensjon være økende sammenlignet med tidligere år.

RENTERISIKO

Selskapet har påtatt seg en betydelig renterisiko innenfor rente- og pensjonsforsikring. Selskapets gjennomsnittlig årlige rentegaranti er på 2,86 %, beregnet ut fra gjennomsnittlig forsikringsfond. Nye kontrakter i 2016 er tilbudt med grunnlagsrente 2% for ytelsespensjon og 0% for hybridpensjon.

Et vedvarende lavt rentenivå vil øke risikoen tilknyttet rentegarantien. Dersom årlig avkastning ser ut til å bli lavere enn rentegarantien, foretas det enten finansielle tiltak for å sikre avkastning på nivå med rentegarantien og/eller tas det midler fra tilleggsavsetningene for å dekke garantien. Eventuell negativ avkastning må dekkes av selskapets egenkapital. I gode finansielle år tilføres det midler fra overskuddet til tilleggsavsetningene tilknyttet ytelsespensjon og fripoliser. Dette er regulert oppad til 12 % av kontraktens premiereserve.

Det er ikke tilleggsavsetning tilknyttet hybridpensjon.

Gjennomsnittlig rentegaranti	2 015
Individuell kapitalforsikring	1,9 %
Individuell rente/pensjonsforsikring	3,0 %
Kollektiv pensjonsforsikring	2,8 %
Gruppelevforsikring	0,0 %
Ulykkesforsikring	0,0 %
Samlet	2,9 %

OVERSKUDDSMODELLER

Selskapet har produkter med og uten rett til overskudd etter reglene i forsikringsvirksomhetsloven.

- Ny overskuddsmodell: Kollektiv ytelsespensjon, Innskuddspensjon med avkastningsgaranti, Garantikonto, Individuelle sparekontrakter inngått etter 2008 og Gruppeliv med overskuddsfond.
- Modifisert overskuddsmodell: Fripoliser utgått fra kollektiv pensjon.
- Overskuddsdeling etter tidligere gjeldende regler: Individuell kapital og Individuell pensjon med overskuddsdeling inngått før 2008
- Uten overskuddsrett: Gruppeliv (med unntak av Gruppeliv med overskuddsfond), Kollektiv risikopensjon uten fripolise (unntatt utbetalingsreserve), Individuell rente, Individuell kapital, Ulykke.
- Med investeringsvalg: Innskuddspensjon med investeringsvalg, Individuell kapital, Individuell rente.

TILDELING AV OVERSKUDD

Hvorledes overskuddet tildeles hver enkelt kunde bestemmes ut fra hvilken produktgruppe kontrakten tilhører.

For individuelle kapitalforsikringer akkumuleres overskuddet på den enkeltes kontrakt og utbetales sammen med forsikringssummen.

Innen individuelle rente- og pensjonsforsikringer oppskrives den sikrede ytelsen med overskuddet. Individuelle forsikringer utgått fra kollektive ordninger behandles på tilsvarende måte.

For kollektive pensjonsordninger tilføres overskuddet ordningens tilhørende premiefond og pensjonistenes overskuddsfond etter regelverket fastsatt i lov om foretakspensjon. For ordninger utenfor lov om foretakspensjon tilføres overskuddet premiefondet.

- I produkter uten rett til overskudd eksponeres selskapet for kostnads- og forsikringsrisiko.
- Flytteretten, hvor oppgjørfristen kun er to måneder etter oppsigelsesfristens utløp for kontrakter hvor flytteverdien overstiger 300 mill. kroner, kan utgjøre en likviditetsrisiko dersom en eller flere større kontrakter flyttes i løpet av kort tid. En større fraflytting enn tilflytting over tid vil ha effekt på fremtidig kontantstrøm.
- Generelt vil endringer i rammebetingelser for næringen kunne påvirke fremtidige kontantstrømmer. Eksempelvis vil tilpasning til nytt lovverk for tjenstepensjon påvirke kontantstrømmen.
- Forfallsanalyse. Beste estimat for når forpliktelsene for spareforsikringer forfaller til utbetaling. I estimatet er det hensyntatt avgang. For kollektiv ytelsespensjon er ikke ny opptjening hensyntatt.

2015

NOK 1 000	Bokført verdi	0-5 år	5-10 år	10-15 år	15-20 år	>20 år
Utbetalinger (ikke diskontert)	-	4 385	3 500	2 880	2 371	5 063
Totale premiereserve, netto	14 194	-	-	-	-	-

KONSENTRASJON AV FORSIKRINGSRISIKO

- Forsikringsbestanden er godt diversifisert med hensyn på forsikringsrisiko. Den består i hovedsak av individuelle forsikringer og gruppe-forsikringer der forsikringsrisikoen ikke er konsentrert.

NOTE 5 - PREMIER, AVSETNINGER OG OVERSKUDDSDDELING

Premieeksempler med risikobeløp kr 500.000 (ikke-røyker) og pensjonsbeløp kr 50.000. Alder 40 år. Uførerente til 67 år, livrente fra 60 til 67 år

	Premie mann	Premie kvinne
Månedlig risikopris død	49	49
Månedlig risikopris uførekapital	171	171
Månedlig risikopris uførerente	325	325
Månedlig risikopris ulykke	21	21
Engangspremie livrente	246 441	252 901

Premieeksempler på gruppeliv, risikobeløp

	Premie mann	Premie kvinne
Personalgruppeliv		
Årlig risikopris død	78	47
Årlig risikopris uførhet	232	378
Foreningsgruppeliv		
Årlig risikopris død	131	78
Årlig risikopris uførhet	561	926

PREMIEEKSEMPEL PÅ KOLLEKTIV PENSJON YTELSE

- Pensjonsnivå 66% med fradrag for folketrygd beregnet med 75% G i grunnpensjon. Pensjonsalder 67 år, med følgende dekninger:
 - Alderspensjon livsvarig
 - Ektefellepensjon 60% av alderspensjon livsvarig
 - Barnpensjon 50% av alderspensjon til 18 år
 - Uførepensjon lik alderspensjon og betalingsfritak
- Alder 37 år mann og kvinne med lønn 450 000 kroner. Beregningen viser første års lineære premie og omkostninger for en nytteget avtale. Omkostningene øker ikke proporsjonalt når antall medlemmer øker.
- Grunnlagsrente 2% og dødelighetsgrunnlaget er K2013.

Dekning	Årlig ytelse	Premie mann	Premie kvinne
Alderspensjon	78 135	24 875	28 078
Ektefellepensjon	46 881	3 839	1 174
Uførepensjon	78 135	7 609	10 638
Barnpensjon	39 067	324	154
Betalingsfritak		1 589	2 734
Sum		38 237	42 778

Sum premie (mann og kvinne)	81 015
Omkostninger	21 252
Totalpremie	102 268

AVSETNING ETTER PREMIETARIFF

Avsetning etter premietariff innebærer at beregningene er utført med de samme forutsetninger som ligger til grunn for beregning av premien for den enkelte forsikringsavtale. Premiereserven er beregnet som kontantverdien av selskapets forpliktelser med fradrag for kontantverdien av framtidige premier. Rentesatsen som er benyttet ved beregningen er således gjeldende grunnlagsrente for kontrakten. Den avsatte premiereserven inkluderer administrasjonsreserve.

IBNR OG RBNS AVSETNINGER

Avsetning for IBNR/RBNS gjøres ved hjelp av ulike modeller.

For gruppeliv (personalgruppeliv, foreningsgruppeliv og grunnforsikringen) avsettes det delvis basert på risikopremie og delvis basert på erstatningshistorikk.

For kollektiv pensjonsforsikring avsettes med utgangspunkt i ett års risikopremie.

For individualbransjene avsettes delvis basert på risikopremie og delvis basert på erstatningshistorikk.

For ulykkesprodukter er det avsatt med utgangspunkt i minstekravene til Finanstilsynet.

IBNR/RBNS er ikke beregnet med diskonteringsrente.

OVERSKUDDSTILDELINGSPRINSIPPER OG AVSETNINGSREGLER

Produktgruppe	Forsikringsfond ekskl. erstatningsavs. og avs.for løpende uføre	Erstatningsavsetning IBNR og RBNS	Avsetning for løpende uføre	Overskuddstildeling
Ind. rente og pensjon	Avsetning etter premietariff	0 millioner før reassurans	Produkter med overskuddsdeling. Årlig beløp ganger utbetalingsperiode eller ganger livrente. Uten overskuddsrett. Årlig beløp ganger livrente, hensyntatt reaktivering.	Til kjøp av tilleggsdekninger, unntatt kontoprodukt: Tilføres konto
Ind. kapital	Avsetning etter premietariff	0 millioner før reassurans	Årlig beløp ganger utbetalingsperiode	Akkumuleres på kontraktsnivå eller kjøp av tilleggsdekninger.Kontoprodukt: Tilføres konto
Kollektiv pensjon	Avsetning etter premietariff	0 millioner før reassurans	Ytelsespensjon: I de første 4 årene: 10 ganger utbet. ytelse maksimert til livrenten ganger utbet.ytelse Etter 4 år: livr ganger utbet. ytelse. Fripoliser og Risikopensjon: Årlig beløp ganger livrente, hensyntatt reaktivering	Tilføres bedriftens premiefond og pensjonistenes overskuddsfond (for fripoliser oppskrives ytelsen)
Ulykke		0 millioner før reassurans		Uten rett til overskudd
Gruppeliv		0 millioner før reassurans		Uten rett til overskudd, unntatt gruppeliv med overskuddsfond.
Unit Link		0 millioner før reassurans		Avkastning tilfaller/belastes kunde
Innskuddspensjon med investeringsvalg		0 millioner for betalingsfritak	Årlig beløp ganger livrente, hensyntatt reaktivering	Avkastning tilfaller/belastes kunde
Hybridpensjon med garanti	Avsetning etter premietariff	0 millioner før reassurans	Årlig beløp ganger livrente, hensyntatt reaktivering.	Avkastning tilfaller kunde

NOTE 6 – BRANSJEFORDELTE RESULTATREGNSKAP OG RESULTATANALYSE

NOK 1 000	Ind.rente / pensjon	Individuel I kapital	Kollektiv pensjon	Gruppeliv	Ulykke	Selskapets midler	Totalt
Resultatregnskap:							
Premieinntekter	440 584	880 912	2 577 137	628 987	210 061	-	4 737 681
Inntekter fra finansielle eiendeler	205 519	40 617	389 707	42 388	11 224	2 296	691 751
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	241 129	208 474	945 103	-	-	-	1 394 706
Andre forsikringsrelaterte inntekter	17 333	9 694	48 063	5 761	1 669	-	82 520
Erstatninger	-711 342	-452 333	-900 450	-440 466	-83 824	-	-2 588 413
Endring i forsikringsmessige avsetninger	57 650	32 528	-517 540	-41 218	2 601	-1 080	-467 059
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelses- særskilt investeringsvalg	-99 160	-204 181	-2 250 695	-	-	-	-2 554 036
Overskudd på avkastningsresultatet	-22 300	-	-28 683	-22 920	-	-	-73 903
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-193 146	-219 574	-289 120	-86 768	-94 770	-84	-883 463
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-164	-976	-239	-16 411	-7 146	-2	-24 938
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	-63 897	295 161	-26 717	69 353	39 815	1 130	314 846
Avkastning på selskapets midler	-	-	-	-	-	139 219	139 219
Sum	-63 897	295 161	-26 717	69 353	39 815	140 349	454 065
Resultatanalyse:							
Risikoresultat	-4 867	231 388	44 535	60 259	28 563	-	359 879
Administrasjonsresultat	-2 493	51 668	-58 040	20 577	12 173	-84	23 803
Avkastningsresultat	-34 695	12 104	-66 410	11 437	-921	1 214	-77 272
Oppreservering for økt levealder - fra risikoresultat	-	-	-3 264	-	-	-	-3 264
Oppreservering for økt levealder - fra avkastningsresultat	-	-	-173	-	-	-	-173
Vederlag for rentegaranti	377	-	33 167	-	-	-	33 543
Oppreservering belastet egenkapital	-	-	-24 938	-	-	-	-24 938
Resultat til fordeling	-41 678	295 161	-75 123	92 273	39 815	1 130	311 578
Avsetning til/anvendelse av tilleggsavsetninger	81	-	76 955	-	-	-	77 037
Midler tilført/overført kunder	-22 300	-	-28 549	-22 920	-	-	-73 770
Avkastning på selskapets midler	-	-	-	-	-	139 219	139 219
SUM	-63 897	295 161	-26 717	69 353	39 815	140 349	454 065

BRANSJEFORDELT RESULTATREGNSKAP OG RESULTATANALYSE - DELBRANSJER

INDIVIDUELL RENTE OG PENSJON

NOK 1 000	Overskuddsmodell etter FVL § 9-9	Overskuddsmodell etter tidligere regler i FVL (1988) § 8-1	Kontrakter uten oversk.-rett	Investeringsvalg	Sum
RESULTATREGNSKAP:					
Premieinntekter	1 022	5 683	399 637	34 242	440 584
Inntekter fra finansielle eiendeler	3 024	157 944	44 397	154	205 519
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	-	-	-	241 129	241 129
Andre forsikringsrelaterte inntekter	-	2	6 377	10 954	17 333
Erstatninger	-4 982	-382 716	-173 929	-149 715	-711 342
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelseskontraktsfastsatte forpliktelser	1 939	281 916	-226 849	644	57 650
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelses-særskilt investeringsvalg	-	-	-	-99 160	-99 160
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-498	-28 430	-127 926	-36 292	-193 146
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-2	-91	-38	-33	-164
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	503	12 008	-78 331	1 923	-63 897
Resultatanalyse:					
Risikoinntekter	160	25 106	273 793	13 753	312 812
Risikokostnader	-175	-26 235	-188 531	-13 301	-228 242
Annet risikoinntekt/risikokostnad	-130	1 929	-	-	1 799
Avsetning IBNR/RBNS	-	563	-92 284	-470	-92 191
Brutto risikoresultat	-145	1 363	-7 022	-18	-5 822
Reassurans og sikkerhetsavsetning	-	-32	988	-	956
Netto risikoresultat	-145	1 331	-6 035	-18	-4 867
Gebyrer	766	19 171	132 505	38 182	190 624
Driftskostnader ekskl. provisjoner	-422	-27 091	-63 431	-25 749	-116 693
Provisjoner	-73	-1 339	-64 494	-10 543	-76 449
Brutto administrasjonsresultat	271	-9 259	4 580	1 890	-2 518
Reassurans	-	-	25	-	25
Netto administrasjonsresultat	271	-9 259	4 605	1 890	-2 493
Vederlag for rentegaranti	377	-	-	-	377
Driftsresultat før finans	503	-7 928	-1 430	1 872	-6 983
Netto finansinntekter	1 586	160 733	23 111	80	185 510
Øvrige renterelaterte poster	-	-204	-75 000	-	-75 204
Netto avkastningsresultat	-81	42 236	-76 901	51	-34 695
Resultat til fordeling	422	34 308	-78 331	1 923	-41 678
Avsetning til/ anvendelse av tilleggsavsetninger	81	-	-	-	81
Resultat til kunder	-	-22 300	-	-	-22 300
Resultat av teknisk regnskap	503	12 008	-78 331	1 923	-63 897

INDIVIDUELL KAPITAL

NOK 1 000	Overskuddsmodell etter FVL § 9-9	Overskuddsmodell etter tidligere regler i FVL (1988) § 8-1	Kontrakter uten oversk.-rett	Investeringsvalg	Sum
RESULTATREGNSKAP:					
Premieinntekter	-330	17 273	695 308	168 661	880 912
Inntekter fra finansielle eiendeler	9 383	20 616	10 613	5	40 617
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	-	-	-	208 474	208 474
Andre forsikringsrelaterte inntekter	-	-	835	8 859	9 694
Erstatninger	-15 829	-59 663	-226 571	-150 271	-452 333
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelseskontraktsfastsatte forpliktelser	6 228	31 380	-5 076	-4	32 528
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelses-særskilt investeringsvalg	-	-	-	-204 181	-204 181
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-3 527	-9 599	-171 503	-34 945	-219 574
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-6	-21	-785	-164	-976
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	-4 081	-14	302 821	-3 566	295 161
Resultatanalyse:					
Risikoinntekter	349	21 241	472 264	2 001	495 855
Risikokostnader	-445	-29 594	-205 361	-461	-235 861
Avsetning IBNR/RBNS	-	3 249	-21 696	-1 583	-20 030
Brutto risikoresultat	-96	-5 104	245 207	-43	239 964
Reassurans og sikkerhetsavsetning	-	-	-8 576	-	-8 576
Netto risikoresultat	-96	-5 104	236 631	-43	231 388
Gebyrer	2 477	4 454	232 925	31 421	271 277
Driftskostnader ekskl. provisjoner	-3 009	-8 646	-66 032	-26 282	-103 969
Provisjoner	-518	-953	-110 095	-8 663	-120 229
Brutto administrasjonsresultat	-1 050	-5 145	56 798	-3 524	47 079
Reassurans	-	-	4 589	-	4 589
Netto administrasjonsresultat	-1 050	-5 145	61 387	-3 524	51 668
Driftsresultat før finans	-1 146	-10 249	298 018	-3 567	283 056
Netto finansinntekter	4 910	20 890	4 803	1	30 604
Garantert rente/verdijustert avkastning Garantikonto	-7 845	-10 655	-	-	-18 500
Netto avkastningsresultat	-2 935	10 235	4 803	1	12 104
Resultat til fordeling	-4 081	-14	302 821	-3 566	295 161
Resultat av teknisk regnskap	-4 081	-14	302 821	-3 566	295 161

ULYKKE

NOK 1000	Overskuddsmodell etter FVL § 9-9	Overskuddsmodell etter tidligere regler i FVL (1988) § 8-1	Kontrakter uten oversk.-rett	Investeringsvalg	Sum
RESULTATREGNSKAP:					
Premieinntekter	-	-	210 061	-	210 061
Inntekter fra finansielle eiendeler	-	-	11 224	-	11 224
Andre forsikringsrelaterte inntekter	-	-	1 669	-	1 669
Erstatninger	-	-	-83 824	-	-83 824
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-kontraktfastsatte forpliktelser	-	-	2 601	-	2 601
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-	-	-94 770	-	-94 770
Andre forsikringsrelaterte kostnader	-	-	-7 146	-	-7 146
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	-	-	39 815	-	39 815
Resultatanalyse:					
Risikoinntekter	-	-	174 256	-	174 256
Risikokostnader	-	-	-118 137	-	-118 137
Avsetning IBNR/RBNS	-	-	-43 890	-	-43 890
Brutto risikoresultat	-	-	12 229	-	12 229
Reassuranse og sikkerhetsavsetning	-	-	16 334	-	16 334
Netto risikoresultat	-	-	28 563	-	28 563
Gebyrer	-	-	107 242	-	107 242
Driftskostnader ekskl. provisjoner	-	-	-51 839	-	-51 839
Provisjoner	-	-	-46 398	-	-46 398
Brutto administrasjonsresultat	-	-	9 005	-	9 005
Reassuranse	-	-	3 168	-	3 168
Netto administrasjonsresultat	-	-	12 173	-	12 173
Driftsresultat før finans	-	-	40 736	-	40 736
Netto finansinntekter	-	-	-921	-	-921
Netto avkastningsresultat	-	-	-921	-	-921
Resultat til fordeling	-	-	39 815	-	39 815
Resultat av teknisk regnskap	-	-	39 815	-	39 815

KOLLEKTIV PENSJON

NOK 1 000	Ytelsespensjon uten inv. Valg	Fripoliser	Tjeneste- pensjon uten investeringsv.	Inskudds- pensjon uten inv.valg	Innskudds- pensjon med inv. valg	Kontrakter uten rett til andel av overskudd	Sum
RESULTATREGNSKAP:							
Premieinntekter	411 712	21 993	22 377	69 180	1 899 255	152 620	2 577 137
Inntekter fra finansielle eiendeler	158 801	179 639	219	22 833	11 087	17 128	389 707
Netto inntekter fra investeringer i investeringsvalgporteføljen	-	-	-	-	945 103	-	945 103
Andre forsikringsrelaterte inntekter	-21 921	9 681	3	-	60 300	-	48 063
Erstatninger	-156 453	-164 395	-2 200	-43 919	-447 691	-85 792	-900 450
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-kontraktfastsatte forpliktelser	-318 162	-50 100	-20 523	-30 979	-33 107	-64 669	-517 540
Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelser-særskilt investeringsvalg	-	-	-	-	-2 250 695	-	-2 250 695
Overskudd på avkastningsresultatet	-15 864	-1 060	-134	-11 625	-	-	-28 683
Forsikringsrelaterte driftskostnader	-40 082	-28 457	-7 128	-9 238	-179 200	-25 015	-289 120
Andre forsikringsrelaterte kostnader	262	-80	-	-53	-207	-161	-239
RESULTAT AV TEKNISK REGNSKAP	18 293	-32 779	-7 386	-3 801	4 845	-5 889	-26 717
Resultatanalyse:							
Risikoinntekter	102 806	69 951	1 845	3 379	69 434	117 589	365 004
Risikokostnader	-62 024	-66 329	-	-5 123	-34 440	-70 690	-238 606
Annet risikoinntekt/risikokostnad	-1 000	3 532	-7	-149	-	-	2 376
Avsetning IBNR/RBNS	-7 945	-1 888	-2 200	-137	-35 004	-36 497	-83 671
Brutto risikoresultat	31 837	5 266	-362	-2 030	-10	10 402	45 103
Reassuranse og sikkerhetsavsetning	-109	-	-	-	-	-459	-568
Netto risikoresultat	31 728	5 266	-362	-2 030	-10	9 943	44 535
Gebyrer	13 761	23 682	67	4 508	182 072	7 005	231 095
Driftskostnader ekskl. provisjoner	-37 214	-26 093	-7 129	-7 241	-132 468	-22 035	-232 180
Provisjoner	-2 868	-2 364	-	-1 998	-46 732	-2 980	-56 942
Brutto administrasjonsresultat	-26 321	-4 775	-7 062	-4 731	2 872	-18 010	-58 027
Reassuranse	-	-	-	-	-	-13	-13
Netto administrasjonsresultat	-26 321	-4 775	-7 062	-4 731	2 872	-18 023	-58 040
Vederlag for rentegaranti	30 169	-	38	2 960	-	-	33 167
Oppreservering belastet egenkapital	-	-24 938	-	-	-	-	-24 938
Driftsresultat før finans	35 576	-24 447	-7 386	-3 801	2 862	-8 080	-5 276
Netto finansinntekter	76 692	129 832	134	11 910	5 764	8 754	233 086
Garantert rente/verdijustert avkastning	-	-	-	-	-	-	-
Garantikonto	-125 560	-163 307	-	-285	-3 781	-6 563	-299 496
Netto avkastningsresultat	-48 868	-33 475	134	11 625	1 983	2 191	-66 410
Oppreservering for økt levealder - fra risikoresultat	-	-3 264	-	-	-	-	-3 264
Oppreservering for økt levealder - fra avkastningsresultat	-	-173	-	-	-	-	-173
Oppreservering for økt levealder	-	-3 437	-	-	-	-	-3 437
Resultat til fordeling	-13 292	-61 359	-7 252	7 824	4 845	-5 889	-75 123
Avsetning til/anvendelse av tilleggsavsetninger	47 449	29 640	-134	-	-	-	76 955
Resultat til kunder	-15 864	-1 060	-	-11 625	-	-	-28 549
Resultat av teknisk regnskap	18 293	-32 779	-7 386	-3 801	4 845	-5 889	-26 717

NOTE 7 – KONTRAKTSFASTSATTE FORSIKRINGSFORPLIKTELSER

NOK 1 000	Premie- reserve	Tilleggs- avset- ninger	Kursreg.- fond	Erstatnings- avsetninger	Premiefond / innsk- fond	Andre tekniske avsetninger	Sum
Sum kontraksfastsatte forsikringsforpliktelse 01.01.2015	14 413 526	659 847	1 516 771	2 212 149	409 981	59 669	19 271 943
<i>Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse:</i>							
Netto resultatførte avsetninger	371 477	-4 732	200 285	221 445	4 645	-7 906	785 214
Overskudd på avkastningsresultatet	19 122	-	-	-	38 784	-	57 906
Overskudd på risikoresultatet	15 864	-	-	-	-	-	15 864
Oppløst tilleggsavsetninger til dekning av rentegaranti	-	-77 171	-	-	-	-	-77 171
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse	406 463	-81 903	200 285	221 445	43 429	-7 906	781 813
<i>Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse:</i>							
Overføringer mellom fond	31 805	-26 682	-	-	-	-	5 123
Andre ikke resultatførte endringer	141	-1 157	-	-	-77 788	-	-78 804
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse	31 946	-27 839	-	-	-77 788	-	-73 681
Sum kontraksfastsatte forsikringsforpliktelse 31.12.2015	14 851 935	550 105	1 717 056	2 433 594	375 622	51 763	19 980 075

NOTE 8 – FORSIKRINGSFORPLIKTELSER MED INVESTERINGSVALG

NOK 1 000	Premie- reserve	Erstatnings- avsetninger	Premiefond, innsk.fond	Sum
Sum forsikringsforpliktelse med investeringsvalg 01.01.2015	12 718 800	162 615	309 020	13 190 435
<i>Resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse:</i>				
Netto resultatført avsetning	2 530 344	37 057	23 693	2 591 094
Sum resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse	2 530 344	37 057	23 693	2 591 094
<i>Ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse:</i>				
Overføring mellom fond	-5 123	-	-	-5 123
Overføring til/fra selskapet	-	-	-4 278	-4 278
Andre ikke resultatførte endringer	-	-	-5 582	-5 582
Sum ikke resultatførte endringer i forsikringsforpliktelse	-5 123	-	-9 860	-14 983
Sum forsikringsforpliktelse med investeringsvalg 31.12.2015	15 244 021	199 672	322 853	15 766 546

NOTE 9 – FORSIKRINGSFORPLIKTELSER I LIVSFORSIKRING

NOK 1 000	Brutto premiereserve	Tilleggs-avsetninger	Premie- og pensjons-reguleringsfond	Erstatnings-avsetning	Sikkerhets-avsetning
Individuell rente/pensjon	6 052 319	210 584	-	581 260	-
- Overskuddsmodell etter forsikringsvirksomhetsloven § 9-9	71 334	4 661	-	-	-
- Overskuddsmodell etter tidligere gjeldende regler i lov 10. juni 1988	3 160 140	205 923	-	28 281	-
om forsikringsvirksomhet § 8-1 med tilhørende forskrifter	-	-	-	-	-
- Kontrakter uten rett til andel av overskudd	817 787	-	-	552 509	-
- Investeringsvalg	2 003 058	-	-	470	-
Individuell kapital	2 404 512	10 287	-	395 854	-
- Overskuddsmodell etter forsikringsvirksomhetsloven § 9-9	232 436	-	-	-	-
- Overskuddsmodell etter tidligere gjeldende regler i lov 10. juni 1988	342 706	10 287	-	85 819	-
om forsikringsvirksomhet § 8-1 med tilhørende forskrifter	-	-	-	-	-
- Kontrakter uten rett til andel av overskudd	-	-	-	305 826	-
- Investeringsvalg	1 829 370	-	-	4 209	-
Kollektiv pensjon	21 156 314	329 234	565 230	597 045	-
- Ytelsesbaserte pensjonsordninger uten investeringsvalg	3 832 253	211 040	226 848	115 135	-
- Fripoliser	4 880 900	118 194	-	53 650	-
- Tjenestepensjonsordninger uten investeringsvalg	20 568	-	1 600	2 200	-
- Innskuddsbaserte pensjonsordninger (inkl. pensjonskapitalbevis) uten investeringsvalg	577 536	-	13 910	10 891	-
- Innskuddsbaserte pensjonsordninger (inkl. pensjonskapitalbevis) med investeringsvalg	11 553 681	-	322 853	194 993	-
- Kontrakter uten rett til andel av overskudd	291 376	-	19	220 176	-
Gruppeliv	482 810	-	133 245	660 287	141
Ulykkesforsikring	-	-	-	398 820	51 622
- Kontrakter uten rett til andel av overskudd	-	-	-	398 820	51 622
Sum forsikringsforpliktelser pr 31.12.15	30 095 955	550 105	698 475	2 633 266	51 763

NOTE 10 - NYTEGNING

PREMIE I TILKNYTNING TIL SALG AV FORSIKRINGER (NYTEGNING) DE SISTE TO ÅR

NOK 1 000	Ind. rente/pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Ulykke	Gruppeliv	Totalt
2015	71 254	110 667	153 104	40 172	1 853	377 050
2014	67 899	59 162	127 959	39 772	3 373	298 165

NOTE 11 – FLYTTING TIL OG FRA LIVSFORSIKRING

NOK 1 000	Ind. rente/ pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Sum 2015	Ind. rente/ pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Sum 2014
MOTTATTE MIDLER								
Premiereserve	10 492	6 254	530 015	546 761	15 395	1 809	478 720	495 924
Kursreserve/tilleggsavsetninger	-	-	889	889	8	-	244	252
Overføringer over resultatregnskapet - mottatt	10 492	6 254	530 904	547 650	15 403	1 809	478 964	496 176
Premiefond overført direkte i balansen - mottatt	-	-	15 633	15 633	-	-	29 351	29 351
Totalt mottatte midler	10 492	6 254	546 537	563 283	15 403	1 809	508 315	525 527
Antall kontrakter mottatte midler	80	10	616	706	158	9	2 016	2 183
AVGITTE MIDLER								
Premiereserve	5 320	2 114	386 286	393 720	8 562	2 339	474 109	485 010
Tilleggsavsetninger	91	-	-	91	151	-	3 234	3 385
Kursreserve	204	-	-	204	331	-	2	333
Overføringer over resultatregnskapet - avgitt	5 615	2 114	386 286	394 016	9 044	2 339	477 345	488 728
Premiefond overført direkte i balansen - avgitt	-	-	11 219	11 219	-	-	32 983	32 983
Totalt avgitte midler	5 615	2 114	397 505	405 235	9 044	2 339	510 328	521 711
Antall kontrakter avgitte midler	24	27	420	471	42	17	1 904	1 963

NOTE 12 – ERSTATNINGER FOR EGEN REGNING

NOK 1 000	Ind. rente/ pensjon	Individuell kapital	Kollektiv pensjon	Ulykke	Gruppeliv	Sum 2015	Sum 2014
Utbetalte erstatninger	588 216	295 083	430 491	118 137	499 192	1 931 119	1 740 092
Gjenkjøp	25 910	135 591	-	-	-	161 501	207 841
Brutto utbetalte erstatninger	614 126	430 674	430 491	118 137	499 192	2 092 620	1 947 933
-Gjenforsikringsandel	-995	-5 420	-	-55 800	-65 863	-128 078	-98 563
Endring i avsetning til erstatning	92 594	24 964	83 671	21 488	7 137	229 855	144 562
Overføring av premiereserve, og kursreserver til andre selskaper	5 616	2 114	386 286	-	-	394 016	488 728
Sum erstatninger for egen regning	711 341	452 332	900 448	83 825	440 466	2 588 413	2 482 660

NOTE 13 – INNETEKTER FRA FINANSIELLE EIENDELER

Netto inntekter fra finansielle instrumenter til virkelig verdi over resultatet

NOK 1 000

2015

2014

Aksjer og andeler

Utbytte fra aksjer og andeler	4 143	4 295
Netto urealisert og realisert gevinst/tap av aksjer og andeler	1 690 454	1 797 796
Sum netto inntekter aksjer og andeler	1 694 596	1 802 091

Obligasjoner og sertifikater

Mottatte og opptjente renteinntekter	193 673	397 224
Netto urealisert og realisert gevinst/tap av rentepapirer	-144 628	411 059
Sum netto inntekter fra obligasjoner, sertifikater, rentefond og andre verdipapirer med fast avkastning	49 045	808 283

Andre finansielle instrumenter

Mottatte og opptjente renteinntekter	1 432	1 544
Netto urealisert og realisert gevinst/tap av derivater og andre finansielle instrumenter	-147 966	-249 954
Sum netto inntekter fra derivater og andre finansielle instrumenter	-146 534	-248 411

Netto inntekter fra obligasjoner vurdert til amortisert kost

Mottatte og opptjente renteinntekter obligasjoner holdt til forfall	137 435	156 556
Netto urealisert og realisert gevinst/tap av obligasjoner holdt til forfall	-246	1 404
Sum netto inntekter fra obligasjoner som holdes til forfall	137 190	157 960

Mottatte og opptjente renteinntekter andre obligasjoner til amortisert kost	164 446	115 491
Netto urealisert og realisert gevinst/tap andre obligasjoner til amortisert kost	141	-26 069
Sum netto inntekter fra obligasjoner til amortisert kost	164 588	89 423

Netto andre inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser

Sum netto andre inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser	25 609	10 336
Sum netto inntekter fra finansielle eiendeler og forpliktelser	1 924 494	2 619 681

NOTE 14 – KLASSIFISERING AV FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER

2015

NOK 1 000	Lån og fordringer	Holdt til forfall	Virkelig verdi trading	Virkelig verdi FVO	Tilgjengelig for salg	Amortisert kost	Sum
Finansielle eiendeler							
Aksjer og andeler	-	-	1 020 144	10 499 867	1 315	-	11 521 326
Obligasjoner og sertifikater med fast avkastning	5 098 802	2 373 893	204 214	16 235 533	-	-	23 912 442
Andre finansielle eiendeler	-	-	24	96 311	-	-	96 335
Derivater	-	-	523	-	-	-	523
Sum finansielle eiendeler	5 098 802	2 373 893	1 224 905	26 831 711	1 315	-	35 530 626
Finansielle forpliktelser							
Ansvarlig lån	-	-	-	-	-	200 000	200 000
Derivater	-	-	57 906	-	-	-	57 906
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring og gjenforsikring	-	-	-	-	-	150 007	150 007
Sum finansielle forpliktelser	-	-	57 906	-	-	350 007	407 913

Finansielle forpliktelser fordelt på forfall

NOK 1 000	< 3 mnd	3 - 12 mnd	1 - 5 år	Over 5 år	Uten forfall	Total
Ansvarlig lån	-	-	-	-	200 000	200 000
Derivater	57 906	-	-	-	-	57 906
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring og gjenforsikring	150 007	-	-	-	-	150 007
Sum finansielle forpliktelser	207 913	-	-	-	-	407 913

2014

NOK 1 000	Lån og fordringer	Holdt til forfall	Virkelig verdi trading	Virkelig verdi FVO	Tilgjengelig for salg	Amortisert kost	Sum
Finansielle eiendeler							
Aksjer og andeler	-	-	1 547 351	8 179 758	1 318	-	9 728 427
Obligasjoner og sertifikater med fast avkastning	3 135 856	3 081 030	291 093	15 861 345	-	-	22 369 324
Andre finansielle eiendeler	-	-	17	122 153	-	-	122 170
Sum finansielle eiendeler	3 135 856	3 081 030	1 838 461	24 163 256	1 318	-	32 219 921
Finansielle forpliktelser							
Ansvarlig lån	-	-	-	-	-	200 000	200 000
Derivater	-	-	35 813	-	-	-	35 813
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring og gjenforsikring	-	-	-	-	-	184 295	184 295
Sum finansielle forpliktelser	-	-	35 813	-	-	384 295	420 108

Finansielle forpliktelser fordelt på forfall

NOK 1 000	< 3 mnd	3 - 12 mnd	1 - 5 år	Over 5 år	Uten forfall	Total
Ansvarlig lån	-	-	-	-	200 000	200 000
Derivater	17 190	19 104	-	-481	-	35 813
Forpliktelser i forbindelse med direkte forsikring og gjenforsikring	184 295	-	-	-	-	184 295
Sum finansielle forpliktelser	201 485	19 104	-	-481	200 000	420 108

NOTE 15 – VERDETTELSESHIERARKI

Hoveddelen av selskapets finansielle eiendeler er vurdert til virkelig verdi. Virkelig verdi er det beløp den enkelte eiendel kan omsettes for i en velordnet transaksjon mellom markedsaktører på måletidspunktet under de gjeldende markedsforhold.

Ved beregning av virkelig verdi benyttes ulike metoder og teknikker avhengig av type finansielle eiendeler og i hvilken grad de handles i aktive markeder. Eiendelene klassifiseres i sin helhet i en av tre verdsettelsesnivåer basert på det laveste nivå av verdsettelsesinformasjon som er betydningsfull for verdsettelsen av eiendelen.

Nivå 1

Kvoterte priser i aktive markeder anses som det beste estimat på en eiendels virkelige verdi. Eiendeler klassifiseres i nivå 1 dersom virkelig verdi er fastsatt basert på priser som er enkelt og regelmessig tilgjengelige og representerer faktiske og regelmessige forekommende markedstransaksjoner på en armlengdes avstand.

Følgende finansielle eiendeler er klassifisert under nivå 1

- Andeler i aksje-, obligasjons- og pengemarkedsfond
- Børsnoterte aksjer og obligasjoner

Nivå 2

Når kvoterte priser i aktive markeder ikke er tilgjengelige, fastsettes virkelig verdi for eiendelen ved hjelp av verdsettelsesmetoder som baserer seg på observerbare markedsdata. Eiendeler klassifiseres i nivå 2 dersom virkelig verdi er fastsatt med referanse til priser som ikke er kvoterte, men som er observerbare enten direkte (som priser) eller indirekte (derivert fra priser).

Følgende finansielle instrumenter er klassifisert under nivå 2

- Valutatermener, fremtidige renteavtaler og valutaswapper hvis virkelig verdi er derivert fra verdien av underliggende instrument
- Obligasjoner og sertifikater som ikke er noterte, eller er noterte, men hvor det ikke forekommer regelmessige transaksjoner. De unoterte instrumentene verdsettes basert på observerbare rentekurver og estimert kredittspread der hvor det er aktuelt

Nivå 3

Når verken kvoterte priser i aktive markeder eller observerbare markedsdata er tilgjengelige, fastsettes virkelig verdi ved hjelp av verdsettelsesteknikker som ikke er basert på observerbare markedsdata. Eiendeler klassifiseres i nivå 3 dersom virkelig verdi er fastsatt uten å være basert på verken kvoterte priser i aktive markeder eller observerbare markedsdata.

Selskapet har en helt ubetydelig post klassifisert under nivå 3.

Bevegelser mellom nivåene skjer når karakter rundt input til verdsettelse endrer seg.

Året 2015

NOK 1 000	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	Sum
	Kvoterte priser i aktive markeder	Verdsettelses- teknikk basert på observerbare markedsdata	Verdsettelses- teknikk basert på ikke observerbare markedsdata	
Verdipapirer – tilgjengelig for salg	-	-	1 315	1 315
Verdipapirer – holdt for handelsformål	1 224 358	24	-	1 224 382
Herav aksjer og andeler	1 020 144	-	-	1 020 144
Herav obligasjoner og sertifikater	204 214	-	-	204 214
Herav andre verdipapirer	-	24	-	24
Verdipapirer - utpekt til virkelig verdi over resultat	19 730 560	7 101 151	-	26 831 711
Herav aksjer og andeler	10 499 867	-	-	10 499 867
Herav obligasjoner og sertifikater	9 230 693	7 004 840	-	16 235 533
Herav andre verdipapirer	-	96 311	-	96 311
Finansielle derivater	-	523	-	523
Herav renteinstrumenter	-	523	-	523
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	20 954 918	7 101 698	1 315	28 057 931
Derivater	-	57 906	-	57 906
Herav valutainstrumenter	-	57 906	-	57 906
Finansielle forpliktelser som måles til virkelig verdi	-	57 906	-	57 906

Avstemming av nivå 3

NOK 1 000	Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Finansielle instrumenter til virkelig verdi			
Inngående balanse	1 318	-	-
Gevinst og tap i andre resultatkomponenter	-3	-	-
Utgående balanse	1 315	-	-

Totale gevinster og tap realiserte og urealisert som er ført over resultatet

	Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Netto inntekter fra finansielle instrumenter til virk verdi over resultatet	1 694 596	49 045	-146 534
Sum netto totale gevinster og tap realiserte og urealisert som er ført over resultatet	1 694 596	49 045	-146 534

Overføring mellom nivå 1 og 2

Finansielle instrumenter til virkelig verdi	Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Overført til nivå 1 fra nivå 2 - FVO	-	6 796 505	-
Flytting av de børsnoterte obligasjonene fra nivå 1 til 2 pga at det ikke er daglig omsetning på disse papirene.			

Året 2014

NOK 1 000	NIVÅ 1	NIVÅ 2	NIVÅ 3	Sum
	Kvoterte priser i aktive markeder	Verdsettelses- teknikk basert på observerbare markedsdata	Verdsettelses- teknikk basert på ikke observerbare markedsdata	
Verdipapirer – tilgjengelig for salg	-	-	1 318	1 318
Verdipapirer – holdt for handelsformål	1 838 444	17	-	1 838 461
<i>Herav aksjer og andeler</i>	<i>1 547 351</i>	-	-	<i>1 547 351</i>
<i>Herav obligasjoner og sertifikater</i>	<i>291 093</i>	-	-	<i>291 093</i>
<i>Herav andre verdipapirer</i>	-	17	-	17
Verdipapirer - utpekt til virkelig verdi over resultat	23 973 727	189 529	-	24 163 256
<i>Herav aksjer og andeler</i>	<i>8 179 758</i>	-	-	<i>8 179 758</i>
<i>Herav obligasjoner og sertifikater</i>	<i>15 793 969</i>	<i>67 376</i>	-	<i>15 861 345</i>
<i>Herav andre verdipapirer</i>	-	<i>122 153</i>	-	<i>122 153</i>
Finansielle eiendeler som måles til virkelig verdi	25 812 171	189 546	1 318	26 003 035
Derivater	-	35 813	-	35 813
<i>Herav valutainstrumenter</i>	-	<i>21 007</i>	-	<i>21 007</i>
<i>Herav renteinstrumenter</i>	-	<i>14 806</i>	-	<i>14 806</i>
Finansielle forpliktelser som måles til virkelig verdi	-	35 813	-	35 813

Avstemming av nivå 3

NOK 1 000	Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Finansielle instrumenter til virkelig verdi	1 298	-	-
Gevinst og tap i andre resultatkomponenter	20	-	-
Utgående balanse	1 318	-	-

Totale gevinster og tap realiserte og urealisert som er ført

	Aksjer og andeler	Obligasjoner og sertifikater	Andre verdipapirer
Netto inntekter fra finansielle instrumenter til virk verdi over resultatet	1 802 091	808 283	-248 411
Sum netto totale gevinster og tap realiserte og urealisert som er ført over resultatet	1 802 091	808 283	-248 411

NOTE 16 - FINANSIELLE EIENDELER OG FORPLIKTELSER TIL VIRKELIG VERDI OVER RESULTATET

Aksjer og andeler til virkelig verdi:

NOK 1 000	Antall	Anskaffelses kost	Bokført verdi/ virkelig verdi
Norske aksjefond:			
ALFRED BERG KAPITALFORVALTNING INDEKS I	532 030	90 640	144 326
ALFRED BERG KAPITALFORVALTNING AKTIV	95 358	32 236	108 173
DANSKE NORSKE AKSJER INST II	219 697	313 977	449 670
HOLBERG FONDENE HOLBERG NORGE	348 198	68 548	115 480
NORDEA FONDENE NOR NORGE VERDI NOK	7 397	51 038	58 382
ODIN NORGE	200 193	379 347	501 372
PARETO FORVALTNING AKSJE NORGE NOK	64 029	322 881	320 305
Sum norske aksjefond	1 466 901	1 258 667	1 697 708
Private Equity:			
FOUR SEASONS VENTURE II AS FOUR SEASONS		450	-
ENERGY VENTURES IS		15 912	19
TROUX HOLDINGS AS		2 983	1 262
Sum Private equity		19 345	1 281
Utland Private Equity:			
HARBOURVEST INTL PEP IV-DIRECT FD		7 761	1 604
HARBOURVEST INTL PEP IV-PSHP FD		18 778	9 986
Sum utland Private Equity		26 539	11 590
Utenlandske aksjefond:			
BNP PARIBAS INVESTMENT PARTNERS LUX PARVEST EQTY	19 532	32 000	41 933
BNP PARIBAS INVESTMENT PARTNERS LUX PARVEST	4 474	2 621	9 301
CARNEGIE ASSET MGMT OSLO MEDICAL	88 831	156 141	450 706
DELPHI EUROPE EUROPE NOK NAV	21 360	39 612	68 030
DNB ASSET MANAGEMENT SA EQUITY INDIA A ACC	11 097	9 391	14 912
DNB ASSET MGMT MILJOINVEST NOK ACC	759 485	280 982	408 510
DNB NORDIC TECHNOLOGY	434 900	141 171	403 586
EAST CAPITAL (LUX) BALKAN FD C EUR	182 279	15 682	18 926
GLG INVESTMENTS JAPAN COREALPHA EQUITY DJPY ACC	7 673	6 161	10 086
GLG INVESTMENTS PL MAN GLG EUROPEAN EQTYI C	742 816	634 611	663 595
GLG INVESTMENTS PL MAN JPN COREALPHA EQUITY I	305 599	208 631	419 748
HOLBERG NORDEN	77 639	16 564	26 357
INVESCO ASSET MANAGEMENT JAPANESE EQUITYCORE E	2 636 933	20 437	40 314
INVESCO MANAGEMENT SA JAPANESE EQUITY	2 653 113	377 544	808 394
KLP AKSJE GLOBAL VERDIPAPIRFONDET	64 475	114 007	120 246
KLP AKSJE USA USD	27 951	160 341	526 526
KLP AKSJEASIA UNTRUSTE	87 488	60 003	130 119
KLP AKSJEEUROPA UNTRUSTE	74 291	50 724	114 094
LEGG MASON GBL FD CLEARBRIDGE US AGGSV GROWTH	412 856	491 744	747 347
LEGG MASON GLOBAL FUNDS CLEARBRIDGE VALUE	882 470	510 811	1 173 502
MORGAN STANLEY IF EUROPEAN EQUITY FUND ZEUR	132 007	34 045	51 292
MORGAN STANLEY IF US ADVANTAGE A CAP	343 337	71 327	179 088
ODIN EMERGING MARKETS	329 149	60 938	81 201
ODIN EUROPA	1 796 934	174 071	318 920
ODIN FORVALTNING AS ODIN FINLAND NOK ACCNAV	12 787	60 048	102 280
ODIN FORVALTNING ODIN NORDEN ACC NOK NAV	161 317	186 309	373 494

ODIN FORVALTNING ODIN SVERIGE NOK ACC	23 881	60 996	87 452
ODIN FORVALTNING OFFSHORE ACC NOK	586 301	109 951	87 400
ODIN GLOBAL	1 107 808	121 189	231 033
SCHRODER INV MGMT EMG MARKETS I USD ACC NAV	513 077	27 603	66 032
SCHRODER INV MGMT EURP EQTY YLD A EUR ACC NAV	5 632	640	964
SCHRODER INV MGMT EURP EQUITY ALPHA I EUR ACC	108 369	29 947	81 463
SCHRODER INV MGMT GREATER CHINA A CAP	31 055	8 652	11 490
SCHRODER INV MGMT LUX SA EUROPEAN EQUITY ALPHA A	5 635	2 674	3 207
SCHRODER INV MGMT LUX SA JAPANESE EQUITY A JPY ACC	12 829	524	973
SCHRODER INV MGMT LUX SA PACIFIC EQUITY'A'ACCUM	30 716	3 149	3 494
SCHRODER INV MGMT LUX SA EUROPEAN OPPORTUNITIES	657 673	341 939	768 201
SCHRODER INV MGMT LUX SA GREATER CHINA ICAP	91 293	13 172	42 811
SCHRODER INV MGMT US SMALL & MID CAP EQUITY I	67 807	51 485	177 815
SCHRODER INV MGMT US SMALL & MID-CAP EQUITY A	1 768	2 703	3 751
SEB CONCEPT BIOTECHNOLOGY	71 449	16 167	83 180
SKAGEN FUNDS GLOBAL A NOK ACC NAV	18 097	16 509	26 504
SKAGEN KON- TIKI-A	44 373	25 045	30 391
SKAGEN VEKST FUND-A	7 164	9 922	14 228
WELLS FARGO (LUX) US ALL CAP GWTH I ACC USD	413 170	314 344	786 536
Sum utenlandske aksjefond	16 068 890	5 072 527	9 809 432
Sum aksjer og andeler til virkelig verdi	17 535 791	6 377 078	11 520 011

		2015	2014
		Bokført verdi/ virkelig verdi	Bokført verdi virkelig verdi
NOK 1 000			
Obligasjoner og sertifikater			
Norske			
	Risikovektning		
Stats og statsgaranterte	0%	31 929	31 740
Kredittforetak og bank	10%	2 741 338	2 691 287
Kommuner, fylker, stats og statsgaranterte	20%	273 262	188 143
Kredittforetak og bank	20%	1 110 019	987 411
Obligasjonsfond	20%	3 301 886	3 257 087
Pengemarkedsfond	20%	2 953 148	3 071 663
Obligasjonsfond	50%	945 713	850 749
Kredittforetak og bank	100%	705 772	911 712
Obligasjonsfond	100%	326 535	376 907
Industriforetak	100%	645 809	725 654
Sum norske obligasjoner og sertifikater		13 035 411	13 092 353
Utenlandske			
Stats og statsgaranterte	0%	695 200	796 840
Utenlandske obligasjoner med pantsikkerhet	10%	168 956	485 165
Kommuner, fylker, stats og statsgaranterte	20%	19 522	-
Kredittforetak og bank	20%	249 886	301 166
Obligasjonsfond	20%	1 184 092	495 597
Obl vektet med 50 %	50%	27 507	-
Obligasjonsfond	100%	691 603	681 176
Kredittforetak og bank	100%	203 460	183 284
Industriforetak	100%	164 110	116 857
Sum utenlandske obligasjoner og sertifikater		3 404 336	3 060 085
Sum obligasjoner og sertifikater til virkelig verdi		16 439 747	16 152 438

NOK 1 000	2015 Bokført verdi/ virkelig verdi	2 014 Bokført verdi virkelig verdi
Andre verdipapirer		
Hedgefond	24	17
Andre finansielle eiendeler	96 311	122 153
Sum andre finansielle verdipapirer til virkelig verdi	96 335	122 170

NOTE 17 – FINANSIELLE EIENDELER MÅLT TIL AMORTISERT KOST

NOK 1 000	Vekting	Bokført 2015	Virkelig 2015	Bokført 2014	Virkelig 2014
Stats og statsgaranterte	0%	339 626	384 710	339 511	383 097
Norske og utenlandske obligasjoner med pantsikkerhet	10%	1 558 033	1 804 438	1 764 915	2 043 588
Kommuner, fylker, stats og statsgaranterte	20%	632 156	662 757	487 393	535 902
Kredittforetak og bank	20%	3 234 678	3 325 814	2 341 581	2 524 421
Stats og statsgaranterte	50%	-	-	203 979	223 650
Kredittforetak og bank	100%	219 548	236 937	344 597	372 293
Industrilån	100%	1 488 654	1 539 624	734 910	799 744
Sum obligasjoner målt til amortisert kost		7 472 695	7 954 280	6 216 886	6 882 695
<i>Herav børnoterte papirer</i>		<i>6 653 321</i>	<i>7 069 485</i>	<i>4 969 753</i>	<i>5 531 900</i>

Spesifikasjon av finansielle eiendeler som måles til amortisert kost i balansen

NOK 1 000	Bokført 2015	Virkelig 2015	Bokført 2014	Virkelig 2014
Obligasjoner til amortisert kost	7 472 695	7 954 280	6 216 886	6 882 695
Sum finansielle eiendeler målt til amortisert kost	7 472 695	7 954 280	6 216 886	6 882 695

Nivåvurdering av finansielle eiendeler som måles til amortisert kost i balansen vist til virkelig verdi

NOK 1 000	NIVÅ 1 Kvoterte priser i aktive markeder	NIVÅ 2 Verdsettelse basert på observer- bare markeds- data	NIVÅ 3 Verdsettelse basert på ikke obser- verbare markeds- data	Sum
Obligasjoner til amortisert kost	-	7 954 280	-	7 954 280
Sum finansielle eiendeler målt til amortisert kost	-	7 954 280	-	7 954 280

NOTE 18 – FINANSIELLE DERIVATER

Året 2015	2015			2014		
	Kontraktsum	Virkelig verdi eiendeler	Virkelig verdi forpliktelser	Kontraktsum	Virkelig verdi eiendeler	Virkelig verdi forpliktelser
NOK 1000						
Valutainstrumenter						
Valutaterminer	1 929 230	-	57 906	1 809 778	-	21 007
Sum valutainstrumenter	1 929 230	-	57 906	1 809 778	-	21 007
Renteinstrumenter						
Rentebytteavtaler (swap) (dekker også cross count)	125 800	523	-	225 800	-	14 806
Sum renteinstrumenter	125 800	523	-	225 800	-	14 806
Sum finansielle derivater	2 055 030	523	57 906	2 035 578	-	35 813

Oppstilling vedrørende motregningsrett

Finansielle eiendeler

Instrument	Brutto balanseført beløp	Balanseført beløp som nettoføres	Nettobeløp i balansen	Beløpet som ikke er etter mulige oppgjør	
				netto-presentert i balansen	netto-oppgjør
Renteinstrumenter	523	-	523	-	523
Sum	523	-	523	-	523

Finansielle forpliktelser

Instrument	Brutto balanseført beløp	Balanseført beløp som nettoføres	Nettobeløp i balansen	Beløpet som ikke er etter mulige oppgjør	
				netto-presentert i balansen	netto-oppgjør
Valutainstrumenter	57 906	-	57 906	-	57 906
Sum	57 906	-	57 906	-	57 906

Året 2014

Finansielle forpliktelser

Instrument	Brutto balanseført beløp	Balanseført beløp som nettoføres	Nettobeløp i balansen	Beløpet som ikke er etter mulige oppgjør	
				netto-presentert i balansen	netto-oppgjør
Valutainstrumenter	21 007	-	21 007	-	21 007
Renteinstrumenter	14 806	-	14 806	-	14 806
Sum	35 813	-	35 813	-	35 813

NOTE 19 – VERDIPAPIRER TILGJENGELIG FOR SALG

Aksjer tilgjengelig for salg

NOK 1 000	Anskaffelses kost	Bokført verdi	Virkelig verdi
Norsk Pensjon AS	1 600	1 315	1 315
Youngstorget Parkeringshus AS	325	-	-
Sum aksjer tilgjengelig for salg	1 925	1 315	1 315

Aksjene tilhører selskapsporteføljen.

Beholdningsendringer gjennom regnskapsåret

Inngående balanse 01.01.15	1 318
Gevinst og tap i andre resultatkomponenter	-3
Utgående balanse 31.12.15	1 315

NOTE 20 – AVKASTNING PÅ KOLLEKTIV- OG SELSKAPSPORTEFØLJE

Selskapet har oppnådd følgende avkastning på kollektivporteføljene de siste 5 år:

År	Kapital- avkastning	Verdijustert avkastning omløp
2015	2,5 %	3,6 %
2014	4,2 %	7,2 %
2013	5,7 %	8,1 %
2012	4,7 %	7,3 %
2011	5,4 %	2,5 %

2015	Kapital- avkastning	Verdijustert avkastning omløp
Kollektivportefølje 1	1,90%	3,66%
Kollektivportefølje 2	4,07%	4,00%
Kollektivportefølje 3	2,04%	3,33%
Kollektivportefølje 4	2,37%	3,42%

Kollektivportefølje 4 er finansielle eiendeler knyttet til fripoliser med høye krav til avkastning.

Kollektivportefølje 3 er finansielle eiendeler knyttet til ytelsespensjon og fripoliser.

Kollektivportefølje 2 er finansielle eiendeler knyttet til individuelle forsikringer solgt før 01.01.08.

Kollektivportefølje 1 er finansielle eiendeler knyttet til øvrige produkter.

Selskapet har oppnådd følgende avkastning på selskapsporteføljen de siste 5 år:

År	Kapital-avkastning
2015	2,07%
2014	5,33%
2013	4,00%
2012	5,74%
2011	4,32%

DEFINISJONER:*Kapitalavkastning*

Samlede realiserte finansinntekter (inkludert opp-/og nedskrivninger av faste eiendommer) i forhold til gjennomsnittlig forsikringsforpliktelse.

Verdjustert avkastning omløp

Samlede realiserte finansinntekter med tillegg av mer- og mindreverdier på finansielle omløpsmidler i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital.

Verdjustert avkastning totalt

Samlede realiserte finansinntekter med tillegg av totale endringer i mer- og mindreverdier (inkl. verdiendringer i «hold til forfall»-obligasjoner) i forhold til gjennomsnittlig forvaltningskapital. Kapitalavkastning for 2014 og 2015 er beregnet etter tilsvarende metodikk som de foregående år.

NOTE 21 – AVKASTNING PÅ INVESTERINGSVALGPORTEFØLJEN

Avkastning i investeringsporteføljer PM

	Andel i aksjefond	Avkastning i 2015*	Avkastning i 2014*
Forsiktig	25%	4,5 %	10,0 %
Moderat	50%	8,9 %	14,2 %
Offensiv	75%	13,3 %	18,6 %
100% Aksjer	100%	17,8 %	23,0 %

*) Avkastningen er inklusive forvaltningskostnad

Avkastning i investeringsporteføljer BM

	Andel i aksjefond	Avkastning i 2015**	Avkastning i 2014**
Forsiktig	25%	5,5 %	11,0 %
Moderat	50%	10,4 %	15,7 %
Offensiv	75%	15,1 %	20,4 %
100% Aksjer	100%	20,2 %	25,4 %
Forsiktig - indeksforvaltet***	25%	1,7 %	7,3 %
Moderat - indeksforvaltet	50%	2,6 %	8,1 %
Offensiv - indeksforvaltet***	75%	3,5 %	9,1 %
100 % Aksjer - indeksforvaltet***	100%	4,2 %	10,1 %

***) Avkastningen er eksklusive forvaltningskostnad

***) Porteføljene ble startet i juni 2013

NOTE 22 – EIENDOM

VERDIVURDERING

Eiendommene bokføres til virkelig verdi. Etter IFRS er virkelig verdi den pris som ville blitt oppnådd ved salg av en eiendel i en velordnet transaksjon mellom markedsdeltakere på måletidspunktet.

Selskapet benytter en intern kontantstrømmodell for å beregne virkelig verdi for eiendommene. I modellen estimeres en 30-års kontantstrøm på basis av forventede fremtidige kostnader og inntekter for hver enkelt eiendom. Etter utløpet av det 30. året i kontantstrømmen er det beregnet en sluttverdi. Kontantstrøm inklusiv sluttverdi inflateres med forventet prisvekst og diskonteres med et avkastningskrav som består av risikofri rente og et risikopåslag. Risikopåslaget er satt individuelt for hver enkelt eiendom.

MER OM DE VIKTIGSTE FORUTSETNINGENE:

Leieinntekter

For kontorarealer, som utgjør den største arealtypen i porteføljen, benytter selskapet en egen separat modell for å estimere forventet langsiktig kontantstrøm etter utløp av dagens leiekontrakter. Prishistorikk fra reelle kontraktsinngåelser for den enkelte eiendom inngår i datagrunnlaget for å estimere forventet fremtidig leie for arealet. De forventede leieprisene er basert på et definert kartutsnitt, hvor data på løpende markedsleier per kvadratmeter bruttoareal er hentet ut. Det definerte kartutsnittet vil gi et presist bilde på relevante leiepriser i et område. Videre er de løpende leiene i hvert kartutsnitt inndelt i 4 kvartiler. For å få en ytterligere presis vurdering av forventet leie er hver eiendom plassert i én kvartil. Kvartilinndelingen er hovedsakelig basert på historiske kontrakter for eiendommen, men også kalibrert for strategi og forventet utvikling av eiendommen.

For arealtyper som ikke dekkes av leieprisstatistikk, benyttes selskapets egne vurderinger for å finne fremtidig inntekt.

Kostnader

Gjennomsnittlige historiske driftskostnader og selskapets forventninger per eiendom inngår for å estimere forventede kostnader. Som et anslag for forventede eierkostnader på lang sikt benyttes statistikk fra OPAK og Basale. Dersom de historiske kostnadene har vært spesielt høye eller spesielt lave, benyttes ytterpunktene i OPAK/Basale sine anslag for normale eierkostnader for år 1 i kontantstrømmen. Eierkostnadene antas å være stigende med eiendommens alder og vokser lineært til OPAK/Basales anslag for høye eierkostnader over kontantstrømmens lengde.

Avkastningskrav

Avkastningskravet består av risikofri rente som endres over kontantstrømmen og risikopåslag som gjelder individuelt for hver eiendom.

Risikofri rente

Observasjoner fra transaksjonsmarkedet tyder på at eiendom er lite sensitive til endringer i markedsrentene. I stedet er det langsiktige forventninger til rentenivået som synes å ligge til grunn for eventuelle prisendringer for eiendom. Grunnen til dette kan være at selv de lengste markedsrentene er relativt korte i forhold til forventet varighet på en næringsseiendom. Selskapet har valgt å benytte en 10-års swaprente for de første 10 årene i kontantstrømmen, og en antatt langsiktig normalrente på 5 % for de siste 10 årene og for sluttverdien. For årene i mellom, fra år 10 til år 20, er det benyttet interpolering mellom de to rentene.

Risikopåslag

Selskapet benytter et kategoriseringsverktøy for å anslå risikopåslagene per eiendom. Beliggenhet, kontraktslengde og antatt grad av syklisk karakter i kontantstrømmen til den enkelte eiendom inngår som elementer for å plassere eiendommens vektete risikoegenskaper på en poengskala. Eiendommens plassering på poengskalaene benyttes så til å finne eiendommens spesifikke risikopåslag innenfor et spenn mellom antatt høyt og lavt risikopåslag i markedet. Dette spennet blir kalibrert mot observerte nøkkeltall fra transaksjonsmarkedet. Kategoriseringen og kalibreringen skal til sammen bidra til markedsmessig og konsistent verdivurdering til virkelig verdi, både på tvers av eiendommene og over tid.

Ekstern verdivurdering

Parallelt med intern verdivurdering blir det utført ekstern verdivurdering for utvalgte eiendommer i porteføljen for å avstemme markedsutviklingen i perioden. Samtidig er dette en mulighet for å sjekke og diskutere rimeligheten av verdinivåene og eventuelt forutsetningene som inngår i vurderingen mot andre. Utvalget er trukket tilfeldig av forhåndsdefinert antall eiendommer. Det er planen at utvalget for ekstern vurdering rulleres over en periode på 3 år, dog med en viss overlapp med halvårlige intervall for ekstern vurdering.

Sensitivitet

Eiendomsverdiene er spesielt sensitive til endringer i avkastningskravet. Holdes alt annet likt, vil en økning/reduksjon i avkastningskravet på 0,25 prosentpoeng redusere/øke verdiene med ca. 150 mill. kroner, eller ca. 2,6 %. Etter utløpet av eksisterende leieforhold skal lokalene reutleies til gjeldende markedsvilkår. Dersom netto leieinntekt reduseres/økes med 10 % ved reutleie, reduseres/økes markedsverdien med ca. 13 %. Dette tilsvarer en verdiendring på ca. 733 mill. kroner. En økt/redusert forventet arealledighet på 1 %, vil redusere/øke verdiene med 1,2 %, eller ca 67mill. kroner.

Latent skatt

I forbindelse med verdivurderingen av eiendommene er effekten av latent skatt beregnet utenom verdivurderingsmodellen. Latent skatt oppstår som følge av at man eier aksjer i et eiendomsaksjeselskap og ikke eiendommene direkte. Latent skatt er beregnet med 7 % av differansen mellom virkelig verdi og skattemessig verdi, redusert med bokført utsatt skatt i selskapsregnskapene for eiendommene. Dette er i henhold til normal bransjepraksis. Nettoeffekten reduserer virkelig verdi av investeringseiendommene.

Segment	Nominelt avkastningskrav (verdivektet)	Dagens kontraktsleie	Forventet leie etter utløp	Vektet gjenværende leietid	Nåværende ledighet	Anslag eierkost per kvm	Brutto Areal	Virkelig verdi eiendom	Antall eiendommer
Kontor - Indre by og sentrum, Oslo	6,6 %	139 308	169 487	5,72	4,8 %	216068	77 439	2 124 052	7
Kontor - Skøyen	7,8 %	111 632	145 048	3,12	20,7 %	262337	74 863	1 614 295	5
Oslo for øvrig	8,0 %	34 681	32 802	6,70	0,0 %	129908	19 424	416 954	3
Totalt for hele porteføljen	7,2 %	285 621	347 337	4,81	10,5 %	225398	171 726	4 155 301	15

Segment	Areal	Virkelig verdi eiendom	Øvrige eiendeler og gjeld	Avsatt konsern-bidrag	Verdiregulert aksjer -	Bokført verdi selskap	Herav verdireg eiendom	Inntektsført resultat i år
Kontor - Indre by og sentrum, Oslo	77 439	2 124 052	28 730	58 863	-58 262	2 153 383	422 880	114 557
Kontor - Skøyen	74 863	1 614 295	75 600	24 585	-47 634	1 666 845	323 042	71 468
Øvrig eiendom	19 424	416 954	13 116	12 751	-15 007	427 815	49 098	23 649
	171 726	4 155 301	117 446	96 199	-120 903	4 248 043	795 020	209 674

Bokført verdi 31.12.15

IB bokført verdi 1.1	4 105 414						
Årets verdiregulering	57 139						
Endring egenkapital	113 452						
Utbetalt konsernbidrag	-106 731						
Avsatt konsernbidrag	96 199						
Årets verdiregulering aksjer	-17 431						
UB bokført verdi 31.12	4 248 043						
				Selskaps- portefølje	Kollektiv portefølje	Bokført verdi	
				Aksjer og andeler balansepost 2.2.1 og 7.2.1	750 411	3 496 398	4 246 809
				Direkte eiet eiendommer balansepost 2.1 og 7.1	218	1 016	1 234
					750 629	3 497 414	4 248 043

	Eierandel
Drammensveien 130 Bygning 9 AS	100%
Hammersborggata 2 AS	100%
Storgaten 33 Oslo AS	89%
Benull AS	100%
Saturna AS	100%
Ramira AS	100%
Provita AS	100%
Ostara AS	100%
Ørn Eiendom AS	100%
Tordenskioldsgate 2 Oslo AS	100%
Storgaten 1 AS	100%
Hammersborggata 9 AS	50%
Calmeyersgate 1 AS	100%

Andelene i Hammersborggata 9 AS og Storgata 33 AS er behandlet som felleskontrollert virksomhet ettersom selskapet gjennom avtale utøver kontroll sammen med SpareBank 1 Skadeforsikring. Øvrige eiendomsselskaper er 100% eiet av selskapet. All kapital i eiendomsselskapene er stemmeberettiget

NOTE 23 – IMMATERIELLE EIENDELER(PROGRAMVARE)

NOK 1 000	Nåværende fagsystemer	Andre støttesystemer	Lisenser	Øvrige immaterielle eiendeler	Sum
Balanseført verdi pr. 31.12.2014	102 764	43 837	21 047	23 045	190 693
Anskaffelseskost 01.01.2015	149 483	108 683	29 657	37 116	324 939
Tilgang i året	6 029	5 509	3 717	632	15 887
Anskaffelseskost 31.12.2015	155 512	114 192	33 374	37 748	340 826
Akkumulert avskrivning og nedskrivning pr.	46 719	64 846	8 610	14 071	134 246
Årets avskrivning	17 842	12 612	3 818	7 229	41 501
Akk. avskrivninger og nedskrivninger pr.	64 561	77 458	12 428	21 300	175 747
Balanseført verdi pr. 31.12.2015	90 951	36 734	20 946	16 448	165 080
Forutsetninger om økonomisk levetid:	3-6 år	3-10 år	3-10 år	6-10 år	

Den enkelte eiendel avskrives lineært i henhold til en avskrivningsplan basert på forutsetninger om programvarens økonomiske levetid.

SpareBank 1 Forsikring AS har en løpende avtale med SpareBank 1 Gruppen AS om levering av alt inventar og utstyr. Leiekostnad og rente for dette utgjorde 4,8 mill. kroner i 2015.

NOTE 24 – ANTALL ÅRSVERK, PENSJONER OG PENSJONSFORPLIKTELSER

	Ansatte 31.12.2015	Årsverk 31.12.2015	Gjennomsn. ant. ansatte i 2015	Gjennomsn. ant. årsverk i 2015
SpareBank 1 Forsikring AS	678	664	653	640

GENERELL BESKRIVELSE AV SELSKAPETS PENSJONSFORPLIKTELSER

Selskapet har en kollektiv pensjonsordning for sine ansatte i SpareBank 1 Forsikring AS (SB1F). Pensjonsordningen sikrer de fleste av de ansatte en pensjon på 70% av sluttlønnen frem til 77 år med etterfølgende avtrapping. I tillegg er det etablert en ordning for kollektiv innskuddspensjon for nyansatte fra 01.05.05. Fra samme tidspunkt ble den ytelsesbaserte ordningen lukket. Selskapets pensjonsordninger tilfredsstiller kravene i lov om obligatorisk tjenestepensjon.

I selskapet er 201 yrkesaktive i den ytelsesbaserte pensjonsordningen og 388 pensjonister omfattet av ordningen. I innskuddsordningen er 484 yrkesaktive omfattet av ordningen. Nesten alle ansatte i SpareBank 1 Skadeforsikring AS (SB1S) ble overført til SB1F ved starten av 2013 etter at SB1S utkontrakterte store deler av sin virksomhet til SB1F. Som en konsekvens av at ansettelsesforholdet ble overført, ble de tilhørende pensjonsforpliktelsene overdratt fra SB1S til SB1F. Det skjer en fordeling av pensjonskostnadene etter fastsatte fordelingsnøkler mellom selskapene. Ved verdsettelse av pensjonsmidlene og ved måling av påløpte forpliktelser benyttes estimerte verdier. Disse verdiene korrigeres hvert år i samsvar med oppgaver over pensjonsmidlenes flyttestverdi fra livselskapet og aktuarmessig beregning av forpliktelsene.

Kostnadene er beregnet på forutsetningene for inngående balanse per 01.01. og det er beregnet en oppdatert netto pensjonsforpliktelse ut fra forutsetningene 31.12. Aktuarielle gevinster og tap (estimatavvik) føres rett mot resultatet. Periodens pensjonskostnad består av periodens pensjonsopptjening og rentekostnad påløpt pensjonsforpliktelse fratrukket forventet avkastning samt periodisert arbeidsgiveravgift. Innbetalt innskuddspensjon kostnadsføres i betalingsåret.

Forventet premieinnbetaling i 2016 for ytelsesordningen er 27,8 mill. kroner.

NOK 1 000	2015	2014
Pensjonsforpliktelse i ytelsesbaserte pensjonsordninger		
Nåverdi pensjonsforpliktelse 1.1	862 883	739 796
Pensjon opptjent i perioden	18 538	20 023
Rentekostnad påløpt pensjonsforpliktelse	19 029	25 464
Aktuarielle gevinster og tap (estimatavvik)	-150 347	115 783
Utbetalte ytelser	-37 018	-38 183
Andre endringer (må evt. spesifiseres)	11 990	-
Nåverdi pensjonsforpliktelse 31.12	725 076	862 883
<i>herav fondsbaserte</i>	<i>666 596</i>	<i>794 659</i>
<i>herav ikke-fondsbaserte</i>	<i>58 480</i>	<i>68 224</i>
Pensjonsmidler		
Pensjonsmidler 1.1	676 495	631 785
Avkastning i perioden	16 418	21 645
Aktuarielle gevinster og tap (estimatavvik)	-21 544	21 617
Innbetaling fra arbeidsgiver	27 883	35 996
Utbetalte ytelser	-31 828	-34 549
Andre endringer (må evt. spesifiseres)	7 070	-
Pensjonsmidler 31.12	674 494	676 495
Finansiell status 31.12.		
Nåverdi pensjonsforpliktelse 31.12	725 076	862 883
Pensjonsmidler 31.12	674 494	676 495
Netto pensjonsforpliktelse 31.12	50 582	186 388
Netto pensjonsforpliktelse 31.12 ekskl arbeidsgiveravgift	50 582	186 388
Arbeidsgiveravgift 01.01	26 281	18 149
Arbeidsgiveravgiftkostnad	2 548	3 362
Netto arbeidsgiveravgift utmelding av medlemmer	701	-
Aktuarielle gevinster og tap (estimatavvik)	-16 621	13 277
Utbetalt	-4 663	-5 588
Andre endringer	-	-2 919
Arbeidsgiveravgift 31.12	8 246	26 281
Netto pensjonsforpliktelse i balansen	58 828	212 669

NOK 1 000	2015	2014
Periodens pensjonskostnad		
Ytelsesbasert pensjon opptjent i perioden	18 538	20 023
Rentekostnad påløpt pensjonsforpliktelse	19 029	25 464
Avkastning på pensjonsmidler	-16 418	-21 645
Netto ytelsesbasert pensjonskostnad uten arbeidsgiveravgift	21 150	23 842
Periodisert arbeidsgiveravgift	2 548	3 362
Netto resultatført ytelsesbasert pensjonskostnad	23 698	27 204
---herav sikret pensjonskostnad inklusive arbeidsgiver avgift	19 276	21 375
Innskuddsbasert pensjonskostnad inkl aga	28 541	23 870
Viderefordelt pensjonskostnader	-30 559	-29 373
Periodens pensjonskostnad innregnet i resultatregnskapet	21 680	21 701
Sum pensjonskostnader innskudd og ytelse inklusive avviklingsgevinster	21 680	21 701
Estimert pensjonskostnad ytelse og innskudd for neste år inkl aga:	24 238	20 232
Pensjonsgrunnlag-ytelse sikret	120 597	122 087
Kostnad i prosent av pensjonsgrunnlaget	17,5 %	16,9 %
Aktuarielle gevinster og tap (estimatendringer)		
Periodens aktuarielle gevinster og (tap) innregnet i resultatet inkl. aga og før skatt	56 125	-78 433
Akkumulert aktuarielle gevinster og (tap) innregnet i resultatet inkl. aga og før skatt	-82 197	-138 322

Sammensetning av pensjonsmidler	2015		2014	
	Noterte	Unoterte	Noterte	Unoterte
Obligasjoner til amortisert kost	29,1 %	3,6 %	21,9 %	4,7 %
Obligasjoner til virkelig verdi	34,9 %	1,0 %	42,0 %	0,3 %
Eiendom	0,0 %	17,7 %	0,0 %	17,5 %
Aksjer og andeler	13,6 %	0,0 %	13,3 %	0,0 %
Andre eiendeler	0,1 %	0,0 %	0,2 %	0,0 %
Sum pensjonsmidler	77,7 %	22,3 %	77,4 %	22,5 %

DEN FAKTISKE AVKASTNINGEN PÅ PENSJONSMIDLENE I TNOK	2015	2014
Forutsetninger	31.12.15	31.12.14
Diskonteringsrente	2,60%	2,30%
Avkastning på midlene	2,60%	2,30%
Fremtidig lønnsutvikling	2,50%	2,75%
G-regulering	2,25%	2,50%
Pensjonsregulering	0,50%	2,00%
Arbeidsgiveravgift	14,10%	14,10%
Frivillig avgang	4% og 2%	4% og 2%
Demografiske forutsetninger:		
Dødelighet	K2013BE	K2013BE
Uførhet	IR2003	IR2003

MEDLEMSDATA

Utviklingen de siste fem år i den ytelsesbaserte pensjonsordningen	2015	2014	2013	2012	2011
Nåverdi pensjonsforpliktelse 31.12	725 076	862 883	739 796	245 488	261 791
Pensjonsmidler 31.12	674 494	676 495	631 785	186 564	184 863
Underskudd	50 582	186 388	108 011	58 924	76 929

NOTE 25 – SKATT

Sammenheng mellom resultat før skattekostnad og skattegrunnlag

NOK 1 000	2015	2014
Resultat før skattekostnad	454 066	505 462
Endring i midlertidige forskjeller	-320 725	-542 114
Permanente forskjeller	-140 387	-236 621
Korreksjon tidligere år	-3 385	-
Grunnlag for betalbar skatt i resultat	-10 431	-273 273
Grunnlag for betalbar skatt i balansen	-10 431	-273 273
Endring i utsatt skattefordel/utsatt skatt forutsatt 27 % (28 %)	151 178	67 269
Endring i utsatt skattefordel/utsatt skatt - effekt pga endret skattesats	-42 624	-
Skatteandel mottatt konsernbidrag	-72 900	-
For lite/mye avsatt skatt tidligere år	-	3 039
Skattekostnad	35 654	70 308
Skatt før andre resultatkomponenter	-6 860	98 529
Skatt på andre resultatkomponenter	42 514	-28 221
<i>Herav skatt knyttet til:</i>		
Estimatavvik i pensjonsavtalen	39 265	-28 221
Endring i utsatt skattefordel/utsatt skatt - effekt pga endret skattesats	3 249	-
Skattekostnad inkludert andre resultatkomponenter	35 654	70 308
Utsatt skatt/utsatt skattefordel per 31.12		
Verdipapirer	350 593	385 223
Andeler i datterforetak og tilknyttede foretak (eiendomsselskap)	204 881	174 289
Forsikringsmessige avsetninger som er egenkapital	14 971	17 341
Sum utsatt skatt	570 445	576 853
Anleggsmidler	-337	-457
Avsetninger	-6 264	-17 371
Pensjonsforpliktelse	-12 645	-50 325
Sum utsatt skattefordel	-19 246	-68 153
Utsatt skattefordel knyttet til fremførbart skattemessig underskudd	-3 430	-73 784
Utsatt skatt (+)/skattefordel (-)	547 769	434 916
Utsatt skatt	547 769	434 916
Ikke balanseført utsatt skatt/skattefordel	-23 424	-19 125
Netto utsatt skatt/utsatt skattefordel	524 345	415 791
Avstemming av skattekostnad:		
27 % (28 %) av resultat før skatt	122 598	136 475
Permanente forskjeller 27 % (28 %)	-37 905	-63 888
Effekt på utsatt skatt per 31.12. pga endring i skattesats	-42 624	-
Korreksjon tidligere år	866	2 994
Øvrige forskjeller	-7 281	-5 273
Beregnet skattekostnad	35 654	70 308

En fornyet vurdering av forutsetningene for avsetning av utsatt skattegjeld, hensyntatt effekten av sjablongfradraget, avdekket at avsetningen pr. 31.12.2014 skulle vært 60,1 mill. kroner høyere. Feilen ble korrigeret direkte mot egenkapitalen i balansen.

Sammenligningstall pr. 31.12.2014 er i den forbindelse omarbeidet.

NOTE 26 – ANDRE FORPLIKTELSER

NOK 1 000	2015	2014
Leverandørgjeld	2 071	145 725
Skyldig forskuddstrekk	37 377	35 390
Gjeld til konsernselskaper	31 695	23 709
Avsatt til utbytte	-	130 546
Andre forpliktelser	6 254	7 085
Sum annen gjeld	77 397	342 455

NOTE 27 – ANDRE FORDRINGER

NOK 1 000	2015	2014
Mellomværende innen konsernet	15 660	97 387
Kortsiktige fordringer ved verdipapirhandel	39 475	165 328
Diverse	-	6 867
Andre fordringer	55 135	269 582

NOTE 28 – SALGSKOSTNADER

NOK 1 000	2015	2014
Lønn	20 961	21 874
Provisjoner til SpareBank 1-banker	327 350	301 357
Andre salgskostnader	37 655	31 195
Sum salgskostnader	385 966	354 426

NOTE 29 – LØNN OG ANNEN GODTGJØRELSE TIL ADM. DIR. OG LEDENDE ANSATTE, SAMT STYRET, KONTROLLKOMITÈ OG REPRESENTANTSKAP

NOK 1 000	Honorar	Lønn	Bonus	Annen godtgjørelse	Årets pensjonskostnad
LEDENDE ANSATTE					
Turid Grotmoll	-	3 472	-	97	2 360
Kyrre Skram	-	2 014	-	165	316
Helene Fagerheim	-	2 236	-	165	759
Nils Tore Nilsen	-	1 953	-	168	472
Jan K Kristoffersen	-	2 530	-	220	506
Jon Holtan	-	-	-	-	-
Mette Boquist	-	1 507	-	32	203
Nina Juel Arstal	-	2 333	-	173	448
Rune Hoff	-	1 595	-	181	218
Christian Parelus	-	2 203	-	225	400
Roar Skorge	-	2 334	-	168	453
Sum 2015	-	22 177	-	1 594	6 135
Sum 2014	-	17 485	3 706	1 612	5 022

NOK 1 000	Honorar	Annen godtgjørelse
STYRET		
Kirsten Idebøen, frem til april	-	-
Bjørn Engaas, fra april	182	-
Wenche Seljeseth	182	-
Helge Lundin Nordahl	182	-
Joachim Høegh-Krohn	182	-
Gerd Kristiansen	182	-
Pia Cathrine Sandberg	182	-
Geir Hjelkerud	182	-
Sum 2015	1 274	-
Sum 2014	1 223	-

NOK 1 000	Honorar	Annen godtgjørelse
KONTROLLKOMITÈEN		
Knut Ro	50	-
Rolf Røkke	37	-
Ivar Listerud	37	-
Dag Nafstad	37	-
Vigdis Wiik Jacobsen	37	-
Sum 2015	199	-
Sum 2014	207	-

NOK 1000	Honorar	Annen godtgjørelse
REPRESENTANTSKAP		
Ingvald Løyning	8	-
Siri J. Strømmevold	14	-
Haakon Tronrud	4	-
Kjell Bjordal	3	-
Ellen Stensrud	3	-
Kjell Olav Pettersen, frem til 8. april	1	-
Karl Eirik Schjøtt-Pedersen, fra 8. april	-	-
Øvind Aske	3	-
Arne Henning Falkenhaus	3	-
Kyrre Elvegård, frem til 8. april	4	-
Rune Svendsen, fra 8. april	-	-
Kjersti Andresen, frem til 8. april	4	-
Endre Sæther, fra 8. april	-	-
Nina Klaveness Ek	4	-
Anders Drage	4	-
Sum 2015	55	-
Sum 2014	60	-
	2015	2014
Honorar til revisor:		
- herav ordinær revisjon (inkl. MVA)	606	449
- herav andre tjenester utenfor revisjonen (inkl.MVA)	103	191
- herav skatterådgivning (inkl.MVA)	13	-

Ved fratredelse før oppnådd pensjonsalder, har administrerende direktør og ledende ansatte avtale om etterlønn i 12 måneder etter avtalt oppsigelsesperiode på 6 måneder.

I gjeldende avtale for administrerende direktør er det regulert at stillingens pensjonsalder for alderspensjon fra folketrygden i dag er 67 år og stillingens førtidspensjonsalder er 62 år. Førtidspensjonen tilsvarer 70% av avtalt årslønn på fratredelsestidspunktet. Etter 67 år er pensjonen i henhold til selskapets ordinære pensjonsordning. Rett til førtidspensjon er betinget av at administrerende direktør er ansatt i selskapet ved fylte 62 år og gir således ikke rett til delvis opptjening.

SpareBank 1 Forsikring AS avviklet i 2015 bonusordningene i selskapet. Utsatt bonus for tidligere år vil bli utbetalt til ledende ansatte i 2016, 2017 og 2018. Den utsatte bonusutbetalingen vil være relatert til avkastningen på utvalgte egenkapitalbevis i SpareBank 1 Gruppens eierbanker.

Lønn til ledende ansatte betales fra det selskapet den ansatte er ansatt i. Det ble ikke utbetalt honorar til styrets leder, så lenge styrets leder var ansatt i SpareBank 1 Gruppen AS. Nåværende styreleder får utbetalt honorar.

Honorar til styrets leder og styremedlemmer for 2015 er fastsatt av representantskapet i SpareBank 1 Forsikring AS. Styremedlemmer i SpareBank 1 Forsikring AS har ikke noen form for variabel godtgjørelse.

NOTE 30 – NÆRSTÅENDE PARTER

SELSKAPETS TRANSAKSJONER MED NÆRSTÅENDE PARTER:

Det overordnede prinsipp for transaksjoner mellom SpareBank 1 Gruppen AS og nærstående parter er at disse skal være i samsvar med vanlige forretningsmessige vilkår.

For tjenester ytet direkte til konsernselskaper, samt for fellestjenester som SpareBank 1 Gruppen AS utfører for datterselskaper og Alliansen gjennom Alliansesamarbeidet SpareBank 1 DA benyttes kostnadsdelingsprinsippet uten fortjenestepåslag. For øvrige transaksjoner mellom SpareBank 1 Gruppen AS og konsernselskaper benyttes påslag og markedsmessige vurderinger for å fastsette prisen på transaksjoner.

Salg av tjenester:	2015	2014
<i>Morselskapet:</i>		
Innbetalt premie	31 101	47 071
<i>Datterselskap:</i>		
Honorar foretningsførsel	21 370	17 530
Andre nærstående parter:	380 102	376 258
Innbetalt premie	154 859	115 476
Kjøp av tjenester	2015	2014
<i>Morselskapet</i>	37 101	60 779
<i>Andre nærstående parter:</i>		
Provisjon til banker	327 350	301 357
Gebyrer bank	2 178	2 258
Balansposter som følge av kjøp og salg av tjenester	2015	2014
<i>Morselskapet:</i>		
Kortsiktig gjeld	31 695	20 094
<i>Andre nærstående parter:</i>		
Driftskonti i Banker	137 229	139 478
Kortsiktig gjeld	-	3 615
Kortsiktige fordringer	1 313	1 882

Godtgjørelse til ledende ansatte i konsernledelsen, styret, kontrollkomitéen og representantskapet er omhandlet i note 29 Lønn og annen godtgjørelse til administrerende direktør og ledende ansatte

NOTE 31 – ANSVARLIG LÅN OG FONDSOBLIGASJONSLÅN

NOK 1 000	Rentesats 31.12.15	Innløsnings- rett Forfall	Balanseført verdi 2015	Virkelig verdi 2015	Balanseført verdi 2014	Virkelig verdi 2014
<i>Låneopptak</i>						
15.06.06 - Fondsobligasjonslån	2,28%	Evigvarende	15.06.16	200 000	200 203	200 000 200 235
Sum ansvarlig lånekapital				200 000	200 203	200 000 200 235

Renten reguleres etter følgende sats:

- Fondsobligasjonslån av 15.06.06: Reguleres kvartalsvis på basis av NIBOR pluss 1,17 prosentpoeng.

Selskapet har kostnadsført renter på 5,02 mill. kroner i 2015. Nordic Trustee ASA er tillitsmann for disse lånene. Alle lånene er i norske kroner.

NOTE 32 – KAPITALDEKNING

Livsforsikringselskapene har tilsvarende kapitaldekningsregler som banker og andre finansinstitusjoner. Kravet er 8 % ansvarlig kapital i forhold til en risikovektet balanse.

NOK 1 000	Vekt	Balanse 2015	Vektet balanse 2015	Balanse 2014	Vektet balanse 2014
<i>Risikovektede eiendeler</i>					
Staten, sentralbanker etc	0%	1 189 845	-	1 262 944	-
Bankinnskudd kundemidler					
Investeringsvalgporteføljen	4%	3 494	140	58 898	2 356
Statsforetak	10%	4 468 327	446 833	4 941 422	494 142
Fondsandeler kundemidler					
Investeringsvalgporteføljen	20%	15 563 382	3 112 676	12 976 445	2 595 289
Finansinstitusjoner	20%	6 805 859	1 361 172	5 988 557	1 197 711
Finansinstitusjoner	50%	973 220	486 610	1 054 728	527 364
Verdipapirer, utlån, øvrige fordringer, realkapital	100%	11 518 386	11 518 386	10 827 320	10 827 320
Verdipapirer	150%	12 871	19 307	23 134	34 701
Immaterielle eiendeler og utsatt skattefordel		165 080	-	190 695	-
Sum risikovektede eiendeler innenfor balansen		40 700 465	16 945 123	37 324 144	15 678 884
<i>Eiendeler utenfor balansen</i>					
Fradrag immaterielle eiendeler		-165 080	-	-190 695	-
Derivater		125 800	230	-	-
Fradrag ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner og verdipapirforetak		-	-5 659	-	-
Fradrag urealiserte gevinster på finansielle midler til virkelig verdi		-	-1 360 729	-	-1 358 775
Sum risikovektede eiendeler		40 661 185	15 578 965	37 133 449	14 320 109
Godkjent egenkapital		-	3 481 672	-	3 118 255
Fondsobligasjonslån		-	200 000	-	200 000
Fradrag for urealiserte kursendringer tilordnet selskapsporteføljen		-	-	-	-49 336
Fradrag for 50% av bokført verdi av ansvarlig kapital i andre finansinstitusjoner		-	-5 659	-	-
Fradrag for immaterielle eiendeler, reassuransavsetning og utsatt skattefordel		-	-170 850	-	-195 702
Kjernekapital		-	3 505 163	-	3 073 217
Netto ansvarlig kapital		-	3 505 163	-	3 073 217
Kapitaldekning i %		-	22,50%	-	21,46%

SOLVENSMARGIN

Solvensmargin er uttrykk for forholdet mellom ansvarlig kapital og relevante buffere i de forsikringsmessige avsetninger, målt opp mot selskapets forsikringsmessige forpliktelser.

NOK 1 000	2015	2014
Minstekrav til solvensmargin	1 009 364	1 086 268
Solvensmarginkapital	3 807 272	3 432 750
herav		
Ansvarlig kapital	3 505 163	3 073 217
Halvparten av risikoutjevningfondet	27 057	29 609
Halvparten av tilleggsavsetningene	275 053	329 924
Solvensmargin i %	377,2 %	316,0 %

NOTE 33 – EGENKAPITAL

Den innskutte egenkapitalen består av 1 742 000 aksjer, hver pålydende 200 kroner. Alle aksjene gir lik stemmerett. SpareBank 1 Gruppen AS eier alle aksjene.

Selskapets totale egenkapital utgjør 3.536 mill. kroner, og fordeler seg slik:

Mill. kroner	2015
- Aksjekapital	348
- Overkursfond	482
- Innskutt egenkapital	1 243
Sum innskutt egenkapital	2 073
Opptjent egenkapital	1 463

KPMG AS
P.O. Box 7000 Majorstuen
Serkedalsveien 6
N-0306 Oslo

Telephone +47 04063
Fax +47 22 60 96 01
Internet www.kpmg.no
Enterprise 935 174 627 MVA

Til generalforsamlingen i SpareBank 1 Forsikring AS

REVISORS BERETNING

Uttalelse om årsregnskapet

Vi har revidert årsregnskapet for SpareBank 1 Forsikring AS som viser et totalresultat på kr 418 411 319. Årsregnskapet består av balanse per 31. desember 2015, resultatregnskap, oppstilling over endringer i egenkapital og kontantstrømoppstilling for regnskapsåret avsluttet per denne datoen, og en beskrivelse av vesentlige anvendte regnskapsprinsipper og andre noteopplysninger.

Styrets og daglig leders ansvar for årsregnskapet

Styret og daglig leder er ansvarlig for å utarbeide årsregnskapet og for at det gir et rettviseende bilde i samsvar med regnskapslovens regler og årsregnskapsforskriften for forsikringselskaper, og for slik intern kontroll som styret og daglig leder finner nødvendig for å muliggjøre utarbeidelsen av et årsregnskap som ikke inneholder vesentlig feilinformasjon, verken som følge av misligheter eller feil.

Revisors oppgaver og plikter

Vår oppgave er å gi uttrykk for en mening om dette årsregnskapet på bakgrunn av vår revisjon. Vi har gjennomført revisjonen i samsvar med lov, forskrift og god revisjonsskikk i Norge, herunder International Standards on Auditing. Revisjonsstandardene krever at vi etterlever etiske krav, og planlegger og gjennomfører revisjonen for å oppnå betryggende sikkerhet for at årsregnskapet ikke inneholder vesentlig feilinformasjon.

En revisjon innebærer utførelse av handlinger for å innhente revisjonsbevis for beløpene og opplysningene i årsregnskapet. De valgte handlingene avhenger av revisors skjønn, herunder vurderingen av risikoene for at årsregnskapet inneholder vesentlig feilinformasjon, enten det skyldes misligheter eller feil. Ved en slik risikovurdering tar revisor hensyn til den interne kontrollen som er relevant for selskapets utarbeidelse av et årsregnskap som gir et rettviseende bilde. Formålet er å utforme revisjonshandlinger som er hensiktsmessige etter omstendighetene, men ikke for å gi uttrykk for en mening om effektiviteten av selskapets interne kontroll. En revisjon omfatter også en vurdering av om de anvendte regnskapsprinsippene er hensiktsmessige, og om regnskapsestimatene utarbeidet av ledelsen er rimelige, samt en vurdering av den samlede presentasjonen av årsregnskapet.

Etter vår oppfatning er innhentet revisjonsbevis tilstrekkelig og hensiktsmessig som grunnlag for vår konklusjon.

Offisier:

Oslø	Grimstad	Molde	Trendheim
Alta	Hamar	Narvik	Tysøet
Arendal	Haugesund	Sandnessjøen	Tønsberg
Bergen	Kjevik	Sjøanger	Ålesund
Bodø	Kristiansand	Stord	
Elverum	Larvik	Strøme	
Finnesås	Mo i Rana	Trondheim	

KPMG AS, a Norwegian limited liability company and member firm of the KPMG network of independent member firms affiliated with KPMG International Cooperative ("KPMG International"), a Swiss entity.

Stattdiserte revisorer - medlemmer av Den norske Revisorforening

Konklusjon

Etter vår mening er årsregnskapet avgitt i samsvar med lov og forskrifter, og gir et rettviseende bilde av den finansielle stillingen til SpareBank 1 Forsikring AS per 31. desember 2015 og av resultater og kontantstrømmer for regnskapsåret, som ble avsluttet per denne datoen i samsvar med regnskapslovens regler og årsregnskapsforskriften for forsikringsselskaper.

Uttalelse om øvrige forhold

Konklusjon om årsberetningen

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, mener vi at opplysningene i årsberetningen om årsregnskapet, forutsetningen om fortsatt drift og forslaget til anvendelse av totalresultatet er konsistente med årsregnskapet og er i samsvar med lov og forskrifter.

Konklusjon om registrering og dokumentasjon

Basert på vår revisjon av årsregnskapet som beskrevet ovenfor, og kontrollhandlinger vi har funnet nødvendig i henhold til internasjonal standard for attestasjonsoppdrag (ISAE) 3000 «Attestasjonsoppdrag som ikke er revisjon eller forenklet revisorkontroll av historisk finansiell informasjon», mener vi at ledelsen har oppfylt sin plikt til å sørge for ordentlig og oversiktlig registrering og dokumentasjon av selskapets regnskapsopplysninger i samsvar med lov og god bokføringskikk i Norge.

Oslo, 10. mars 2016

KPMG AS

Geir Moen

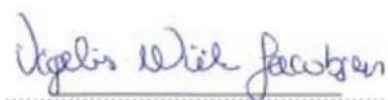
Geir Moen

Statsautorisert revisor

Kontrollkomitéens uttalelse til årsoppgjøret for 2015

Kontrollkomitéen har utført det verv som pålegges den etter lov, forskrift og instruks fastsatt av representantskapet. Kontrollkomitéen har gjennomgått styrets forslag til årsregnskap for 2015 og revisors beretning. Med henvisning til revisors beretning anbefaler kontrollkomitéen at det fremlagte årsregnskapet for SpareBank 1 Forsikring AS fastsettes som årsregnskap for 2015

Oslo, 17. mars 2016

Dag Nafstad
Knut Ro
Rolf Røkke
Vigdis Wiik Jacobsen
Ivar Listerud

